

LXXVII. évf. 51–52.
(3826–3827.)
2021. december 19–26.
Ára 440 Ft

ujember.hu
ujember@ujember.hu

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

Marton Zsolt
váci megyéspüspök

Eljutni az eredetihez

„Menjünk hát Betlehembe,
nézzük meg a történeteket,
amelyeket az Úr hírül adott nekünk!”

Káplánkoromban történt, hogy a plébánia-templom oltárát restaurálták. A 18. század közepéről való barokk oltárt az évszázadok folyamán újra meg újra átfestették a jóakarátú, de hozzá nem értő hívek. A helyreállítás előtti néhány évtizedben a helyi asszonyok mázolták, a népi megfogalmazás szerint „konyhakredencfehérre”. A restaurátorok célja az eredeti színvilág helyreállítása volt. A vezető restaurátor megmutatta nekem, hogyan égetik le egy sajátos technikával az összes festékréteget. Kérdeztem tőle, hogy az első festés nem sérül-e meg így. Azt válaszolta, hogy nem. Minden festékréteg eltűnt, de a legelső eredeti szépségében megmaradt. Azt mondta a szakember, figyeljem meg a gondviselés működését: a legelső, az eredeti festés tojástemperával készült. Annak nem ártott a tűz.

Karácsony ünnepén bennünket is vonz az „eredeti”. Tudatosan vagy tudat alatt, de el akarunk jutni a legősibb, leghitelesebb igazsághoz, jósághoz, szépséghez, szeretethez és békéhez. Karácsony éjszakáján egy idillikus kép tárul elénk. Ott van a templomainkban, a templomkertben, számos köztéren, sokunk otthonában, még az üzletek kirakataiban is a betlehem: Mária, a gyermek Jézus, József, a jászol, bárányok, barmok, számár, angyalok, pásztorok és a napkeleti bölcsek. Az évszázadok pora rakódott rá, többször próbálták átfesteni vagy letakarni, elrejtteni a tekintetek elől. Sokszor kamrába, „süllyesztőbe” vagy a szemébe kerültek vallásos képek, szobrok, feszületek, amelyek karácsony üzenetét voltak hivatottak kifejezni. Mégsem tudták eltüntetni a betlehemi jászolt, a kis Jézust. Többször retusálták már ezt a képet is. A mindenkori világ számtalanszor igyekezett a kisdéd Jézus babazsúrjára, meséjévé tenni karácsony titkát, de nem sikerült.

Miért van az, hogy karácsony ünnepé nem avult el több évszázad óta sem? A karácsony nem ment ki a divatból. Miért? Ha mi is úgy teszünk, ahogyan a restaurátorok, és visszatérünk a kép eredeti színeihez, rájövünk. Mária és József egyszerű, hétköznapi fiatalok. A názareti Mária tizenéves zsidó lány, aki férjhez ment, József fiatal ácsmester, munkásember. Ferenc pápa így mondja: „Szent József ács volt, aki becsületesen dolgozott, hogy családja megélhetését biztosítsa” (*Apai szívvel*, 6.). Szegények. „Albérletben”, szinte hajléktalanként születik meg a gyermekük. Nem királyi palotában, nem kastélyban, nem főúri körülmények között, hanem a legnagyobb egyszerűségben. Egészen emberi módon történik minden. Ezért ilyen vonzó számunkra. Minden mást csak a történelem és az emberi fantázia retusál rá. Igen, karácsony azért ilyen vonzó, mert úgy érezzük, mintha velünk történt volna, mert nincs benne mesterkelt-

Marko Rupnik mozaikja a Szent II. János Pál Nemzeti Kegyhelyen, Washingtonban

ség. Minden eredeti, karácsony nagyon emberi, és mégis több. Ezért nem megy ki a divatból soha: Isten úgy szeret minket, hogy ember lett értünk, azért, hogy boldoggá tegyen. Jézus földi születésének ünnepén ezt a csodálatos valóságot éljük át: Isten annyira szeret bennünket, hogy egészen közel jön hozzánk. Miért olyan kedves nekünk a betlehemi kisdéd? Nem a gyermek kedves számunkra, hanem az Isten, mert mindnyájan boldogok akarunk lenni. Egyedül Isten tud bennünket boldoggá tenni.

„Menjünk hát Betlehembe,
nézzük meg a történeteket,
amelyeket az Úr hírül adott nekünk!”

Így biztatták egymást a betlehemi pásztorok. Ezekben a szent napokban én is erre hívom a kedves olvasókat: mi is menjünk Betlehembe.

Ha különösen nagy örömet jelent számunkra valami, azt nem csupán magunknak akarjuk megtartani, hanem szeretnénk másoknak is elmondani. Eddigi életünkben már megtapasztalhattuk, hogy sokkal nagyobb boldogság másokkal együtt örülni, mint magunkban. Sőt, az igazi öröm csak a másokkal megosztott öröm.

A pásztorok is óriási élményben részesültek, amit mindenkivel meg akartak osztani. Kik voltak ezek a pásztorok? Egészen egyszerű, szegény, olykor lenézett, megvetett emberek, akikkel nagyszerű dolgot tett Isten. Miért hozzájuk szólt? Meltók voltak rá? Darabos, kemény, szívós férfiak, akik napról napra megtapasztalták az élet nehézségeit, de talán tudtak örülni egy szál mezei virágnak vagy egy új bárány születésének. Éppen ezért választotta ki őket Isten: aki ennyire szegény és kiszolgáltatott, az sokkal könnyebben meg tud nyílni Isten felé, mint aki jómódú. A pásztorok nem teltek el önmagukkal, volt hely a szívükben Isten számára. Képesek voltak őszintén megnyílni. Isten mindig a hamisítatlanul egyszerű emberekkel tud nagy dolgokat tenni.

Amikor a pásztorok Betlehembe érkeztek, és meglátták a kisdedet, nem találtak benne semmi különösét: egy gyermek, aki épp olyan, mint más gyermekek, egy fiatal házaspár, akik látszatra olyanok, mint a többi fiatal zsidó házaspár. Mindezek ellenére a pásztorok valami különlegeset tapasztaltak. Nem a

testi, hanem a lelki szemeikkel, a hitükkel: hitték, amit Isten az angyalok által közölt velük. Hitték, hogy ebben a gyermekben beteljesedtek a prófétai jóvendölések, melyekről annyit hallottak. Hitték az ősi elbeszélések igazát, amit az esti tábortűzeknél ők is számtalanszor ismételtettek: ebben a gyermekben a világ Megváltója jött a földre.

Miután megtalálták a gyermeket, a pásztorok visszatértek munkájukhoz, nyájukhoz. Mégis, valami megváltozott az életükben: megtapasztalták az igazi boldogság ízét, és erről nem tudtak hallgatni.

Betlehem szülötte bennünket is hív: menjünk hozzá, az élet, az erő, az öröm forrásához. Nem pusztán néhány napos idillre hív, hanem egész életünket betöltő – minden kudarcon és nehézségen átvezető – boldogságra. Persze szükségünk van az idillre is, vágyunk a karácsony hangulatára, kell, hogy megpendítse érzelmeink húrját. Ilyenkor együtt van a család, amelyről Ferenc pápa ezt mondja: „A háromságos Isten szeretetközösség, és a család az ő élő tükröződése” (*Amoris laetitia*, 11.).

Igen, a karácsony a legmeghittebb ünnepünk. Ilyenkor a legkeményebb szívek is meglágyulnak.

Mégsem szabad megmaradnunk ennél az idillikus képnél. Karácsonykor vissza kell lépnünk a betlehemi események eredeti mondanivalójához. Mint egy restaurátornak, meg kell találnunk az eredeti színeket. Ha rátaláltunk, akkor fog valószínűleg hatni az életünkre. Karácsony célja az, hogy bennünk is, a személyes életünkben, családjunkban megszülessen a Megváltó. Engedjük, hogy a kis Jézus felnőjön az életünkben, és ő váljon életünk irányítójává. Karácsonykor meghív az élet, a család ünneplésére és védelmére. Ettől lesz igazi a karácsonyunk, nemcsak az ünnep napjaiban, hanem az utána következőekben is.

„Menjünk hát Betlehembe,
nézzük meg a történeteket,
amelyeket az Úr hírül adott nekünk!”

Karácsony napjaiban legyünk jászol, ahol megszületik életünk boldogsága: Megváltónk, Jézus Krisztus. Karácsony hiteles, mindent átható békéjét és örömét kívánom minden családnak, az egyedülállóknak, minden kedves olvasónak!

Segítsen,
hogy minél több
gyermeknek legyen
boldog karácsonya!

egy hívás online adományozás
banki átutalás
tárgyi adományozás

élelmiszer
tűzifa télire
boldogabb karácsony

ételosztás a rászorulóknak
meleg a hideg otthonokba
törődés a nélkülözőknek

1356

ADOMÁNYVONAL

Hívjon, hogy segíthessünk!

„Jézus, te vagy életem kenyere, aki a jászolban fekszel”

Az egyházi naptár három liturgikus éve folyamatosan körforog. Most, a liturgikus C évben felidézzük a korábbi, 2018. december 24-én a karácsonyéjeli szentmisén Ferenc pápa által elmondott homíliát, melyet az idei évvel azonos perikópa alapján mondott el. A Szentatya Betlehemről mint a kenyér házáról és Dávid házáról elmélkedett. A pásztorokat állította példaképpül, akik kimozdultak kényelmiükből, és elindultak. Nekünk is el kell indulnunk, hogy rátaláljunk életünk teljes értelmére, a legnagyobb szeretetre.

József a jegyesével, Máriával felment „Dávid városába, Betlehembe” (Lk 2,4). Ma éjjel mi is *felmegyünk Betlehembe*, hogy ott felfedezzük a karácsony misztériumát.

1. *Betlehem*: a név azt jelenti, hogy a *kenyér háza*. Az Úr ebben a „házban” találkozik ma az emberiséggel. Tudja, hogy ételre van szükségünk az élethez. De tudja azt is, hogy a világ eledelrei nem elégítik ki a szívet. A *Szentírás* épp az evéshez kapcsolja az emberiség ősbűnét: „vett tehát a gyümölcsből, és megette”, írja a *Teremtés könyve* (Ter 3,6). Vette és ette. Az ember mohóvá és falánká vált. Sokak számára az az élet értelme, hogy birtokolnak, tárgyakkal telnek el. Kielégíthetetlen sóvárgás járja át az emberiség történelmét, egészen napjaink paradoxonjaiig, amikor kevesen bőségben dőzsölnek, nagyon sok embernek pedig nem jut elegendő kenyér a megélhetéshez. Betlehem a fordulópon, amely megváltoztatja a történelem menetét.

Isten ott, a *kenyér házában* egy *jászolban* születik. Mintha csak ezt mondaná: itt vagyok, én vagyok az ételek! Nem elvesz, hanem enni ad; nem valamit ad, hanem önmagát. Betlehemben felfedezzük, hogy Isten nem olyasvalaki, aki elveszi az életet, hanem az, aki nekünk ajándékozza az életet. Az ember eredendően ahhoz van hozzászokva, hogy elvegyen és egyen. Jézus pedig ezt mondja neki: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem” (Mt 26,26). A betlehemi Kisdéd testcskéje új életmodellt állít elénk: nem elemészt és felhalmoz, hanem megoszt és ajándékozik. Isten azért lesz kicsivé, hogy az ételünk legyen. Belőle, az élet kenyéréből táplálkozva *újjaszülethetünk a szeretetben*, és megtörhetjük a kapzsiság és mohóság spirálját. „A kenyér házából” Jézus hazaviszi az embert saját otthonába, hogy rokonává legyen Istennek, testvérévé felebarátjának. A jászol előtt megértjük, hogy nem a javaink táplálják az életünket,

hanem a szeretet; nem a falánkság, hanem a szeretet; nem a hivatkozó bővelkedés, hanem az egyszerűség, amit meg kell őriznünk.

Az Úr tudja, hogy mindennap szükségünk van eledelre. Ezért élete minden napján felajánlotta nekünk önmagát, a betlehemi jászoltól kezdve egészen az utolsó vacsora jeruzsálemi terméig. Ma is megtört kenyérre lesz számunkra az oltáron: bekopogtat az ajtónkon, hogy belépjen és velünk vacsorázzon (vö. ApCsel 3,20). Karácsonykor itt, a földön kapjuk meg Jézust, a mennyi kenyeret: olyan étel ez, amely soha nem romlik meg, hanem már most az örök élet előízét kínálja nekünk.

Betlehemben felfedezzük, hogy Isten élete kering az emberiség ereiben. Ha befogadjuk, akkor személyesen rajtunk kezdve megváltozik a történelem. Amikor ugyanis Jézus megváltoztatja a szívet, akkor életünk középpontja immár nem az én kiéhezett és önző egóm, hanem ő, aki szeretetből születik és él. Ma este meghívást kapunk arra, hogy elmenjünk Betlehembe, a kenyér házába. Kérdezzük meg magunktól: Mi életem étele, amiről nem mondhatok le? Az Úr az, vagy valami más? Belépve a barlangba, megérezve a Gyermek gyöngéd szegénységében az élet egy újfajta illatát, amely nem más, mint az egyszerűség, kérdezzük meg magunktól: Valóban sok dologra, bonyolult receptekre van szükségem az élethez? Képes vagyok-e elengedni megannyi fölösleges körítést, hogy egy egyszerűbb élet mellett döntsek? Betlehemben Jézus mellett olyan embereket látok, akik úton voltak: Máriát, Józsefet és a pásztorokat. Jézus az úton lévő kenyere. Nem örül a lusta, hosszás és leült emésztésnek, azt kéri tőlünk, álljunk fel élénken az asztaltól, hogy így megtört kenyérként lehessünk a többiek szolgálatára. Kérdezzük meg magunktól: Karácsonykor megtöröm-e kenyereimet annak, akinek nem jutott?

2. *Betlehem*, a kenyér háza után elmélkedjünk Betlehemről, Dávid városáról. Dávid már serdülő fiatalságától kezdve pásztor volt ott, ilyenként választotta ki őt Isten, hogy népének pásztora és vezetője legyen. Karácsonykor Dávid városában éppen a pásztorok fogadták Jézust. Azon az éjszakán az evangélium szava szerint: „nagy félelem töltötte el őket” (Lk 2,9), ám az angyal ezt mondta nekik: „Ne féljétek!” (Lk 2,10). Sokszor visszatér az evangéliumban ez a *ne féljétek*: mintha az embert kereső Isten refrénje lenne. Mivel az ember a kezdetektől fogva, a bűn következményeként, fél Istentől: „Féltem [...] tehát elrejtőztem” (Ter 3,10) – mondta Ádám a bűnbeszéskor. Betlehem a félelem gyógyszer, mivel az ember által kimondott „nem” ellenére Isten mégis örökre „igen”-t mond: örökre Velünk-az-Isten lesz. Hogy jelenléte ne támasszon félelmet, gyöngéd gyermekké lesz. *Ne féljétek*: nem szenteknek, hanem pásztoroknak mondja ezt, egyszerű embereknek, akik bizonyára nem tűntek ki sem jólneveltségükkel, sem jámborságukkal. Dávid Fia pásztorok között születik, hogy elmondja nekünk: többé senki sincs egyedül; van pásztorunk, aki legyőzi félelmeinket, s kivétel nélkül mindannyiunkat szeret.

A betlehemi pásztorok elmondják, hogyan találkozunk az Úrral. Éjszaka virrasztanak: nem alszanak, hanem azt teszik, amit Jézus majd többször is kérni fog: *virraszatok* (vö. Mt 25,13; Mk 13,35; Lk 21,36). Éberek, ébren várakoznak a sötétben; és Isten „beragyogta őket” (Lk 2,9). Ez miránk is áll. Életünk lehet *várakozás*, amely a problémák éjszakája idején is rábízta magát az Úrra, órá vágyakozik; és el is fogja nyerni az ő fényességét. De lehet *elvárás* is, amikor csakis saját erőnk és saját eszközeink számítanak; ilyenkor azonban szívünk zárva marad Isten fénye előtt. Az Úr szereti, ha várják, ám nem lehet a heverőn, alva várni rá. A pásztorok is mozgásban vannak: „Gyorsan útra keltek”, mondja a szöveg (Lk 2,16). Nem állnak egy helyben, mint akik úgy érzik, megérkeztek és nincs szükségük semmire, hanem mennek, őrizetlenül hagyják a nyájat, kockáztatnak Istenért. Miatán pedig látták Jézust, elindulnak, hogy hirdessék őt, bár nem gyakorlottak a beszédben. Végül: „Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén” (Lk 2,18).

Éberen várakozni, elindulni, kockáztatni, elmondani a szépséget: ezek a *szeretet gesztusai*. A jó pásztor, aki karácsonykor eljön, hogy életet

ajándékozzon a bárányoknak, hús-vétkor odafordul majd Péterhez, és rajta keresztül mindannyiunkhoz, hogy feltegye a végső kérdést: „Szeretsz engem?” (Jn 21,15). A választól függ majd az egész nyáj jövője. Ma éjjel mi is meghívást kaptunk, hogy válaszoljunk, és mi is kimondjuk: „Szeretlek.” Mindannyiunk személyes válasza lényegileg fontos az egész nyáj szempontjából.

„Menjünk fel Betlehembe” (Lk 2,15): ezt mondták és ezt tették a pásztorok. Uram, mi is fel akarunk menni Betlehembe. Az út ma is fellelé viz: le kell küzdenünk az önzés csúcsait, nem szabad beleesnünk a világiasság és a fogyasztói szemlélet szakadékaiba. El akarok érni Betlehembe, Uram, mivel te ott vársz rám. Fel akarom fogni, hogy te vagy *életem kenyere*, aki a jászolban fekszel. Szükségem van szereteted finom illatára, hogy én is megtört kenyér lehessenek a világ számára. Vegyél engem vállaidra, jó pásztor: ha te szeretsz, akkor én is tudok majd szeretni, és megfoghatom testvéreim kezét. Akkor lesz tényleg karácsony, ha ki tudom mondani: „Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek” (vö. Jn 21,17).

Fordította: Török Csaba
Fotó: Vatican News

Áldott karácsonyt kívánunk minden kedves Olvasónknak!

Agonás Szonja, Baranyai Béla, Bódisné Horváth Márta, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta, Bukovszki Antal, Czimre-Dobos Eszter, Déri Jánosné, Fábián Attila, Gajdó Ágnes, Gátas Judit, Gyarmati Bálint, Gyarmati Kristóf, Horogszegi-Lenhardt Erika, Kis Krisztina, Koditek Bernadett, Körössy László, Kuzmányi István, Lambert Attila, László István, Máj Magdolna, Máté István, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Molnár Ágnes, Nagyné Harsányi Csilla, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Szántó István, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trauttwein Éva, Ujváry-Radics Gabriella, Ujváry-Radics Tamás, Vámosy Erzsébet, Verestói Nárcisz, Várallyay Zsófia, Zoljánszki-Dobos Tímea

Bognár István spirituális

A házastársi és a családi lelkiség csodálatos méltóságáról

Íme, elérkeztünk – a bevezető fejezettel együtt – tíz részből álló sorozatunk végéhez. Ebben az évben a Szentatya szándéka szerint valóban vettük a fáradságot, és újraolvastuk *A családban megélt szeretetről*, annak örömeiről, de egyben nehézségeiről és kihívásairól szóló apostoli buzdítást, fejezetről fejezetre átgondolva azt. Bár a házasság és a család témáját érintő mai problémák, törekvésünk magtapasztalása bizony próbatételek elé állítanak bennünket, talán egyre jobban észrevesszük már azt is, amire a Szűzanya, Mária figyelmezteti ma is szent Fiát: „Nincs boruk” (Jn 2,3). Halljuk szüntelen Jézus szavát is: „Töltsétek meg a korsókat vízzel!” (Jn 2,7) Újra meg újra Mária bátorítása éljen szívünkben: „Tegyetek meg mindent, amit csak Jézus mond!” (Jn 2,5)

Most, karácsony ünnepkörében, a Szent Családot körülvevő magasztosan isteni és egyben mélységesen emberi miliőben megértjük: az Úr Jézus maga számunkra az a kánnai menyegzőn a végére tartogatott jó bor, mely Isten teljes áldásának élő és személyes jele. Amikor ezeket a zárógondolatokat írom, szeretném, ha mindenki megérezne ennek a „szívet megvidámító nedűnek” az ízét, amit valóban a végére tartogattunk. Március 19-én, Szent József ünnepén szoltam erről először. A *Mindennapi szeretetünk* címmel megrendezett, több helyszínű, online találkozó keretében épp akkor nyitotta meg a Szentatya Rómában az Amoris laetitia-családévet, melyhez kapcsolódóan ezt a tízrészes sorozatot is elkészítettük. És éppen most, amikor ezt a cikket írom, december 8-án, a Boldogságos Szepőlötelenül Fogantatott Szűzanya ünnepén zárul az egy esztendeje tartó Szent József-év. József azonban, az „Igaz”, továbbra is a Szent Családdal, Egyházzal marad, még ha néha úgy tűnik is, hogy alszik. Pont így segít nekünk abban, hogy megoldatlan problémáinkat vagy nyugtalanító álmainkat bízzuk rá, s ő továbbítja azokat az Úrnak.

Igen, a Szent József-év ugyan véget ért, de marad még egy fél esztendőn át az Amoris laetitia-családév, mely 2022. június 26-án, a Családok X. Világtalálkozójának megünnepelésével zárul, Rómában. Ferenc pápa éppen ezért még további elmélkedésre, imádságra, közös együttlétre buzdít bennünket.

Nézzük meg röviden, melyek azok a lelkiségi irányok, melyekre a házások, a családok figyelmét igyekszik felhívni a Szentatya. Először is azt tudatosítja bennünk, hogy a kegyelem állapotában lévő ember szívében ott lakik Isten. Már korábban is tanított arról, hogy a szentháromság Isten szeretetközösség, és a család az ő élő tükröződése. A Szentháromság tehát jelen van a házassági közösség templomá-

ban, a valóságos és konkrét családban lakik. Sőt, talán még szebb megfogalmazás, amikor Ferenc pápa így ír erről a misztériumról: „A csalá-

kifejezze és megerősítse ezt a húsvéti hitet. A házastársaknak találniuk kell mindennap néhány percet, hogy együtt álljanak az élő Úr előtt, el-

nem sajátíthatja ki egyedül magának, mert van egy sokkal fontosabb tulajdonosa, az ő egyedüli Ura. A házastárs nem tarthat igényt arra, hogy

doskodunk egymásról, támogatjuk és ösztönözzük egymást, és mindent családi lelki-ségünk részeként élünk meg” – írja. Majd idézi Szent II.

nak és Szent Pál apostolnak a *Teremtés könyvén* alapuló szavait (Mt 22,30; 1 Kor,7,29–31), melyek bele vannak írva léte-zésünk legvégső és definitív

Johann Jakob Frey:
Szűz Mária
és Szent József
a gyermek Jézussal

di közösséget érlelő ajándékok és találkozások változatosságában van Isten lakóhelye. (...) A házassági lelki-ség végsősoron a kötelék lelki-sége, amelyben az isteni szeretet lakozik.”

Sokan vannak, akik a misztikát csak egészen különleges élethelyzetben, különösen a szerzetesi, sőt, a remeteélet magányában képzelik el, de a pápa a jól megélt családi közösséget tartja a megszentelődés és a misztikus növekedés igazi útjának a mindennapi életben. Igen, éppen a család tagjait, a házastársakat képes az Úr felvinni a misztikus egyesülés csúcsaira.

A következő pontban a Szentatya a húsvét fényében való családi imádságra buzdít. Az Úr Jézus ugyanis a húsvét szent titkában fogja össze és világosítja meg az egész családi életet. A fájdalmakat és a problémákat az Úr keresztféjével egyesülve élhetjük át, az elhagyatott Jézust átölelve képesek leszünk elviselni a legnehezebb pillanatok is, szeretet-áldozattá alakítva azokat. Másrészt az örömet, az ünneplést és a pihenést úgy élhetjük meg, mint részesedést Krisztus feltámadásának élettéljességéből.

A családon belüli imádság kíváncsiságos eszköz arra, hogy

mondják neki a gondjait, imádkozzanak a családi szükségletekért, de különösen azokért, akik épp valamilyen nehé helyzetben vannak, kérjék a segítséget, hogy képesek legyenek szeretni, adniak halálát az életért és a jó dolgokért, kérjék a Szűzanyát, hogy anyai palástjával óvja őket. Az imádság közösen járt útja a szentmisen való közös részvételben éri el a csúcspontját, főként vasárnap, a feltámadás ünnepén. Jézus kopogtat a család ajtaján, hogy megossza vele az eucharisztikus lakomát. Az Oltáriszentség táplálék, erő és ösztönzés ahhoz, hogy a házassági szövetséget mindennap úgy éljük meg, mint „család-egyházat”. Így mutatkoznak meg azok a mély kötelékek, amelyek összekapcsolják a házasetet és az Eucharisziát.

„Aki nem szánja el magát arra, hogy örökre szeressen, egyetlen napig is nehezen szerethet őszintén” – idézi Ferenc pápa Szent II. János Pál pápát. A házastárs a párja számára az Úr közelségének a jele és eszköze, aki soha nem hagy bennünket egyedül. Van azonban egy olyan pont, amikor a házaspár szeretete eléri a legnagyobb szabadságot, amikor mindegyikük felfedez, hogy a másik nem az övé,

a másik tökéletesen kielégítse minden vágyát. Ahogy Dietrich Bonhoeffer, a mártír sor-sú evangélikus lelkipásztor írja: „Mindegyik fél lelki útjának segítenie kell a másikat, hogy az kiábránduljon belőle, s ne tőle várja azt, ami kizárólag Isten szeretetének sajátos-sága.” Csodálatosan fogalmazza meg mindezt kicsit más oldalról nézve, úgynevezett börtönleveleiben. Idézem: „Semmi sincs, ami betölthetné azt az űrt, ha távol vagyunk egy szeretett embertől, és téves lenne erre pótlékot keresni. Egészen egyszerűen ki kell tartanunk, és ki kell állni a próbát. Kezdetben ez nagyon nehéznek tűnik, másrészt viszont vigasztal, hogy éppen ez a tátongó üresség menti meg a kapcsolatot. Tévedés lenne, ha azt mondanánk, hogy Isten tölti be ezt az ürességet. Nem. Isten nem tölti be, inkább hagyja, hogy megmaradjon, és ezzel – még fájdalom és szenvedés árán is – segíti egymással való közösségünk elevenen maradását.” Mindennap segítségül kell tehát hívunk a Szentlélek elevenítő működését, hogy ez a belső szabadság lehetővé váljék.

Ferenc pápa ezután szól a vigasztalás és a biztatás lelki-ségéről: „Kölcsönösen gon-

János Pál pápa negyven évvel ezelőtt megjelent, *Familiaris consortio* kezdetű apostoli buzdítását: „Isten szeretete mindig élő és konkrét szavakban mutatkozik meg, amellyel a férfi és a nő elmondja egymásnak házastársi szeretetét.” A család minden tagja kellő gondossággal „fest és ír” a másik életében. Említést tesz továbbá a nagy konvertita filozófus, Gabriel Marcel *Homo viator* című művéről is: „Szeretni valakit azt jelenti, hogy várunk tőle valami megfoghatatlant, valami előre nem láthatót, ugyanakkor felajánljuk neki az eszközt, hogy valóban megfelelhessen ennek a várnak.” Minden szeretett személyt Isten szemével kell látni, s fölismerni benne az Úr Krisztust. Soha ne feledjük, hogy az, aki velünk együtt él, mindent megérdemel, mert végtelen méltósága van.

Buzdításának vége felé közeledve a pápa ír még a vendégszeretetről is. Amikor a család befogad másokat, és találkozik velük, különösen a szegényekkel és az elhagyatottakkal, az Egyház anyaságának jelképevé, tanújává és részesévé válik.

Nagyon szép Ferenc pápa buzdításának végén a biblikus teológián nyugvó, rövid összefoglalás. Idézi az Úr Jézus-

dimenziójába. A házastársak így felismerhetik az út értelmét, amelyen folyamatosan haladniuk kell előre. Állandó meghívás ez, amely a Szentháromság teljes közösségéből, Krisztus és az Egyház csodálatos egységéből, a názáreti Szent Család szép közösségéből és abból a szeplőtelen testvériségből fakad, amely az égi szentek között létezik.

Mind arra vagyunk hivatottak, hogy elevenen tartsuk a feszültséget olyasvalami felé, ami meghalad bennünket és korlátainkat. Minden családnak ebben a szüntelen törekvésben kell élnie. Ahogy egy családakadémiai előadáson hallottam hosszú évekkel ezelőtt egy Tilmann Beller nevű német paptól, aki lelkesen próbált magyarul beszélni a családokhoz, s így ezen az egyszerű, de annál kifejezőbb módon fogalmazott: „Barátaim, a házasság az egy kemény munka, nap mint nap dolgoznotok kell rajta.” Végül álljon itt a Szentatya zárógondolata: „Menjünk csak, családok, folytassuk az utat! Amire ígéretet kaptunk, mindig több. Ne veszítsük el a reményünket a korlátaink miatt, de ne is mondjunk le a szeretet és a közösség teljességének a kereséséről, amelyre ígéretet kaptunk.”

A BIBLIA ÜZENETE

Boldog lennék, ha ezt tenném

Lk 1,39–45

Ha Mária helyében lettünk volna, mi nagy valószínűséggel inkább behúzódunk a sarokba, hiszen senki nem hiszi el, mi is történt igazából. És miért kellene konfrontálódni másokkal?

De Mária, a fiatal leány útnak indul Erzsébethez minden nehézség ellenére, mert a „válásos élet” nem bezárkózás, hanem nyitottság mások felé. S bár nagyon fontos az életünkben a magány és az elcsendesedés, a kereszténység a párbeszéd vallása, és nem a magányé.

A sátán nagyon ügyesen ki tudja használni emberi gyengeségünket karácsony ünnepére készülve. Hiszen lesz ajándék, finom étel, sütemény, akár még a templomba is elmegyünk, sőt talán lelkigyakorlaton is részt veszünk. Ez persze mind szép és fontos. De a szívemben is megszületik-e Isten? A gonoszság hatalma mindent „megenged”, s mindent el is követ azért, hogy ő ne szülessen meg bennem. Mert bezárkózni lehet tevékenység, sőt beszéd közepette is. Hiszen van, aki mindent megtesz a családjáért: bevásárol, dolgozik, mos, takarít – csak ne kelljen beszélni az igazán fontos dolgokról. A kereszténység nyitottság. Félünk megnyílni, mint a virág, mert attól tartunk, hogy valaki leszakít. Jobb bezárt bimbónak maradni.

Mária elmegy Erzsébethez, nem zárkózik be, nem marad magára, hanem megnyílik mások felé, Erzsébet és Zakariás felé, hiszen Isten beköltözött a szívébe. Ha te is nyitott vagy, akkor elkezdesz beszélni az emberekkel, megnyílsz feléjük. Ha eltávolodsz Istentől, akkor bezárkózol, befelé fordulsz, elhallgatsz. S itt most természetesen nem a tudatosan vállalt el-

csendesedésre gondolok, amire időközönként valóban szükségünk van.

Erzsébet, aki Istenben élő asszony volt, felismeri Máriában, hogy az Úr érkezik hozzá. Nem vizsgálgatja, mint a mindent tudó és tudni akaró, kíváncsi ember: „Mária! Te tudod, hogy én tudom, hogy te tudod?” Ő inkább azt kérdezi: „Hogyan lehet az, hogy Uramnak anyja jön hozzám?” Ne keseregjünk, ne panaszkodjunk, hanem ismerjük fel, hogy a másokban „Uramnak anyja” jön el hozzánk.

Valaki elmondta, milyen csodálatos a munkatársa. Legtöbbször kiegyensúlyozott, otthon a feleségével is imádkozik. Amikor kell, segít az embereknek, van egy jó közössége. Néha akkor is segít, amikor az talán naivitásnak tűnik, de ő ilyenkor is csak mosolyog, és azt válaszolja, hogy nincs veszíteni valója. Szóval boldog! Aztán ez az illető még hozzáfűzte: ha én is úgy élnék, mint ő, én is boldog lennék. De én lent vagyok, panaszkodom az egész világra. Elég lenne csak annyit tenni, mint ő, de nem csinálom. Boldog lennék, ha így tennék, de nem teszem. Ez a mi életünk titka. Látom, hogy Erzsébet és Mária mit csinál, látom, hogy boldogok, de én nem ezt teszem. Ők megnyílnak, én pedig bezárkózom. Talán egyfajta vak-ság vagy lázadás ez?

„Vannak, akik eltorlaszolnak minden ajtót és rést, amelyen keresztül a napfény bejuthatna a szívükbe, márpedig aki az ablakot zárva tartja, annak számára hiába van odakünn a legragyogóbb napsütés” (Perlaky Lajos).

Bátor Botond OSPPE

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (51.)

A Szent Liturgia végén a nép áldást kér. Mielőtt azonban a pap megadná, illetve közvetítené azt, egy elbocsátó imádságot mond. A liturgikon jelzi, vasárnap azzal kell kezdenie, hogy „Halottaiból feltámadt Krisztus igaz Istenünk”. Köznapiakra viszont így írja elő az ima kezdetét: „Krisztus igaz Istenünk.” Ünnepepekon pedig az ünnep említésével bővül az elbocsátó.

Figyelemre méltó, hogy a pap mintegy továbbítja az áldás kérését az Úr felé. Nem úgy fogalmaz, hogy „megáldalak titeket”, hanem magát is beszámítva azt mondja: „könyörüljön rajtunk s üdvözítsen minket” az Úr. Krisztus könyörületét, vagyis irgalmát kéri itt, amint az számtalanszor elhangzott a Szent Liturgia folyamán az „Uram, irgalmazz” kérésekben. Ámde még ennél is fontosabb, hogy üdvösséget kér a pap. Erre irányult a Liturgia egész eddigi folyamata. A legfontosabb az üdvösség! Minden más eltorpül mellette: a testi-lelki jólét, még az egészség is, ugyanis mit számít mindez, ha az ember lelke kárát vallja (Mt 16,26). S hogy az üdvösséget elnyerjük, illetve a felé vezető úton haladhassunk, segítséget kérünk és kapunk. A pap a szentek egész sorát említi, hogy az ő „esedezéseik által” nyerjük el az üdvösséget. Legelőször Krisztus igaz Istenünk „legtisztább anyjának” a közbenjárását kéri, akit a Liturgia folyamán többször szólítottunk legszentebbnek és legáldottabbnak. Ő a legfőbb közbenjárónk szent Fianál. Aztán „a szent, dicső és mindenekfelett dicséretes apostolok” következnek, akik az Úr közvet-

len barátai voltak, így tőlük is lehet „protekciót” szerezni. Majd Aranyaszájú Szent Jánost említi, aki Konstantinápoly főpüspöke volt, s akit a Liturgia szerzőjeként tartunk számon. (A Bazil-liturgián – természetesen – Nagy Szent Bazil nevét kell itt említeni.) Kéri még a pap „szent és isteni ihletettségű atyáinknak” segítő közbenjárását is. A bizánci Egyház a sivatagi atyák korától a lelki élet nagy mestereinek tekinti őket, akik lelki küzdelmeik, böjtölésük, imádságuk, másokért szóló felajánlásaik révén segíteni tudtak mások lelki szükségéin, az üdvösség felé vezérelve őket. Végül így fejeződik be az ima: „és minden szenteinek esedezései által könyörüljön rajtunk és üdvözítsen minket” Krisztus Urunk. Íme, a bizánci Egyház minden Szent Liturgia – sőt minden szertartás – elbocsátójában az összes szentet

segítségül hívja. Nem csak egyetlen napon ünnepli a „mindenszenteket”, hanem folyamatosan.

Végül a záróáldást adja (közvetíti) a pap: „Az Úr áldása reátok kegyelmével és emberszeretetével mindig, most és mindenkor és örökkön örökké.” Ebben annak az áldásnak a jelképe rejtőzik, amit Jézus a mennybemenetelekor adott tanítványaira: „kivezette őket Betánia közelébe, és kezét kitarva megáldotta őket. Áldás közben megvált tőlük, és fölemelkedett az égbe (Lk 24,50–51). Ezt az áldást kapják meg azok, akik a Szent Liturgiában átérték megváltásunk művét. Ha pedig az Eucharishtiában is részesültek, akkor még hatásosabban élhetik át az Úr ígérését: „Íme, én veletek vagyok mindennap, a világ végezetéig” (Mt 28,20).

Ivancsó István

SZENTMISEKOMMENTÁR

Egyetemes könyörgések (II.)

A liturgikus előírás szerint a könyörgések témái az egyetemes felől tartanak a helyi közösség felé: „Az imaszándékok sorrendje ez legyen: a) az Egyház szükségletei; b) a közhatalmat gyakorlók és az egyetemes közjó; c) a különféle szükségét szenvedők; d) a helyi közösség. Sajátos alkalmakkor azonban – amilyen a bérálás, a házasságkötés, a temetés –, az imaszándékokat az eseményre való tekintettel lehet összeállítani.” (A római misekönyv általános rendelkezései, 71.)

Ez az utóbbi mondat tágabban értelmezve arra bátorítja a helyi gyülekezeteket, hogy ne elégedjenek meg mindig az évekkel korábban előre megírt könyörgésekkel. Egyetemes Egyházunk, világunk számos

olyan aktuális kihívással néz szembe, amelyekre bizony ráfér a közbenjáró imádság, s jó, ha a keresztény közösség Isten kezében tudja, „odabizza” ezeket. Ha a közösséget vezető pap körül van egy liturgikus csoport, ennek tagjai vasárnapról vasárnapra gondoskodhatnak az éppen akkor olvasott szentírási szakaszokhoz kapcsolódó és az azokból fakadó, az Egyház és a világ aktuális szükségleteire is reflektáló könyörgésekről.

Az Egyház Ferenc pápa által meghirdetett szinodális útja, a koronavírus-járvány, az ökológiai katasztrófahelyzet, a tőlünk nem is olyan távol zajló háborúk, nemzetiségi konfliktusok vagy épp a körünkben jelen lévő békétlenség, szegénység napról napra

sok olyan benyomást adnak az idők hangjaira érzékeny keresztényeknek, amelyeket imádságban Isten elé visznek. Ez az érzékenység viszont felébreszti bennünk a nyugtalan-ságot is: tudjuk jól, hogy az éhezőkért imádkozni meddő dolog, ha közben nem osztjuk meg velük javainkat, és nem küzdünk a strukturális igazságtalanság ellen. Ha a világ gigászi küzdelmeinek léptéke ugyan meg is haladja erőnket és lehetőségeinket, az értük végzett imádság mégis arra hív, hogy személyes és helyi szinten Isten eszközei legyünk a betegség, a békétlenség, a szegénység elleni küzdelemben, a kiengesztelődésért és a közös úton járásért tett erőfeszítésekben.

Fehérváry Jákó OSB

A HÉT SZENTJE

Canisius Szent Péter

December 21.

ülésén. Itt hangsúlyozta: a német hívek nagy része nem vétkez azért, mert a protestantizmusra tért át. Mindig szelíden és kedvesen szólt az emberekhez, soha nem használta az eretnek és eretnekség szavakat, ehelyett új tanokról és tanítókról beszélt. A katolikus egyház nehéz időszakában az egyház hitének megújítására törekedett. 1580-ban visszavonult, és a svájci Fribourgba ment, ahol a hithirdetésnek és az írásnak szentelte magát. Itt is halt meg.

Életének nagy részét kora

legjelentősebb személyiségei mellett töltötte, hithirdetésével és írásai által is nagy hatást gyakorolt a hívek vallásos életére. Az Üdvözítő a béke, a szeretet és a kitartás hármastöltőzetét adta neki, írta magáról. A Jézussal való mély és személyes barátság, amely személyiségének középpontja volt, a Szentírás, az Eucharisztia és az egyházatyák iránt érzett szeretetéből fakadt, amely szorosan összekapcsolódott küldetésével, vagyis az apostoli misszió folytatásával. Krisztus-központú lelkisége abból a mély meggyőződésből táplálkozott, hogy a tökéletességre vezető úton nem nyugodhat meg az a lélek, amely nem imádkozik napról napra. Nem fejlődik az a keresztény, aki nem vesz részt a vasárnapi szentmiséken, nem imádkozik napi rendszerességgel, és nincs személyes kapcsolata Istennel. Az élet minden napján időt kell találni Isten szavának meghallgatására és a vele való párbeszédre – hangsúlyozta XVI. Benedek pápa Canisius Szent Péterről szóló katekézisében.

L. K.

A hét liturgiája

C év

DECEMBER 19., ADVENT 4. VASÁRNAPJA (Viola, Orbán, Oros) – Mik 5,1–4a (Eljön az idő, amikor Betlehemben megszületik a Messiás.) – Zsid 10,5–10 (Íme, eljövök, hogy teljesítesem akaratomat.) – Lk 1,39–45 (Hogyan lehet az, hogy Uramnak anyja jön hozzám?) – Zsolozsma: IV. zsoltárhét – Énekrend: Ho 2 – ÉE 504, 413, Ho 2 – ÉE 3, Ho 9 – ÉE 506, Ho 11 – ÉE 16.
DECEMBER 20., HÉTFŐ (Teofil, Liberátusz) – Iz 7,10–14 – Lk 1,26–38.
DECEMBER 21., KEDD (Kaniziusz Szent Péter, Petra, Tamás) – Én 2,8–14 vagy Szof 3,14–18a – Lk 1,39–45.
DECEMBER 22., SZERDA (Zénó, Jutta, Xavéria) – 1Sám 1,24–28 – Lk 1,46–56.
DECEMBER 23., CSÜTÖRTÖK (Kéty Szent János, Viktória) – Mal 3,1–4.23–24 – Lk 1,57–66.
DECEMBER 24., PÉNTEK (Ádám, Éva, Adél) – 2Sám 7,1–5.8b–12.14a.16 – Lk 1,67–79.
DECEMBER 25., SZOMBAT – URUNK SZÜLETÉSE (KARÁCSONY) – FŐÜNNEP (Anasztázia, Karácson, Eugénia) – Vigilia mise: Iz 62,1–5 (Az Úr örömet talált benned.) – ApCsel 13,16–17.22–25 (Jézus, a Megváltó, Dávid nemzetségéből származott.) – Mt 1,1–25 vagy Mt 1,18–25 (Maga az Isten jön el, hogy szabaddá hozzon nektek.) – Énekrend: Ho 17 – ÉE 22, Ho 16 – ÉE 31, Ho 137 – ÉE

27, Ho 12 – ÉE 6. – Éjféli mise: Iz 9,1–6 (Gyermekek születik nekünk, így fogják hívni: Béke Fejedelme.) – Tit 2,11–14 (Megnyilvánult minden ember számára Isten üdvözítő kegyelme.) – Lk 2,1–14 (Ma megszületett Megváltótok.) – Énekrend: Ho 25 – ÉE 514, Ho 21 – ÉE 26, Ho 18 – ÉE 516, Ho 34 – ÉE 45 – Hajnali mise (Pásztorok miséje): Iz 62,11–12 (Íme, eljön Szabadítód.) – Tit 3,4–7 (Irgalmassága szerint üdvözít minket az Isten) – Lk 2,15–20 (A pásztorok megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő Kisdedet.) – Énekrend: Ho 32 – ÉE 44, Ho 32 – ÉE 44, Ho 23 – ÉE 519, Ho 20 – ÉE 41 – Ünnepi mise: Iz 52,7–10 (Meglátja a föld minden határa, hogy szabaddá tesz Istenünk.) – Zsid 1,1–6 (Isten az ő Fia által szólt hozzánk.) – Jn 1,1–18 vagy Jn 1,1–5.9–14 (Az Ige testté lett, és közöttünk lakott.) – Énekrend: Ho 25 – ÉE 517, 415, Ho 21 – ÉE 26, Ho 18 – ÉE 516, Ho 34 – ÉE 45.
DECEMBER 26., VASÁRNAP – SZENT CSALÁD: JÉZUS, MÁRIA ÉS JÓZSEF ÜNNEPE (Szent István első vértanú, Előd) – Sir 3,3–7.14–17a (Aki féli az Urat, tiszteli szüleit.) vagy 1Sám 1,20–22.24–28 (Hanna az Úr szolgálatára adja gyermekét.) – Kol 3,12–21 (A család élete az Urban.) vagy 1Jn 3,1–2.21–24 (Isten gyermekeinek hívunk minket, és azok is vagyunk.) – Lk 2,41–52 (Szülei Jézust a tanítók között találták meg.) – Énekrend: Ho 32 – ÉE 517, 415, Ho 26 – ÉE 46, Ho 23 – ÉE 516, Ho 35 – ÉE 46.

Itt érzik, hogy egyek velünk

Nagy Zoltán cigánypasztorációs munkatárs nyírkátai szolgálatáról (I.)

Nagy Zoltán évek óta munkálkodik a Nyírkátán élők felzárkóztatásáért. A nyírségi faluban született, majd a fővárosban dolgozott, azután pedig visszatért, hogy övéin, az ott élőknél segítsen. Megalapította az Együtt Segítsünk Egymáson Megyei Egyesületet, tavaly óta a Nyíregyházi Egyházmegye cigánypasztorációs munkatársa. Nyírkátán találkoztunk vele, ahol már közösségi házat és adománpontot is működtet.

A Nyíregyházi Egyházmegye Karitászi Központjából, a Szent Miklós Házból indulunk Nyírkátára. Oláh Tamás karitászigazgató, a kísérőnk a találkozásunkkor egy dobgitárt emel le a polcra: „Ezt is visszük magunkkal, tegnap érkezett az adományokkal együtt. Zoliéknál, a közösségi házban jó kezekben lesz!” Fotós-zeneész kollégám ki is próbálja, megzengeti, behangolja a hangszert.

Beülünk az autóbába, s a Nyírkátára vezető utunkon a jogász végzettségű Oláh Tamással a térség gazdasági helyzetéről, társadalmi rétegzettségéről beszélgetünk. Nagy cégek települtek ide, munkalehetőséget nyújtva, de számosan élnek itt mélyszegénységben, sok esetben egész települések is.

A nehéz sorban élők támogatói között a karitászigazgató elsőként Nagy Zoltánt említi, akiben megbízható, kreatív, odaadó munkatársat ismert meg. Szorosan együttműködnek a karitászi adományakcióiban, kölcsönösen segítik egymást, napi kapcsolatban vannak.

Oláh Tamástól megtudjuk, hogy Zoltán a Nyíregyházi Egyházmegye cigánypasztorációs munkatársa, Szocsa A. Ábel megyéspüspök „szárnyai alatt” együtt dolgozik Szabó Tamás pasztorális helynökkel és Oroszné Obbágy Ritával, a cigánypasztorációért felelős referenssel. Önkéntesként a nyírkátai karitászcsoportot is vezeti, ezenfelül pedig összefogja a karitászmunkát Hodász és Kántorjánosiban.

Ködös reggelen indultunk útnak, de gyönyörű, verőfényes napsütésben érünk Nyírkátára. A helyi görögkatolikus parókia előtt találkozunk Nagy Zoltánnal, aki a közösségi házhoz vezet bennünket. Alighogy bemutatkozunk egymásnak, máris a házról kezd beszélni, büszkén, szeretettel, érződik belőle az elkötelezettség, a tenni akarás. Közben az autónkból előkerül a gitár, s a napfényes időben az arcok is felderülnek.

„Ez a mi közösségi házunk, a gyerekekkel itt szoktunk összejönni, itt zenélnek, táncolnak, imádkoznak, tanulnak. Tanítás után ide jönnek az iskolából. Beszélgetünk, játszunk velük, átnézzük a leckéjüket, segítünk nekik, ha elakadnak valamiben.

Van egy kis könyvtárszobánk is, meg hangszereink. Idejár vagy tizenöt gyerek. Jönnének többen is, rajta vagyunk azon, hogy építsük, bővítsük a házat, de egyelőre most ennyit bírunk – mondja Zoltán. – A Boldog Ceferino Intézzel együttműködési megállapodást kötöttünk, ennek eredményeként közfoglalkoztatottak koordinálják a gyerekeket. Nap mint nap összeülünk, megbeszéljük a teendőket, s azt, hogy miként tudnánk jól segíteni.”

Zoltán a következőkben már a jövőről beszél, a tervekről. Elmondja, hogy az épület egy jó barátjuktól kapták, határozatlan időre szóló szerződést kötöttek vele. „Már négy éve használjuk, de az idén sikerült pályázaton pénzt nyerni, amiből meg tudjuk venni a házat, át tudjuk

Nagy Zoltán édesanyjával a közösségi ház könyvtárszobája előtt

írni az egyesületünk nevére, és azután helyre tudjuk pofozni.”

Az Együtt Segítsünk Egymáson Megyei Egyesületet Zoltán a párjával alapította 2016 szeptemberében.

A harmincas éveinek közepén járó cigány férfi kérdésünkre elmondja, hogy már gyermekként, azután kamaszként is segíteni próbált a gondokkal küzdő társain vagy a felnőtteken. Tizenhat évesen felmerült benne egy segítő egyesület létrehozásának gondolata. Ehhez azonban anyagi fedezet kellett.

Zoltán érettségi után néhány évvel a büntetés-végrehajtási pályára lépett. 2010 szeptemberében felvették a Budapesti Fegyház és Börtön állományába. A körlet-főfelügyelő egykori álma azután a bv-s fizetésének köszönhetően valósíthatott meg, s erre ő nagyon büszke.

A börtönöri évekre így emlékezik: „Rengeteg fiatalokú cigányt láttam ott benn, és akkor arra gondoltam, már gyermekkorban el kellett volna kezdeni a tanításukat, hogy ne kerüljenek ide. Arra jutottam, hogy itt-hon, Nyírkátán jó lenne a mélyszegénységben élő gyerekeknek egy kis közösségi ház, egy központ az özszejövelekre, a tanulásra, a közös játékokra. Ez talán lehetőséget nyújthat arra, hogy eszükbe se jusson olyasmi, ami rossz útra viszi őket.”

2016-ban aztán megalakult az egyesület, és a közösségi házban is beindult az élet.

„Valahogy el kellett kezdeni. A családom a kezdeményezés mellé állt, eleinte csak mi voltunk, a testvéreim, keresztapám, keresztanyám, édesapa, édesanya meg én. Összeszedtük a gyerekeket, akik addig csak tengtek-lengtek az utcán, csavarogtak. Eleinte egy tánccsoportot szerveztünk, azután egyre bővült a csapat.

Az idő előrehaladtával egy-egy gyermek kiesett, főként olyanok, akik nagyon nehéz helyzetű családban élnek. Később azért visszatértek hozzánk, vagy mi találtunk megoldást arra, hogy újra eljöhessenek.

Most már, hála Istennek, széles a támogatói körünk, ha nagyobb rendezvényt szervezünk, mögénk állnak a barátok, az ismerősök. Talán megvalósul a fiatalkori álmom: közösségben, együtt dolgozva, egymást segítve megmutathatjuk, hogy mi, cigányok is lehetünk elfogadott tagjai a társadalomnak; magunkért is tehetünk valamit, de a közösségért is, s ha mondhatom, a Magyarországon élőkért is.”

Zoltán arról is beszél, hogy kezdetől sok múlik a hozzáálláson, a lelkiületen. „Itt nálunk azt kell elfogadni, hogy halmozottan hátrányos élethelyzetből, mélyszegénységből érkező gyerekekkel kell foglalkozni, időt szánni rájuk. Ugyanis az a célunk, hogy érezzék, s azt gondolom,

érezik is, hogy egyek velünk, itt megnyílhatnak – ami nem könnyű –, s elmondhatják a gondjaikat, problémáikat. Kicsit felüdülnek, és mi is job-

Színjátszókört szerveznének, edzőtermet terveznek a fiataloknak a ház felújítása után

ban belelátunk a családi háttérükbe, ezáltal jobban tudunk nekik segíteni. Most már tizenhét közfoglalkoztatottunk teszi ezt nap mint nap.

Ha valaki éppen nem jutott el a sulig, megkérdezzük, miért nem volt iskolában, beszélünk a tanár néniével, hogyan tudnánk ezt orvosolni. Úgy látom, a hiányzások csökkentek is azoknál a gyerekeknél, akikkel kapcsolatban vagyunk. Délutánonként ránézünk a leckéjükre is. Persze ahhoz, hogy le tudjunk ülni velük olvasni, számolni, mindig kell egy kis program is, játék, foci, ilyesmi. A közösségben pedig önfegyelmet tanulnak. Ha valaki olvas vagy zenél, csendben kell maradni.

Visszük őket kirándulni, eljuttatunk a Margitszigeti családi napra is, amit a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus keretében rendeztek, táncoltak, zenéltek ott. A máriapócsan élő társaikkal pedig különösen jó a gyerekek kapcsolata.

Amikor valami újba kezdünk, imádkozunk – folytatja Zoltán. – Vasárnaponként fél tizenegyre járunk misére a srácokkal (természetesen a „srácok” közé értendő a lányok is – a szerk.) a közeli görögkatolikus templomba.

Éppen egy ilyen vasárnap délelőtt történt, hogy a közösségi ház udvarán már kilenc órákor megjelentek a gyerekek. A napsütés elől behúzódtunk a diófa alá, és tanakodtunk, hogy a mise előtt mivel üssük el az időt. Előkerült a magyar kártya, s ott, akkor döbbsztük rá, hogy a kártya segítségével milyen könnyedén megtaníthatjuk őket az összeadásra és a kivonásra.

A templomba egyébként szívesen jönnek, szeretik Laci atyát (Magyar László parókus 2012 óta szolgál Nyírkátán – a szerk.), aki mindenben

segít nekünk. Péntekenként eljön hozzánk a közösségi házba, foglalkozik a gyerekekkel, filmet vetít nekik, rajzolnak, imádkoznak.”

Zoltánnal beszélgetve azon kapjuk magunkat, hogy eddig szinte csak a közösségi ház kapujáig jutottunk el, épphogy csak betettük a lábunkat az udvarra. Elárasztottam a kérdéseimmel, ő pedig szívvel-lélekkel, szívesen, választékosan fogalmazva meséli a történetüket. Már a beszélgetésünk kezdetén betessékelt minket a házba, de mi csak most teszünk eleget vendéglátónk kérésének.

Belépünk az előtérbe, ahol az adventi kézműveskedés remekeit, díszes koszorúkat látunk egy asztalon. Az előtérből nyílnak a szobák. Az egyikben már többen is várnak ránk, terített asztallal – ők a segítő munkatársak, akik között ott áll Zoltán édesanyja és az egyik húga is. Mint később kiderül, az édesapja éppen máriapócsi kirándulásra vitte a gyerekeket, „terepen van”.

A mosókonyhából egy ajtón át ismét kilépünk az udvarra, s mielőtt a könyvtárszobában megkezdődne a szíves vendéglátás, még megtekintjük a ház melletti pajtát.

Nagy területen hevernek itt ágyak, szekrények, odébb törött bútorok. Adományok mind, és Zoltán jelzi nekünk, hogy ezekről később még szeretne beszélni. Ahogy a falu másik részén, a nagymamája házából kialakított adománpontból is, ami a nyírkátai tevékenységük alappillére.

Figyelmünket azonban most egy hatalmas faalkotmány köti le, ami az udvar közepén áll. – Színpad? – kérdezem. – Igen, a srácokkal készítettük, konténerekből raktuk össze, régen ezekben szedték az almát – magyarázza Zoltán. – Összeszegecseltük őket, azután hat méter hosszú padlódeszkákkal fedtük le. Amikor nyáron itt táncolnak a gyerekek, cigánymotívumos szőnyegetek teszünk rá.

Itt lesz a karácsonyi ünnepi műsor is, zenével, táncsal készülünk, s a programot meghirdetjük a környéken élő családoknak, sőt, az egész falunak szól a meghívásunk – teszi hozzá Zoltán.

Nagy a készülődés az ünnepre. Ottjártunkkor még a falu minden gyermekét érintő mikuláscsomagozás előtt álltunk, de Zoltán további tervekről is beszél.

– Szeretnénk létrehozni egy színjátszó kört. A színjátszás ad egy kis önbizalmat a gyerekeknek, megnyugtatja az embert, ahogy kicsit elmélyül az irodalomban. Tudja, az itt élő, nagy szegénységből érkező gyerekek, tele vannak stresszel, cipelik magukkal a családi problémáikat, és nem beszélnek róluk. A programjainkkal szeretnénk kicsit felszabadítani őket.

A közösségi ház bővítését is tervezzük, egy edzőtermet szeretnénk itt létrehozni, ami szintén ezt a célt szolgálna.

A végső célunk a gyerekekkel együtt lenni – vallja Zoltán –, ezért is

A mélyszegénységből érkező gyerekek tele vannak stresszel, cipelik magukkal a családi problémáikat. A programjainkkal szeretnénk kicsit felszabadítani őket.

zunk, s kórusban érzéki a felelet: Dicsőség mindörökké!

Balra indulunk el. A vendéglátónk egy irodahelyiségbe vezet, ahol a közfoglalkoztatottak és az itt segítőket kérő nyírkátai lakosok adminisztratív ügyeit intézik. A másik helyiség tulajdonképpen egy könyvtárszoba, beljebb pedig egy játékszoba, közös zenélésre kialakított tágas szobát látunk, a sarokban egy „szentélyel”, Mária-képpel.

A ház másik részében található a konyha. – Ezt a konyhapultot a fiúk készítették – mutatja büszkén Zoltán. – Együtt mindent meg tudunk csinálni. A lányok kalácsot, cigánypogácsát szoktak sütni.

Továbbélve innen a mosókonyhába jutunk, ahol szép rend van, összehajtogatott, tiszta ruhák pihennek a polcokon.

(A riport második része lapunk következő, 2022. január 2-i számában olvasható.)

Körössi László
Fotó: Lambert Attila

Az „ideális” karácsonyünneplés számos hagyományos kelléke (a csillaggal ékesített barlangistálló, a fényekkel díszített fenyőfa vagy akár a hófehér táj) a gyerekek mesei világát idézi, ráhangol arra, hogy minden ízét átérezzük ennek a gyönyörű mondatnak: „Gyermekeké lett az Isten.” Az Egyház kezdettől ragaszkodott ehhez az állításhoz, mintha ez szemléletesebb és szerethetőbbé tenné az alapvető tételt, hogy Isten a megtestesülésben valóságosan, teljesen, maradéktalanul ember lett, a kalkedóni krisztológiai dogma szóhasználatát szerint az Atyával egylényegű Fiú egylényegű lett az emberrel. Méltó és igazságos tehát szemlélni és csodálni a betlehemi idillt, a jászolt s benne a gügyögő gyermek Istent.

Nem is volna muszáj ünneprontó asszociációkkal bárkit kikökkenteni ebből a hangulatból, de bennem és az egyetemes kultúrában immár végérvényesen a karácsonyhoz kapcsolódik néhány írásmotívum, amelyek szépségük okán elférnek az ünnepi szövegek sorában, miközben valami keserű hiányérzet kioltja bennük s általuk a spontán, felhőtlen örömet. Bari Károly fiatalkori versében édesanyját kérleli: „énekeljél Jézusnak / fekete altatódalt, himnuszok füstjébe sodorja / nyelvedet a félelem, hiszen tudod / nagyon tudod: bűneink szögeivel / útjait már teleszórtuk”. Jean-Paul Sartre hadifogságban írt, fiatalkori misztériumjátékában a messiás-hírnök angyali karokról lelkendező pásztorokkal és a Betlehembe csalogató csillagokról áradozó napkeleti királyokkal is dacoló Barjona így fakad ki: „Egy meztelen kisgyermek, mint a kelő nap színe. Ah, a szép hazugság! Odaadnám jobb kezemet, ha hinni tudnék benne csak egy pillanatra is. Az én hibám az, Uram, ha éjjeli állatnak teremtetél, és a testembe égetted ezt a rettenetes titkot: sohase lesz reggel? Az én hibám az, hogy tudom, én tudom: Messiásod egy nyomorult koldus, aki majd a kereszten pusztul el, tudom, hogy Jeruzsálem mindig fogoly marad?”

A *Filippieknek írt levél* Krisztushimnuszából vett és a II. Vatikáni Zsinat utáni teológiában közkinccsé, már-már divatos szakkifejezéssé vált szóval a megtestesülés lényegében Isten *kenózisának* (önkiüresítésének) aktusa: ennek a fogalomnak a jelentését és jelentőségét végül is a betlehemi idillt szemlélve is megérthetjük és átérthetjük. Mi többet érthetünk és érezhetünk, ha meghalljuk az ilyen az alternatív megszólalásokat is?

Isten rejtekezni szeret

A *kenózis* fogalom tartalma és üzenete egy olyan Isten képét tárja elénk, aki ahelyett, hogy a kirakatba tenné, inkább elrejtí isteni hatalmát, hogy egyértelmű lehessen az önma-

Válóczy József

Kenózis 2.0

gát kockára tenni kész, végsőkéig elmenő szeretetének elsőbbsége. Ez a szeretet (ahogyan a *kenózis* fogalom úttörő teológusai megfogalmazták) a Szentháromság belső életének, az isteni személyek egymással való kap-

ra. Erről is tanúskodik az *Ószövetségben* Istennek a létigéből képzett tulajdonneve, amely mai értelmezésünk szerint nem szükségszerű létezésének tényét hivatott kimondani („én vagyok a létező”), hanem min-

Az újkori ember azonban – ennek felemlégetése szinte már közhely – új korszakot él: számára nem hozzáférhető ez a korábban volt evidencia. Az Isten-tapasztalat helyét átvette Isten nemlétének tapasztalata (Bern-

gyengülésében, visszahúzódásában, kenózisában és csupaszságában a gondolkodás története során most először válhatott nyilvánvalóvá a lét, a logosz, Isten valódi lényege. Talán szabad e séma alapján úgy gondolnunk, hogy Istennek ez a mai kényszerű elrejtettsége gondviselés-szerű, amennyiben segíthet minden szabadon vállalt, önként elszenvetett isteni rejtőzködés igazi mélységének és horderejének „veszteségmentesen” radikális megértésében, átérésében.

Rongyaiban is kitakarva

Az előnyünkre vált hiányélmény által iskolázott figyelmünk felfedezheti a rejtőzködő keresztény Istennek (a rejtőzködő Isten keresztény felfogásának) egy további fontos vonását is.

Gustave Thibon, akire Simone Weil az emigrációja előtt született írásainak gondozását bízta, egy visszaemlékezésében megosztotta találkozásuk és közös történetük egy megindító mozzanatát: míg egy induló kapcsolatban mindenki azon igyekszik, hogy az első fellépése színporkázó és lehangoló legyen, majd később elkerülhetetlenül lelepleződik a korábban titkolt szürkeség és árnyék, addig Weil éppen fordítva működött. Semmit sem tett azért, hogy többnek, szebbnek, értéke-sebbnek lássék, nem zavarta, ha elsőre inkább unalmasnak, közös gondolkodásra és öröme alkalmatlan-nak ítélték. A figyelemnek és a türelemnek, amely elbírta ezt a távolságot, később megadatott, hogy beavatást nyerjen lelke kivételes gazdagságába.

A kereszténység előtti Isten-konceptiókban a rejtőzködés célja a hatalom számító demonstrálása volt. A keresztény Isten azonban másképpen rejtőzködik, nem a hatalmi pozíciót akarja konzerválni az elérhetetlenség, a kiismerhetetlenség mítoszának fenntartása által, sőt, talán nem is szándékosan bújlik álruhákba. Karakterében van valami a weili naivságból, indifferenciából. Tudatos erőfeszítése nem a hatalom (jelvényeinek) elrejtésére, vagyis nem valaminek az elleplezésére koncentrálni, hanem valami másnak a megmutatására: hadd lássa rajta mindenki, hogy nem úszta meg, szerzett valódi sebeket. Ez az imponáló bizonyítéka annak, hogy valóban sebezhetővé tette magát, mert valóban szeretett.

„Szeretettel és hálával gondolhatunk erre a törekedésre bármilyen kis vagy nagy szenvedés alkalmával. Gondolhatunk rá a szinte közömbös pillanatokban. Gondolhatunk rá minden örömben. Ezt nem szabadna, ha ez a gondolat zavarhatná vagy gyengíthetné az örömet. De nem így van. Az öröm csak még áthatóbb és megragadóbb édességű lesz, mint ahogy a cseresznyefavirágok törekénye is csak növeli szépségüket.” (Simone Weil)

Giorgione:
Pásztorok imádása

csolatának motorja. Így az emberi, sőt szolgai alakot öltés, Isten rejtőzése az esendő emberségben valójában nem rejt, hanem éppen kinyilatkoztatja isteni lényegét, és ebben az összefüggésben ez a legsajátabb keresztény felfedezésnek tűnik.

De ha akár véletlenszerűen körülnézünk a kereszténység előtti vagy utáni, „civil” szellemi tájban, talá-lunk példákat arra, hogyan lehet(ett) a rejtőzködést a bibliai kinyilatkoztatástól függetlenül is vonzónak, értéknek látni. Legendás Hérakleitosz töredéke: „A természet rejtekezni szeret.” Aforizmatikus az Andrássy család címerfelirata: „Non videri sed esse” (Nem látszani, hanem lenni). Aktív élete (politikai, közéleti, tudományos tevékenysége) fényében izgalmas Francis Bacon ítélete: „Bene vixit, qui bene latuit” (Az élt jól, aki jól rejtőzködött). Nem meglepő, hogy filozófusok és a legkülönbözőbb vallások ezt az „erényt” Istennek is tulajdonítják. A lényeg megragadásának optimista ambíciójától fűtött filozófus Istennek a korlátolt emberi megismerőképeség számára felfoghatatlan transzcendenciájával magyarázza, hogy Isten mintegy el van rejtve az ember elől. A vallásos ember pedig Isten szuverén döntéséből eredezteti a helyzetet, hogy Isten mindig titok marad az ember számára.

denkori cselekvő jelenlétének ígéretét, amely jelenlét idejének és módjának meghatározása azonban egyedül neki magának van fenntartva, ezért a lényegét kimerítő (és azután kalkulálható, manipulálható) fogalom nem alkotható róla. Rejtőzködő Isten a filozófusok és a nem bibliai vallások Istene is. Miben állhat mégis az *Újszövetség* újdonsága, eredetisége?

Talán elveszett

Különös és megrendítő, hogy a gondolkodó/vallásos ember a történetének azon (évszázazredes) időszakában élt azzal a meggyőződéssel, hogy Isten rejtőzik, illetve el van rejtve, amikor még dúskálhatott Isten epifániáinak, megmutatkozásainak tapasztalataiban, amikor még elég volt a kíváncsi figyelem – vagy talán még az sem kellett – ahhoz, hogy mintegy Isten lába nyomában járva csodákkal telinek lássa az őt körülvevő világot. Az „Isten jelenvalósága kézzelfogható” talaján állva bizony feleslegesnek, ingyenesnek, merésznek vagy legalábbis törekénynek tűnik az Isten elrejttségéről való beszéd – mintha csak a misztikusok belterjes vagy a teoretikusok szórszálhasogató játékának része lenne.

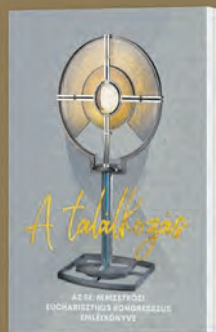
hard Welte). A Nietzsche által megénekelt bolond ember még szarkazmussal vegyes kétségbeeséssel keres(tet)te Istent („Talán eltévedt? Elveszett, mint egy gyerek?”), mára viszont a „Hogyan vigasztalódunk, mi, minden gyilkosok gyilkosai?” zaklatottságát, a „valami nincs sehol” (Váci Mihály) nyugtalanságát felváltotta a hiány- és szégyenérzet nélküli, rutinos érdektelenség („A hívó gyakran tévesen képzei, hogy a nem hívó – mintegy magára maradva az élet és a halál nagy kérdéseivel – állandó gyötrelemben él” – André Frossard). Isten nem hiányzik a mindennapokból, az ünnepekből, a fizikából, az irodalomból, a világból. Ha valaha szó esett Isten elrejttségéről, most van csak igazán értelme, beazonosítható jelentése minden ehhez fogható kijelentésnek: most, amikor már tudjuk „nevét az árvaságnak”, most érezhetjük igazán, mit jelent elrejtettnek lenni. És most, amikor a technikai fejlődés megágyazott az önmegmutatás kultuszának, most érezhetjük igazán a súlyát annak, hogy Isten mintegy megfosztatik vagy megfosztja magát a feltárulkozás lehetőségétől.

A kortárs posztmodern filozófus, Gianni Vattimo – persze egyház- és teológiakritika is ez – áldásnak tartja a szekularizációt, mert szerinte el-

AZ UjEmber KÖNYVESBOLT AJÁNLATA

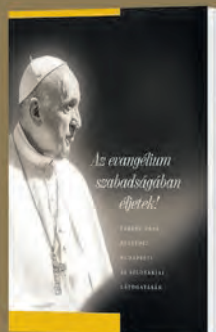
ŐK TIZENKETTEN
Beszélgések az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hírnökeivel

A TALÁLKOZÁS
Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus emlékkönyve

JÖJJETEK ÉS LÁSSÁTOK!
A budapesti 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus a képek tükrében

AZ EVANGÉLIUM SZABADSÁGÁBAN ÉLJETEK!
Ferenc pápa beszédei budapesti és szlovákiai látogatásán

Martos Levente Balázs

Ma született az Üdvözítő

Jézus születéséről Szent Lukács, a harmadik evangélium szerzője tudósít a legrészletesebben. Ahogy bevezetőjében megjegyzi (Lk 1,1–4), evangéliumát azzal a szándékkal írta, hogy megerősítse hitében a tiszteletreméltó Teofilt. Ehhez pedig, úgy látszik, a történet kezdete, a születés emlékezete is hozzátartozik. Mint olyan sok másik elbeszélés, az evangélium is a végén éri el csúcspontját, akkor, amikor Jézus Krisztus odaadja az életét, majd feltámad, és a templomban várakozó tanítványoknak megígéri a Szentlelket, hogy ő vezesse missziójukat az egész világba. De talán ez a majdani várakozás és lelkes útra kelés is másként alakulna, ha nem vezetné be a gyermekkor világát. Például Zakariás története, aki a templomban kapja az ígéretet, hogy fia születik, vagy a pásztoroké, akik mindenki más előtt csodálkoznak és örvendeznek az eseményeken. Minden úgy történt, ahogy megmondták nekik.

Lukács nagyszerű elbeszélő, tudja, hogyan mondjon mindig újat, s közben hogyan vezessen egyre mélyebbre a dolgok ismeretében. Jézus születését, az előzményeket meg a következő heteket úgy beszéli el, hogy folyamatosan váltogatja a helyszíneket és a szereplőket. Egyrészt a főváros, Jeruzsálem, illetve a vidéki Názáret és Betlehem között, másrészt meg a személyes, sőt, családi terek, illetve a nyilvános, mindenki által megközelíthető helyszínek között ka-lauzol bennünket. Zakariás a templomban találkozik Gábor angyallal, aztán a templom előtt mutogat némán az embereknek, hogy látomása volt. Mária otthonában fogadja a főangyalt, majd útra kel, a hegyek közé siet, meglátogatja Erzsébetet. Megszületik Keresztelő János, és a rokonok csodálkoznak, illetve megszületik Jézus, és a szabad ég alatt tanyázó pásztorok lesznek első látogatói. Az események olyan különösek, hogy azt szóval kimondani alig lehet, földi szereplők vagy égi lé-

nyek énekelnek himnuszt, hosszabb-rövidebb költeményt. Igen, van – vagy legalábbis volt egyszer, akkor és ott – mennyország a földön...

Lukács nemcsak a személyesség és a nyilvánosság határvidékére vezeti olvasóját, hanem észrevétlenül beavatja a zsidóság és a pogány világ kapcsolatának kérdésébe is. A templom, ahol Keresztelő Já-

minden látszólag rideg törvényszerűségként is leírható, determináló hatás ellenére Is-ten terve az, ami mindent kormányoz, s amely megment, megszabadít abból, ami fullasztó és merev.

Lukács kettősei, párhuzamos szálai, amelyekkel elbeszélését megalkotta, a születés éjszakájára is érvényesek. Az egyik pillanatban még azt fi-

mert Izrael reménységét és várakozását idézi. Íme, megszületik a Dávidnak megígért utód, a megváltásra, üdvösségre várakozó nép reményei beteljesednek. A nép a szövetség népe, a közösség, amely titokzatos és bensőséges kapcsolatban áll Istenével, s éppen ez a kapcsolat tette néppé, ez a kapcsolat a szíve, az egyesítő ereje, előbb és mélyebben,

odáig, ahol az élet és a történelem már veszélyessé vált, sőt, ez a veszély közvetlen fenyegetésként, talán életveszélyként jelent meg számára: a „megmentés” ilyenkor életmentést, menekülést jelent. „A vadászhaló szétszakadt, és mi megmenekültünk” – mondja a 124. zsoltár. „Térj hozzánk, Urunk, meddig vársz még?” – kiált a 90. zsoltár, amikor Isten-

ahogyan Lukács az angyalt idézi, ahogy előbb a *szótért*, vagyis a „Megmentőt”, az „Üdvözítőt” ünnepli, s azután a „Felkentet” és „Urat”. A görög és zsidó világ határán élő olvasók számára természetes volt, hogy „Megmentő-jüktől” a szinte egymásba fonódó földi és örök reménységet várják. A „Felkent” és „Úr” is ebben a világban kezdi meg tevékenységét, de annak az Istennek nevében, aki elkötelezte magát Izrael mellett, s aki talán éppen Izraelen keresztül akarja megmutatni üdvösségét – immár az egész világnak.

A földi szabadság előízét nyújtja az égnek, bár ehhez a földi világhoz szinte mindig társul erőszak és korrupció is. Ez az „Üdvözítő”, az Úr Krisztus, aki jászolban fekszik, aki nem talál szállást Betlehemben, hatalom nélkül lép fel, sőt egyszer majd hagyja, hogy a földi hatalom eltapossa. Úgy látszik, nagyobb a hatalma annál, semhogy féltenie kelljen.

Ha még egy pillanatra visszatérünk a betlehemi éjszakához, talán újra rácsodálkozunk a pásztorok örömére. „Jelet” láttak. A vágyott üdvösség még csak egy pillanatra tárult fel előttük, inkább reményként, mint megtapasztalt teljességgént. Lukács a pásztorokat személyen és tapasztalatán át ismétli meg a nép képviselőinek, amit előbb megénekelt már Zakariás, amikor fia, Keresztelő János megszületett. Zakariás himnuszában (Lk 1,68–79), amelyet mindjárt akkor énekel, amikor újra képes beszélni, már különös hangsúlyt kapott az üdvösség. Isten, mondja, „az üdvösség szarvát” támasztja (1,69), vagyis elküldi a Messiást, aki égi hatalommal ment meg. Megment az ellenségektől (1,71), legyenek azok akár külső elnyomók, akár belső kísértések. Prófétát küld, aki az „üdvösség ismeretével” ajándékoz meg a bűnök bocsánatában (1,77). Ami akkor Zakariás ajkáról elhangzott, illetve a házában lévőeknek megnyilvánult, az szólal meg most a betlehemi éjszakában, a pásztorok előtt, az egész nép számára.

Jelek. Pólyába csavart gyermek. Az üdvösség ismerete. Erős szabadító... Néha szívesen érezzük úgy, hogy a csillagok is csodálkoznak a földi dolgokon. Hogy annak, ami velünk történik, egyetemes jelentősége van. Hogy odatalál Istenhez, ami bennünk szabaddá válik. Hogy a pásztorok csodálkozó tekintete, a mosolygós arcuk, a nagy bajuszuk – ahogy gyermekrajzokon látjuk őket – mindannak szól és mindazt kifejezi, ahogy mi magunk is várjuk a szabadítás igazságát. Látunk és hiszünk valamit az Úr Krisztusnak, a mi Üdvözítőnknek földi jelenlétéből. A mi életünkben is összekapcsolódik a földi meg az égi reménykedés. Ha egyszer majd megírjuk vagy újraírjuk Jézus születését az életünkben, talán abban is így kapcsolódik össze a jel és a valóság, a kezdet és a teljesség, a szabadulás, a megmenekülés és az üdvösség.

Thomas Cole:
Az angyal megjelenik
a pásztoroknak (1834)

nos születését meghirdeti az angyal, a zsidóság szentélye és szíve. Betlehem, ahol Jézus születik, Dávid városa, az ígéretek hajnalcsillaga. A születés idejét mégis Augustus császár rendelete vezeti be, meg Quirinus helytartó említése, akik bár nagyon távolról, de egy hatalmas birodalom vezetői-ként mégis hatással vannak az események menetére.

Hát nem így épül minden emberi élet titkos tartószerkezete? Saját döntéseink mindig nagyobb összefüggések terében lehetségesek. Tudatos és nem tudatos, távoli és közeli adottságok és állandók között mozgunk. Amikor Isten Fia emberré lett, az okok és hatások szövevényét is magára vette. Története lett, és történelmet csinált. S közben éppen arról tanúskodott, hogy

gyeljük, ahogy Mária pólyába csavarja és jászolba fekteti újszülött gyermekét (Lk 2,7). A születés, a születés törekény és megdöbbentő pillanat, figyelmet és rejtettséget kíván. Az élet utat keres magának, s közben védelemre szorul. Ennek a pillanatnak tehát bensőségesnek és rejtettnek kell lennie. A következő kép már a szabad ég alatt tanyázó pásztoroké, akiket angyal szólít meg, sőt, majd éneklő angyalok serege vesz körül. A csillagoktól fénylő éjszakában tanyázó pásztorokból szabadság és tágasság árad. A szabad ég a végtelen érzékelhető képe, a csillagos éjszaka amúgy is álmokról regél. Az elbeszélés azonban úgy halad előre, hogy ez a szabadság és végtelenség a pásztorok szeméjében meghajlik a gyermek előtt. A csillagos ég szabadsága, ez a fizikailag sejtett végtelen a pásztorok hódolatával most bekandikál a születés barlangjába.

„Ne féljete! Íme, nagy örömet hirdetek nektek, melyben része lesz az egész népnek. Ma született nektek az Üdvözítő, az Úr Krisztus, Dávid városában.” (Lk 2,10–11) Úgy érezzük, az egész esemény minden részlete jelképes értelmű, szinte magától kiált, az angyali szózat mégis kiemeli és pontosítja a jelentését. Az első fontos üzenet, hogy ez a „nagy öröm” a pásztorok mellett „az egész népnek” szól. Itt természetesen a zsidó népről van szó. Jézus gyermekiségének történetében valóban sokszorosan visszatér az örömdézés motívuma. Aki csak hall az eseményekről, az felderül, ahogyan felderülünk minden gyermek születésén, de még inkább akkor, amikor felfoghatatlan módon megkönnyeb-bülést érzünk, reménykedni kezdünk. Az egész népnek szóló öröm azért különös,

mint a közös kultúra többi kincse, a rokonság, a nyelv vagy a szokások.

A másik mondat, a második üzenet a Gyermek címeit, méltóságának és küldetésének megnevezéseit halmozza. Üdvözítő, Úr és Krisztus – három cím, s mind külön felkiáltójelet érdemelne. A görög szövegben kissé más a sorrend, az „üdvözítő”, „szabadító”, „megmentő” jelentésű *szótér* elnevezést előbb a „Krisztus” szó követi (*khristosz*, vagyis felkent, Messiás), majd az „Úr” (*kiiriosz*). Jézus nevéhez később tulajdonnévként társul a *Krisztus* megnevezés, amely a magyar nyelvben leginkább *Messiásként* fejezi ki Istentől kapott méltóságát. Az *Úr* címet is van közvetlen jelentése, vallásos értelemben életünk uráról mint törvényhozóról és gondoskodóról teszünk említést vele. E két cím értelme azonban ószövetségi háttérrel is összefügg, hiszen a Messiás az Úr „Felkentje”, Lelkének teljességét hordozza, és így van benne élet és erő. Az Úr pedig nem más, mint Izrael személyes, külön Istene, akiről fokozatosan felismeri, hogy rajta kívül nincs más, és hogy ő az egyetlen (vö. MTörv 6,4–6; Mk 12,32). A zsidó népnek szóló jó hír ezzel a két címmel az ígéretek beteljesedését mondja ki.

De az angyal előbb beszélt „Üdvözítőről”, a görögben a *szótér* szóval. Vajon ez mit jelent? Ennek is van bibliai gyökere, háttere. A bibliai ember mindig is úgy tekintett Istenre, mint aki megmenti, megszabadítja őt. Az Istentől kínált üdvösség először is mindig konkrét nehézségből, bajból, betegségből, gyakorta életveszélyből való kimenekítést, megmentést jelent. A nép valahogy mindig próbálgatta szabadságát, mindig eljutott, elmerészkedett saját határaiig,

nek minden pillanatban várható, mindig remélhető segítségét áhítja.

Ez a megmentés, Isten beavatkozása népe javára, nagyon is illeszkedik azokhoz a kettősségekhez, amelyekről eddig a lukácsi elbeszélés kapcsán beszéltünk. A zsidóság mellett ugyanis a pogány világ is ismerte azt az elképzelést, hogy nagyjai, királyai, vezetői gondoskodnak megmentéséről, fennmaradásáról. Augustus császárral kapcsolatban is olvassuk a *szótér* címet, egy híres feliratban Priéne városából, amely a császár születését ünnepli, és az ő jó-téteményeként említi tetteit, őt magát pedig szintén „üdvözítőnek”, vagy legalábbis szabadítónak tartja. Kényszerű emlékeink ébrednek arról, kiket kellett „szabadítóként” ünnepelni nem olyan régen még Magyarországon is, és hogyan követeli meg egy-egy ilyen-olyan politikai berendezkedés, hogy szinte vallásos tisztelettel köszöntsük, amiért megment minden elképzelhető rossztól.

A földi szabadságért természetesen meg kell küzdeni. A jólét és az igazságosság természetes jó, amelyért az ember sokat tehet, és erőfeszítéseket is kell tennie. Jézus evangéliumának folytatása mindenesetre arról tanúskodik, hogy ő nem csupán erre a földi életre hozott teljességet, és nem is elsősorban a földi hatalmaktól és azok befolyásától akart megszabadítani. A földi szabadságban megtapasztalunk valamit abból, ami Isten örök ajándéka. Emberi kapcsolataink személyes szabadságban bontakoznak ki a leginkább, s éppen így nyújtják előízét annak a teljesebb és mélyebb szabadságnak, amely végső soron Istennel való kapcsolatunkban gyökerezik. Úgy tűnik, fokozás van abban,

AZ ÚJEMBER KÖNYVESBOLT AJÁNLATA

Martos Levente Balázs
NE FÉLJ, SION LEÁNYA!
Elmélkedések az A, B és C év
olvasmányaihoz

Webboltunk: bolt.ujember.hu

Ünnepelni egy emberhez méltó életet

A veresegyházi Gondviselés házában jártunk

Veresegyházon november 11-én adták át a Magyar Máltai Szeretetszolgálat gödi Gondviselés Házának új otthonát, amelyet Kozma Imre, a karitatív szervezet alapító elnöke áldott meg. A speciálisan felszerelt lakókörnyezetbe tizenkét súlyosan sérült lakó költözhetett be, hogy személyre szabott ápolást és gondozást vehessen igénybe. A karácsonyt már szép új otthonukban töltik.

A Máltai Szeretetszolgálat 2018. július 1-jén vette át az akkor Topház Speciális Otthon néven ismert gödi intézményt, hogy állami kérésre és támogatással folytassa annak működtetését. Az eredetileg gyermekotthonnak szánt intézményben 1977-ben kezdődött meg a munka. Az egykori Schffer-kastélyt úgy alakították át, hogy az akkori elvárások szerint alkalmas legyen értelmi fogyatékos, mozgás-, illetve halmozottan sérült gyermekek bentlakásos ápolására és gondozására. Az alapító a Pest Megyei Tanács volt, összesen 100 férőhelyet biztosított az ellátásra. A 70-es évek végére az intézeti elhelyezésre várók száma közel 300 főre emelkedett. A régi épületet bővíteni kellett, amire 1981 januárjában került sor. Az új szárny átadásával 240 fő befogadására vált alkalmassá az intézmény, ám a zsúfoltság miatt 1986-tól mégis 220-ra csökkentették a férőhelyek számát. Az intézmény 1993-tól ápoló-gondozó otthonná vált, fenntartását a Pest Megyei Önkormányzat vette át. 2004-ben Gödön létrejött egy lakóotthon is, amelyben tízen éltek. 2012-től a Pest Megyei Intézményfenntartó Központ, illetve 2013-tól a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság és annak Pest megyei kirendeltsége látta el a fenntartói feladatokat.

A karitatív szervezet a gödi intézmény átvételével azt a nem kis feladatot is magára vállalta, hogy a szakmai kereteket kidolgozva felügyeli és megvalósítja az úgynevezett kitagolást. E folyamat célja, hogy felszámolja a korábbi, ma már meghaladt működési és ellátási struktúrát, és helyette az úgynevezett támogatott lakhatás keretein belül javítson a Gödön élő fogyatékos emberek életkörülményein.

Hogy a kitagolás pontosan mit is jelent, és miért bír óriási jelentőséggel a november 11-én átadott veresegyházi otthon, arról Szilvássy Zsuzsanna intézményvezetővel, Giflo Péter programvetővel, valamint Nagy Etelka szakmai munkatárssal beszélgettünk december 6-án.

Fotós kollégámmal hamarabb értünk a helyszínre, így egy igazán különleges és megható élményben is részesünk lehetett, amely szépen illusztrálta a később elhang-

zottakat. Egy kis időre bepillantást nyertünk az otthon mindennapi életéből.

A ház előtt megállva egy piros ruhás, zsákos, fehér szakállú emberre lettünk figyelmesek. Egyből megértettük: egyidőben érkezünk a Mikulással, aki éppen az ablakon leskelődik befelé. Köszöntésünkre hátrafordul, kedvesen üdvözlő bennünket, majd bátorít, hogy nyugodtan menjünk be. Az ajtóban Bokor Aliz esetfelelős fogad minket, az pedig már a küszöb átlépése utáni első másodpercben világossá válik, hogy jobbkor nem is jöhettünk volna. Izgatott hangok szűrődnek ki az előtérbe, a konyhában sürgés-forgás. A lakók az ápolók segítségével a nappaliban gyülekeznek. Ki ágyban fekvő, ki kerekesszékekben érkezik. Rögtön feltűnik, hogy bizonyosan egyikük sem önellátó. A ház odabent egy népes család ott-

csony, nagy karácsony, Hull a pelyhes fehér hó, Télapó itt van, hó a subája... – záporoznak a kívánságok. Közben más hangszerek is előkerülnek, tikfa, xilofon, kalimba. Mellette Beá, egy kerekesszékekben ülő, húsz év körüli lány lelkesen üti a mérőt, egészen ki is melegszi. Azonnal észreveszi valaki, és innivalóval kínálja. Megható jelenet, egy pillanatra mind gyermekek vagyunk, akik hisznek a csodában, hisszük, hogy maga a Mikulás áll a szoba közepén.

Amíg énekelnek, körbesétálok a házban, belesek a most üres szobákba. A falakon képek, a polcokon személyes tárgyak, könyvek, plüssfigurák, tévé, CD-lejátszó, fényképek. Az egyik helyiségben Cecília törölgeti az ablakpárkányt, ő ápoló. Kérdésemre a lakók napirendjéről mesél, és arról, hogy szeretik a kiegyensúlyozott menutrendet. A napoknak megszokott keretük van, ez mindannyiuk számára biztonságot ad. Akadnak az ügyfelek között olyanok, akik másoknál jobban igénylik a társaságot, nekik természetesen lehetőségük van arra, hogy többet legyenek együtt.

A Mikulás látogatása a lakóknál

honára emlékeztet, ahol ünnepet várnak: karácsonyi díszítés, rend és tisztaság minde nélkül. Fehérre festett falak, tágas, világos terek, letisztult, korszerű berendezés, és semmi intézményhangulat. A konyhai étkezőasztalon fehér terítő, adventi gyertyadísz, házi készítésű mézes sütemény. Aliz elmondja, hogy a lakók és ő is nagyon készültek a Mikulás érkezésére. Közben csomagot hoznak, a helyi Gombai cukrászda küldeménye: friss, illatos, omlós kalács.

A Mikulásnak öltözött rehabilitációs munkatársat megilletődött csend fogadja, amikor belép, de aztán egy másik kolléga gitáros közreműködésével felcsendül az első dal. És akkor egyszerre mindenkiből kigurul az öröm. A lakók gyorsan feloldódnak, két perc sem telik bele, máris lelkesen énekelnek, dobolják a ritmust, ringatóznak a zenére. Kis kará-

Ha szép az idő, kiülnek a teraszra, vagy közösen tévéznek, rádiót hallgatnak a nappaliban. Vannak itt régi barátok is, néhányan már a gödi intézményben is szobatársak voltak. Ők nagyon ragaszkodnak egymáshoz – meséli Cecília. Megüti a fületem az ügyfél kifejezés, meg is kérdezem, miért így mondja. – Fontos, hogy mindaz, amit itt kapnak a házban, valójában egy szolgáltatás. Van jelentősége a szóhasználatnak, mert egy szolgáltatást nyújtani egészen másfajta szemléletet igényel, mint csupán ellátni, gondozni valakit, aki önmaga nem képes erre – magyarázza.

A konyhában Ildikóval találkozom. Ő is ápoló, a kalácsokat csomagolja ki éppen, engem is megkínál. – Itt lakom Veresegyházon, szinte a szomszédokból járok át dolgozni. Magam sem gondoltam, hogy ekkora szeretettel fogadnak majd itt bennünket – mutatja örömmel a nemrég érkezett finomságot. – Nincs előítélet, nincs rosszalló tekintet, amióta beköltöztünk, csak a segítő szándékot érezzük. A polgármester például felajánlott egy pianínót, mert egy nyugdíjas zongoratanárnő jelezte, hogy szívesen eljönne egyszer-egyszer foglalkozni a lakókkal. Egy helyi festőmű-

vész, Darvasi László képekkel kedveskedne az otthonnak. Ezek a dolgok – túl azon, hogy nagyon jólesnek – azért is fontosak, mert megmutatják, hogy ha lassan is, de oldódik a társadalomban a bizalmatlanság, az elutasítás.

Miközben Ildikóval beszélgetünk, belép az ajtón Szilvássy Zsuzsanna, a gödi Gond-

nem jó, amit korábban hittek, csináltak. Holott nem erről van szó – magyarázza Szilvássy Zsuzsanna, hozzátéve, a külső (társadalmi) és a belső (szakmai, személyes) elvárás is nagy. Nehéz vállalásról beszélünk: sok vélt és valós seb jelentkezett a korábbi intézmény működésének éveit során.

A teljes átállás várhatóan

Giflo Péter programvezető és Szilvássy Zsuzsanna intézményvezető

viselés Háza intézményvezetője. Keresünk egy csendesebb szobát, ahol leülhetünk. Sok kérdés kavargat bennem, hiszen a korábbi intézmény, a Topház múltja nem volt mentes a botrányoktól és a nyugtalanító hírektől. Zsuzsanna elmondja, hogy a fogyatékos hozzátartozókról való gondoskodás sok esetben olyan terhet ró a családra, amit anyagiilag, technikailag és lelkileg is nehéz elbírn. A családoknak ezzel együtt elemi vágyuk, hogy az ellátásra szoruló szeretteiknek ne a társadalom kívül kelljen élniük, egy nagy intézményben, hosszú folyosókról nyíló szobákban. Azt szeretnék, ha olyan környezetben tölthetnék a napjaikat, amely bátran nevezhető otthonnak, és legfőképpen nem az „ellátást biztosító intézmény” értelemben. Am nem egyszerű ennek megfelelni, hiszen az ellátórendszer még mindig egy berögzült, gyakorlatilag az 50-es évekből örökölt struktúra szerint mű-

ködik. Noha szakmai szempontból ma már elavult szemlélet, hogy mindent egy kézben kell tartani, a társadalom lassan reagál a változásra, sőt a változtatás igényére is. – Mi is tapasztaltuk ezt. Amikor 2018-ban átvettük a volt gödi intézményt, a kollégák közül többen megrémültek, hiszen nem látták, hogy pontosan mi következik. A kitagolás szó számukra eleinte azt jelentette: a cél az intézmény megszüntetése, felszámolása, mert semmi

közössége önmagát alapszinten ellátni képes emberekből áll, addig itt a súlyosan sérült emberek lakhatása és méltó életkörülményeinek biztosítása került a fókuszba – mutat rá az intézmény vezetője.

És valóban, míg a gödi házban élők közül sokan munkába járnak és képesek az önellátásra, addig Veresegyházon 24 órás ellátásra és felügyeletre szorulnak a lakók. Tehát, bár ez már a második átadott otthon a gödi Gondviselés Háza ernyője alatt, ebben a műfajban országos viszonylatban is az első.

Nagy Etelka, aki időközben csatlakozott hozzánk, korábban is számos program szakmai partnere és segítője volt a Magyar Máltai Szeretetszolgálat kötelékében. Megtudom tőle, hogy az átállást már az első, a gödi ház esetében is komoly felkészítő munka előzte meg: a leendő lakóközösség gyógyterápiás módszerek segítségével hosszú ideig készült az átköltözésre. Most sem zajlott ez másként. Etelka párhuzamosan több csoporttal is dolgozik, hiszen a házak folyamatosan fognak elkészülni. A cél az, hogy pár éven belül nyolc hasonló otthon működhessen a környéken. Az utógondozásról sem szabad megfeledkezni: figyelemmel kell kísérni, mi működik jól, mi nem, min kell még javítani, változtatni ahhoz, hogy az optimális állapot valószínűleg meg egy-egy házban.

Végül a közösségi befogadás program vezetője, Giflo Péter is megérkezik. Vezetői értekezletről jön, a munka az év vége felé közeledve sem kevesebb, sőt. A beszélgetésbe bekapcsolódva kifejti: nem véletlen, hogy szakmailag és társadalmi megítélés szempontjából is nagy falat a kitagolás. Elég, ha csak a kifejezésekre gondolunk. A kitagolás és befogadás egészen eltérő érzést kelt az emberben, pedig ugyanarról van szó. A Magyar

Máltai Szeretetszolgálat vállalása e folyamat koordinálásával egyedülálló. Nincs minta, nincs átvehető jó gyakorlat. A külföldi tanulmányutak ugyan sok hasznos tapasztalattal és tanulsággal szolgáltak, ám receptet nem adtak. Itt, Magyarországon – ahogyan bárhol máshol is – csak az előzetes felmérések, a megvalósítás, az eredmények kiértékelése, majd a komplex hatástanulmányok adhatnak eligazítást. Jelen kell lenni, figyelni, lekövetni a működést. Így születhetnek meg azok a következtetések, igazodási pontok, amelyek segítségével idővel egyre gördülékenyebb lehet a megvalósítás, ami az egész társadalom érdeke.

A feladat adott: mindenki számára alapvetővé és elérhetővé tenni az embert megillető, a hozzá méltó életet. S ahogyan a karácsony a megváltó születésének ünnepe, úgy itt is valami új kezdődött el.

Horogszegi-Lenhardt Erika
Fotó: Fábíán Attila

A ház átadásán Fülöp Attila, az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) szociális ügyekért felelős államtitkára; Rétvári Bence, az EMMI parlamenti államtitkára; Tuzson Bence államtitkár, országgyűlési képviselő; Pásztor Béla, Veresegyház polgármestere; Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat jószolgálati nagykövete; Morva Emília, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat közép-magyarországi régióvezetője; Giflo Péter programvezető, valamint Szilvássy Zsuzsanna, a Gondviselés Háza intézményvezetője is jelen volt.

Igazából kincs, mégis hibának mondják

Látogatóban a Down-szindrómás lányt nevelő Rapaiéknál

Az első gyerek az, aki által apává, anyává válunk. Akit anyaként titkon hordozunk a szívünk alatt, míg meg nem osztjuk az örömhírt elsőként a férjünkkel. Az első szülés élmény, megszenvedés és eufória: ő az a kis élet, aki belőlem táplálkozott, és ezután is belőlem fog. Rapaiéknál is így indult minden... Aztán kiderült: a gyermekük fogyatékossgal született. A magasságból a mélységbe zuhantak. Onnan pedig felfelé vezetett az út.

Otthonos kert fogad minket Kistarcán és egy irigylésre méltó hangulatú ház. A matuzsálemi korban lévő, tizenhét éves Kökény kutya már nem siet, komótosan jön elének. A tizennégy éves körtefa roskadozik a lédús gyümölcstől. Csenge születésekor ültették. Egy évvel korábban született Hanna, tizenkét éve Nándi, aztán hat évvel ezelőtt Juditka. (A számokat és a dátumokat mind Hannától tudom meg, látnivalóan imádja őket.) A család összeáll egy közös fotóra a lemenő nap surlófényében. Tökéletes a kompozíció, mindenkinek ott a helye, összetartoznak.

Az étkező falán egy fotó Beáról és Zsoltról, abból az időszakból, amikor még csak ketten voltak. 2005-ben házasodtak. Bea Kazincbarcikáról származik. „Budapestre kerültem főiskolára: pedagógiát, államigazgatást, lelkigondozást és teológiát tanultam, mellette pedig dolgoztam. Zsolttal a munkahelyemen ismerkedtünk meg.” Zsolt tősgyökeres kistarcjai parasztszaládból való. A felmenői között akadtak bírók is. A Rapaiak eredete az 1600-as évekhez vezethető vissza. Ő maga autószerelőnek tanult, majd elvégezte a főiskolát. Egy gépkocsimportőr cégnél dolgozik már huszonegy éve. Közben ezt meséli, Juditka izgatottan hozza megmutatni Pamacsot, a hörccsőt. „Nekem meg a tigris a kedvencem, mert az a legcukibb állat – vágja közbe Hanna. – Azt is kértem karácsonyra, én nem félek a tigristől.” Leülünk a nagy asztalhoz, a kisebbek hozzák a színezőt.

Hanna 2006-ban született. A várandósság alatt és még a szülés közben sem vették észre, hogy a babával bármi gond lenne. Időre érkezett, megfelelő súllyal. Viszont nehezen lehetett etetni. „Első babám volt, azt hittem, az ügyetlenségem miatt van ez – mondja Bea. – Háromnapos korában dehidratáltság miatt intenzív osztályra került. Az ottani nővérkék szóltak a főorvos úrnak, hogy valami nem stimmel. Amikor ötnapos volt, behívtak, és azt mondták, lehet, hogy van egy kis probléma a kislányukkal, ami Down-szindrómára utal. Ilyen például a füle helyzete, a lábujjak, a kézbarázda, az enyhe fokú szívprobléma, az etetési nehézség. Attól kezdve éreztem, hogy igazuk van.”

Sokat kellett várniuk a Down-szindrómát bizonyító laboratóriumi eredményre. Hanna már kéthónapos volt, mire megtudták a diagnózist. Ez idő alatt mindenki bízta őket, hogy nem lesz a babával semmi baj. „Amikor betelefonáltunk a Tűzoltó utcai gyerekórához, mondták, hogy be kellene mennünk személyesen. Tudtuk, hogy ez rosszat jelent.”

„Első gyereknél, fiatalon fel sem merült bennünk, hogy bármi gond lehet a babánkkal. Az orvosi vizsgálatokat is a protokoll miatt csináltuk végig. Amikor megszületett Hanna, tejfakasztó bulit tartottunk a barátainkkal – meséli Zsolt. – Beával agódtunk, nem értettük, miért nem mehetünk haza, hiszen más anyu-

kák már mind otthon vannak a babájukkal. Amikor Bea megtudta, hogy gond van, felhívott. Rohantam be a kórházba. A főorvos úr tájékoztatására annyi tudatosult bennem, hogy fogyatékossgal született a gyermekünk. Az első gondolatom az volt, hogyan lehetne megszabadulni ettől a feladattól. Feltettem a kérdést az orvosnak, mit lehet tenni ilyenkor. Azt mondta, tessék utánaolvasgatni és felkészülni. Nincs más lehetőség. Először úgy éreztem, itt a világ vége: soha nem fogunk tudni elmenni szórakozni, mindig Hannát kell majd ápolni. Kéthetes lehetett a babánk, amikor Bea hazalátogatott Kazincbarcikára, én pedig itt maradtam a kicsivel. Amikor sírt, a vállamra tettem, és megnyugodott. Akkor dobant meg az apai szívem: éreztem, ennek a babának szüksége van rám, fontos vagyok neki. Azóta nagyon jóban vagyunk.”

A szülők, a rokonok és a barátok támogatóan álltak a család mellé. Előfordult, hogy az irodában, az íróasztalon zokogott Zsolt. A kollégái megértették, mit él át. Volt, hogy elvitték színházba egy Down-szindrómás ember életének szépségeit bemutató darabba. „Viszont nehéz volt, hogy sokan a rengeteg problémát emlegették, ami ezzel az állapottal jár, és azt hangsúlyozták, milyen nagy felelősség van rajtunk Hanna fejlődését illetően – mondja Bea. – Folyamatosan figyeltünk, miben marad el a babánk, miben nem, és mindenféle fejlesztésre jártunk. A Down Alapítvány szakemberei szeretettel

őket a méhek.” Csenge gyorsan hozzászói: „Engem húsz, Hannát tizenöt helyen csípték meg. Elkábultam, kinyitottam a szám, ezért még a nyelvemet is megcsípték, ami ödémát okozott.” Nánditól megtudom, hogy a kórházban egy orvos azt mondta, ötven százalék esélyük van. Csoda, hogy meggyógyultak.

„Az is csoda, hogy megtaláltam a hivatásom: a pedagógia, a gyermekfejlesztés visszatért az életembe. Alapítványt hoztunk létre, fejlesztőházat építünk, és ebben Zsolt is megtalálta a feladatát” – folytatja Bea. Zsolt hozzáteszi: „Az öreg, romos épületet senki nem akarta megvenni. Először mi is nemet mondtunk rá. Nem véletlen, hogy tíz hónappal ké-

sőbb is megvolt még az épület, ráadásul olyan áron adták, hogy meg

fogadtak, ráadásul sok segítséget térítésmentesen vehettünk igénybe. Hanna három hónapos korától jártunk Katona-tornára, Dévény Anna-tornára, korai fejlesztésre. A táborokban már nagyocská gyerekek is voltak, láttuk, mi vár ránk. Sok lett a teendőnk: meggyászoltuk az álmainkat, s közben a feladataink is megszorodtak.” „Nekem az, hogy látunk érintett családokat, biztató volt – teszi hozzá Zsolt. – Megismertünk olyan remek embereket, akik megdöbbentő életutat jártak be. Az egyik házaspár például elveszítette a Down-szindrómás gyermekét. Később az édesanya testvérei downos gyerekeket fogadtak örökbe.”

Hanna többször került egészségügyi krízishelyzetbe, ami valamilyen csoda folytán mindig rendeződött. Egyszer az óvodában 11 órakor elaludt, és este nyolcig az orvosok sem tudták felébreszteni. Rohammentő vitte a Heim Pál Kórházba, agyhártyagyulladás gyanújával. A doktor-nő sírva mondta, hogy nagy a baj. Az isteni akarat és közbeavatkozás akkor nagyon megmutatkozott: egyszer csak eltűnt a gyulladási terület, és a kislány az ábredése után azonnal kolbászt akart enni. Hanna és Csenge mindig együtt játszottak. Egyszer véletlenül beleültek egy méhfészékbe, összevissza csípték

tudtuk venni.” 2018-ban vásárolták meg a házat, és a következő év végén jött létre a Szegletház Gyermekfejlesztő Alapítvány. Beszédes a név. Amit az építők elvetettek... „Az épület rendbe hoztuk, idén tavasztól már dolgozunk egy részében, többedmagammal – mondja Bea. – Szerettem volna, ha itt, helyben lenne fejlesztés a gyerekeknek, hiszen mi annyit mentünk mindenfelé nemcsak Hannával, hanem Nándival is, akinek kezdetben beszéd fogyatékos-sága volt. Kisbabakortól tizennégy éves korig foglalkozunk a gyerekekkel: autistákkal, downosokkal, beszédzavarosokkal, figyelemzavarosokkal, ADHD-s gyerekekkel, »diszkesekkel«. Gyerekspszichológus is dolgozik velünk, illetve van mozgásterápia, zenei fejlesztés, és szeretnénk még gyógytornát, logopédiát.” Nándi elmeséli, hogy három és fél éves koráig egy szót sem akart szólni. Aztán egyszer, amikor autóval mentek valahová, megkérdezte: „Apa, ki építette a Megyeri hidat?” Csak néztek, hogy mi történt. „Még jó, hogy nem történt karambol!” – teszi hozzá Csenge.

Sorra kerülnek elő a kiskori sztorik... Hanna visszaemlékezik a testvérei születésére, felidéz azokat a videókat, amik az emléképeket segítettek megőrizni. „Csenge fekszik

az ágyában, be van takarva, én meg dédelgetem, kényeztetem, és megsimogatom az arcát, aztán ő az enyém. Amikor négyéves voltam, megszületett Nándi. Olyan cuki volt! Csak ekkora volt a feje, a lába meg keze!” – mutatja az apró öklével. Zsoltnak eszébe jut, ahogy Hanna kis kártyalapokkal tanította beszélni Nándit. „Na, mi ez?” – kérdezgette. És ha Nándi válaszolt, megdicsérte: „Ügyes!”

Hanna nem könnyen jutott be óvodába. Sok elutasítás után végül Nagytarcán kötöttek ki, ahol azzal fogadták őket, már két éve imádkoznak azért, hogy kerüljön hozzájuk egy ilyen gyerek. Micsoda meglepetés volt ez a sok kudarc után! Min-

den óvó néni szerette Hannát, azon vitatkoztak, melyik csoportba kerüljön, pedig nem kaptak érte több fejkvótát. A szülőknek is mondták, örüljenek Hannának, sőt arra kérték Beát, hogy meséljen nekik róla.

Zuglóban, egy gyógypedagógiai iskolában kezdte Hanna az első osztályt, aztán Cinkotára járt, most pedig egy XVII. kerületi iskola tanulója. A szülők mindennap három különböző településre viszik a gyerekeket. De volt a mostaninál nehezebb időszak is. Előfordultak olyan hetek, amikor tizenhat különböző foglalkozásra, zeneórára, fejlesztésre, különórára jártak hangszerral, felszereléssel. Nándi csellózik, Csenge több területen is nagyon tehetséges, zenél, rajzol, táncol. Hogy lehet bírni ezt a megfeszített tempót? „Sokszor biztatjuk egymást Zsolttal, és mindig észrevesszük, ha a másíknak éppen nehezebb. Minél előbb igyekszünk megbeszélni a nehézségeket, törekszünk arra, hogy kettesben is legyünk. A nagyok most már egyedül közlekednek. A nagy-szülők is sokat segítenek, Zsolti szülei a közelben laknak.”

A délutáni különórákra sokszor együtt mentek Hannával, és nem hiába. Valamit rejtegetett számukra az élet, talán jutalmul. Történt, hogy Csenge hegedűtanára egyszer azt kérte, hadd foglalkozzon Hannával színkottás tanítási módszerrel. A downos lány így elkezdett zongorázni tanulni. Amikor Hannát felvették a zeneiskolába, áttért a hegedűre, hogy ugyanaz a tanárnő taníthassa. Olyan ügyes volt a zenélésben, hogy Bea feltett Hanna hegedüléséről egy videót az internetre, a Down-szindrómás gyerekeket nevelő szülők csoportjába. Az M1 riportere látta ezt, és készített velük egy interjút Az Esély című magazinmúsortba. Bea azt is elmondja, hogy Hanna nem kap könynyítést se szolfézsól, se hegedűből, de nagy szeretettel, figyelemmel és elfogadással fordulnak felé a zenetanárai. 2019-ben pedig elnyerte A Nemzet Fiatal Tehetségeiért ösztöndíját. Hanna el is játszik nekünk három dalt, megrendítő, ahogy lefogja a húrokat a kicsi ujjával. „A hegedűléssel sokakat biztat. Ha az embe-

rek látják őt, megerősödnek abban, hogy olyan dolgokra is képesek lehetnek, ami addig lehetetlennek tűnt számukra.” A downos lány most már néptáncra és keresztény ifjúsági klubba is jár. Bea elengedi őt azokra a helyekre, ahol szívesen fogadják. A karanténidőszak alatt nyilvánvalóvá vált, milyen nagy szüksége van a társas kapcsolatokra és elfoglaltságokra.

Vajon milyen lehet Csengének egy zeneiskolába járni Hannával? Egyáltalán, hogyan viszonyul egy kamaszlány a látnivalóan nem egészséges testvérehez? „Én soha nem szégyelltem Hannát, büszke voltam rá, felvállaltam őt. Általában nem volt rossz szavuk rá a többieknek. Egyszer viszont egy lány csúnyát mondott rá, ezt alig bírtam elviselni. Úgy éreztem, nem tud semmit az egésztől, és úgy ítélkezik. Nehezen bocsátottam meg neki. Hannát sokra tartom. Sokkal jobban fáj, ha rá mondanak rosszat, mintha rám. Ha fogtam Hanna kezét, és úgy mentünk valahová, sokszor furán néztek ránk. Úgy elmondta volna nekik, hogy ez igazából kincs, de hibának mondják az emberek. Óriási ajándék, és én igenis halát adok érte. Szeretném, ha mások is látnák ezt.”

Hannának viszont most, kamaszkorára nehéz elfogadnia magát. Egyes dolgokban már nagylány, másokban pedig nem. Nagyon szeret neveket írogatni a gyöngybetűivel füzetekbe. „Én szégyellem, ha azt mondják, Hanna downos. Ez nem igaz, mert nem vagyok az, csak annak születtem” – mondja. Édesapja felidéz, hogy a lánya három éve egyszer azt mondta, nem akar downos lenni. „Akkor nem engedte, hogy megcsináljuk a haját, és le is fogyott. Most is látja magát és a helyzetet kívülről, érzékeli a korlátait. Zavarja például, ha a legkisebb kioktatja őt. Most nyáron viszont egy táborban megvigasztalt egy nála sokkal idősebb Down-szindrómás fiatallembert, aki szintén önfogadási problémákkal küzdött.”

Hanna talán nincs is teljesen tisztában azzal, hogy mennyire tud szeretni, és milyen sokat számít a jelenléte. Így volt ez akkor is, amikor Bea édesanyja már annyira rosszul volt, hogy a család magához vette, ápolta. A nagymama egy időben csak Hannát engedte be magához, egyedül ő tudta tartani benne a lelket. Addig nem jött ki tőle a szobából, amíg a nagymamája jobban nem lett. Hanna érezte őt. Nem lehetett eltitkolni előle azt sem, hogy meghalt – a lány szavak nélkül is tudta.

Nem csak a családban történt szemléletváltás Hanna hatására. Valaki őt látva döntött úgy, hogy gyógypedagógiai iskolát végez, más az ő hatására fogadott örökbe Down-szindrómás gyerekeket. Vannak, akik segítséget kérnek Zsolttól és Beától. Most már ők biztatnak másokat, hiszen tudják, milyen az, ha az ember kétségbeesett. „Úgy érzem, áldás van a családonk – mondja Zsolt. – Amikor megvettük a fejlesztőház épületét, megpecsételődött bennem, hogy ez nem véletlen. De a saját otthonunk vásárlása sem volt az. A házunkat egy hölgytől vettük, amikor még csak ketten voltunk Beával. Ez az asszony később megtudta, hogy Down-szindrómával született a kislányunk. Meglátogatott minket, és elmondta, hogy neki is volt egy ilyen gyermeke, aki nem sokáig élt... Nagyon megdöbbentünk. Megerősödünk abban, hogy Istennek terve van velünk, amihez az volt az alapvetés, hogy Hanna megérkezett az életünkbe.”

Vámossy Erzsébet
Fotó: Lambert Attila

Köztünk van Isten, egészen természetes módon

Ünnepi beszélgetés Uzsalyné Pécsi Rita neveléskutatóval

A karácsony előtti családi készülődés szépségéről és buktatóiról, az egymás iránti figyelem hiányáról és az önző én zárt köréből kivezető lehetséges utakról is beszélgettünk Uzsalyné Pécsi Ritával, az Új Emberben rendszeresen publikáló neveléskutatóval.

– Melyek azok az érzések, élmények, képek, amelyek elsőként villannak fel az emlékezetében, amikor gyermek-kora karácsonyaira gondol?

– Eszembe jutnak a találkozások, s talán még a karácsony szép titokzatossága; a várakozás, a tél, a ködös idő, a rejtettség, a beburkolódzás, és hogy valami parázslík mindezek mélyén. S ismét a találkozások – mindezt valahogy próbáljuk átmenteni a családkunkba is. Találkozunk a szüleinkkel, a barátokkal, azokkal, akiket talán régen láttunk már, és találkozunk a karácsony illatával, fényeivel is. Gyermekkoromban hosszú sorokban álltak az emberek a boltokban a déligyümölcsökért, s én reméltem, nagyon vártam, hogy lesz a fán banán, és tényleg: mindig volt két banán, egy a bátyámnak, egy pedig nekem.

Aztán később, már gimnazistaként az ünnephez hozzákapszolódtak a bensőséges hangulatú roráték és a városi betlehemezés. Ez utóbbit mi találtuk ki a barátainkkal; izgalmas találkozások voltak ezek is. A betlehemes játékkunkba belecsempésztünk egy kis irodalmat, furulyás népéneklést is, vittük a papírból készült betlehemet, és bekopogtattunk a házakba. Először a betlehemesek családtagjaihoz vagy tágabb rokonságához. A nem hívókhöz is. Pécsen éltünk, de ellátogattunk Komlóra is, egyikünk oda való volt. A betlehemezés enyhén szólva nem számított szokványosnak annak idején a bányászvárosban.

– Hogyan fogadták a lelkes csapatot?

– Kifejezetten kíváncsiak voltak ránk. A jelenlétünk mindenhol megrezgette a lelkekben azt a bizonyos „meglepetés-szálat”. Vágytak is rá, érdekesnek találták a zenésverses játékkunkat, talán el is gondolkodtak azon, amit láttak, és magukban mintha azt mondták volna: „azért ez mélyebb, mint ahogy eddig gondoltuk”.

Családi körben a várakozásban az volt a fontos, hogy kilessük egymás örömét. Persze felnőttként is: a gyerekeinkét, a házastársunkét, a szüleinkét, a barátainkét. Ezekhez az élményekhez csak később kapcsolódott hozzá az evangéliumi tartalom, és bár a templomi betlehemesben már kisgyermekként is szerepeket kaptunk, csak később fogalmaztuk meg az ünnep lényegét. Valójában a családi élmények segítettek abban, hogy jó mélyen belegyökerezünk abba a misztériumba, ami arról szól, hogy köztünk van az Isten. Eljött és veled van, meg velem van, egészen természetes módon. Emmanuel: azt jelenti, *velünk az Isten*. Ez a karácsony. Ez a legcsaládiasabb ünnepünk, nagyon szeretem

benne a természetességnek ezt a légkörét.

– Gyerekkori élményeinek része a sütés-főzés, a közös étkezés is?

– Hogyne, persze! Kislánként engem is bevontak az asztal körüli készülődésbe. Mai szemmel már csodálom édesanyámat, hogy úgy intézte, a sütés-főzés, sürgés-forgás sohasem ült rá az ünnepre, pedig mindig is hozzátartozott a szép terített asztal, a finom ételek és a családi közösség. Mert a terített asztalnak, a gonddal elkészített ételnek nagyon nagy a mögöttes tartalma, sok mindent tud közölni, olyasmit is, amit nem tudunk elmondani: azt, hogy „vártalak”, hogy „különlegesen odafigyeltem arra, hogy neked készítem”, hogy „ez most nem olyan, mint a hétköznapi”. Felnőtt asszonyként értettem meg, milyen nehéz ezt kapkodástól mentes légkörben megteremteni, megőrizni.

Nagycsaládban élünk jelenleg is, a szomszédban laknak a szüleim, a testvérem. Amikor már saját családkunk lett, akkor is kalákában sütöttünk-főztünk: egyikünk készítette a köretet, a másikunk a levest és így tovább. Így próbáljuk elkerülni az asszonyok túlterheltségét.

A mai családokban többnyire már nincs meg ennek a kalákának lehetősége, az anyák egyedül maradnak a sok teendővel. És mi, nők azt akarjuk, hogy az ünnep szép, különleges legyen, az étel időben ott gőzölögjön az asztalon. Mindezt egyedül megvalósítani, gyerekek mellett, nagyon nagy mutatóvány, azt hiszem.

– Kapkodásba fullad a készülődés...

– Tanárként sok gyerektől hallottam már: karácsonykor mindenki mindenkivel összevesszett. Inkább nem kellett volna az a sok minden az asztalra, legalább lett volna egy kis nyugalmunk! Láttam, hogy édesanyám reggeltől estig dolgozott. Ezért aztán kár!

– Miért éppen karácsonykor történnek a nagy összevesszések?

– Egyrészt azért, mert ilyenkor kilépünk a megszokott ritmusunkból, abból, ami segít keretben tartani a mindennapokat, és az ünnep közeledtével belekerülünk egy másikba, egy szorító elvárásrendszerbe, ami hirtelen talál meg bennünket: még ez sincs meg, az sincs meg, takarítani kell, jó lenne a barátokra is gondolni, no meg az elcsendesedésre és még megannyi mindenre... Egyenesen utópisztikus vágyak ezek ilyenkor. Persze szeretnénk mindent nagyon jól csinálni, mert tudjuk, valami különlegesre

készülünk, és mi, asszonyok ráadásul úgy érezzük, ehhez most mindenkinek a kezünk alá kellene dolgoznia.

Nyilvánvaló, hogy a férfiak is átéltek ezt: lábat kell faragni a fának, megjavítani az égősort, most ne kérjen senki semmire, mert ezzel vagyok elfoglalva. Nem könnyíti meg a helyzetet, hogy a gyerekek

is otthon vannak. Szép dolog az iskolai szünet, de a szülők számára ez így valóban egy nehezített akadálypálya.

Ha pedig kisgyerekek is van a családban, akit etetni, pelenkázni kell, az ő szükségletei egyszerűen kiszorítják a többi intéznivalót. Ebben az időszakban talán egyetlen kis nyugalmi sziget van, a roráték. Ha a héten akár csak egyszer is eljuthat rá hol egyikünk, hol másikunk, pihentető menedékként éljük meg.

A tartós stressz időszaka ez, elvékonyodik az a védőburok, ami pihentebb állapotunkban óvja az idegrendszerünket. Sőt, az addigi felgyülemlett stressz kisülése is bekövetkezhet. S mindeközben még „szeretetteljesnek is kell lenned”, mondja mindannyiunkban a belső hang.

Nem csoda, ha éppen a szeretet ünnepének közeledtével esünk egymásnak és veszekedünk. Olyan nehéz ez az egész! Egyásra torlódnak az elvárások, és a nem szándékos bántást is személyes sérülésnek érezzük. Tegyük hozzá, hogy télidő van, szürkeség, hideg, ilyenkor szinte áldásnak érezzük, ha kisüt a nap. Ezért vágyunk a fehér karácsonyra is – legalább körülöttünk legyen világosság.

– A mostani járvány tovább ronthat a helyzeten...

– Igen, főképpen azért, mert a járvány nem tegnap kezdődött, és több szempontból is bizonytalanságban élünk. Nem tudjuk, meddig

tart, és mi lesz a következménye. A járványhelyzet kihívás az érett felnőtt személyiség számára. Miként tud felülemelkedni a gondokon, feleleveníteni a bizalmat, megélni a hitet, és Istenre figyelni, aki azt mondta: veled vagyok. Most is, ebben a kapkodásban, bizonytalanságban. Ne feledjük, éppen annak az ün-

– Milyen jó a tudat, hogy még vannak hátra napok az ünnepből...

– A nagy örömek éppúgy időt kell hagyni, mint a nagy gyászok. Ne várjuk, hogy majd ott a fa alatt, abban az egy szent órában fog megtörténni a karácsony, és vagy le száll a mennyből az angyal, vagy megtörténik a karambol. Tekintsünk nagyobb rálátással az ünnepre.

Lehet, hogy az előkészület végére elfáradtunk, és ezt ki lehet és ki is kell mondani a családban. Éppen ezért karácsony napján vagy az azt követő napokban teret engedhetünk valami másnak, mint ami megszokott: játszunk egyet, vagy énekeljünk, vagy ne csinálunk semmit, csak legyünk egymás közelében. Tegyük félre a kapkodást, az elintézendőket, és a virtuális teret is ki kellene kapcsolni. Előre állapodjunk meg abban, hogy most senki nem veszi elő a gépet.

Fontos ezt előre megbeszélni, ne akkor hozzuk elő, amikor éppen ütközünk, felróva a másiknak, hogy miért gépezik. Még napokig tart a karácsony, próbáljunk pihenni, olvasgassunk, hallgassunk zenét, vagy menjünk el sétálni, tegyünk valamit közösen.

Lessük ki, minek örülne a másik, hiszen mindenkinek más a szeretetnyelve, ezért a „pihenés-nyelve” is más, és másképpen érzékeli azt az üzenetet, ami arról szól, hogy veled vagyok, szívesen keresem a kedvedet. Töltögetjük egymás örömháztartását!

Persze nem minden esetben sikerül kitalálni, mire vágyik a másik. Lehet, hogy ütközünk, de egyet még tehetünk: bocsánatot kérünk. Azt mondjuk: „ingerült voltam, pedig annyira szerettem volna, hogy ne legyen az”, vagy azt, hogy „nincs semmi baj, tudom, neked is nehéz volt a tegnap este, nem úgy sült el az egész, ahogy szerettük volna”. Ezekben az ünnepi napokban érdemes gyakorolni a családtagjainkkal ezt a finom kapcsolódást, mert az év során nem sok alkalmunk van erre. Lessük ki a másik kedvét, örüljünk, ha valami sikerül neki! Vagy szabadítsuk fel: „dőlj le, tedd fel a lábadat, hallgass zenét, és ha akarod, mesélj arról, hogy ez miért szép neked”.

– Tehát figyeljünk egymásra. De hogyan is lehet ezt jól csinálni?

– A kitüntetett figyelem mindenkinek jólesik, mindenki vágyakozik erre: segíthet az érintés, az ölelés, a szemkapcsolat, a nyugodt légkör, a humor vagy egy játék. Például, ha körbeülünk, és azt játszunk, hogy mindenki folytatja a mondatot: „én azt szerettem benned, hogy...”, vagy azt, hogy „a legkedvesebb emlékem veled az, amikor...” Közeledik az év vége. Visszanézhetünk az elmúlt évre, ki ki elmondja, mi volt szép, mi volt nehéz neki. Lehet, hogy máskor nem szoktunk beszélni erről, de az ünnep különleges alkalom.

Már a beszélgetés légköre is nagyon segít, talán érdemes meghívni a családtagokat egy pohár borra, egy sütésre, hogy legyen időnk, alkalmunk egymásra figyelni. Olyan egyszerűnek, magától értetődőnek látszik mindez, de éppen ez a légkör, ez a kitüntetett idő, a szokottnál hosszabb ideig tartó egymásra figyelés hiányzik a kapcsolatainkból.

– Lehet, hogy év közben nincs erre idő, de ahhoz sem szoktunk hozzá, hogy dicsérjük a másikat, vagy az iránta érzett szeretetünkről beszéljünk neki.

– Igen, a rossz szokások, beidegződések miatt. Azt mondjuk: nem akarok szembeidézni. De miért is nem? Fáj vagy árt valakinek? – kérdezhetnénk.

Persze nem kell mindenért megdicsérni egymást, de jó volna, ha a kultúránkba valahogy beivódna az a szemlélet, hogy ha valaki erőfeszítést tett valamiért, akkor megdicsérjük. A bencés regulában is benne van: *bene dicere*, azaz *jót mondani*. A *benedictus* annyit jelent, hogy *áldott*. Ha áldással akarunk válni egymás számára, ki kell mondanunk a jót. Nagy motiváló erő, ha a másikat a szavainkkal is megerősítjük, amikor tényleg erőfeszítést tett, és odaadta magát valamiért, vagy legalább megpróbálta.

Gabriel García Márquez mondta a halálos betegségéből felgyógyulva: ha tudnám, hogy utoljára találkozunk, akkor megmondanám, menyire szeretlek, és nem tenném hozzá bután, hogy úgyis tudod.

– Karácsonykor érzékennyé válunk a szeretet mélységeire. Az Ön számára mit jelent ez az elmélyülés?

– A kapcsolatot. Annak örömét, hogy egymás hordozására és gazdagítására kapunk meghívást. A szeretet sohasem egyedül történik. A szeretés az, amikor át tudok lépni hozzád, és be tudlak fogadni. E kettő együtt a megnyílás-befogadás eleveensége. A szeretés ugyanakkor kiszolgáltatottság. Félünk is tőle, hiszen sérülékennyé válunk. De ha nem nyílok ki, akkor megközelíthetetlen leszek, és a magány mindenkinek fáj.

Ugy gondolom, karácsonykor azt történik, hogy a hatalmas nagy misztériumot, a titkot, azt, hogy Isten személyesen szeret engem, az Úr magától át egy nagyon hétköznapi és minden emberhez közel álló eseménnyel. Nagyon közel jön: kiszolgáltatott csecsemőként érzékel hozzánk.

Karácsonykor különösen szép a gyermekek öröme. Minden apróságnak örülnek, csillagmúltnak bámulják a csillagzó karácsonyfát. Valamiképpen erre az öröme vágyunk meghívva. Valaki elé áll, és meghív: befogadlak téged, és átmennék hozzád, azután majd együtt vacsorázunk...

Körössy László
Fotó: Lambert Attila

Hajoljunk le a rászorulókhhoz!

Látogatóban a Szent Ferenc Szegényei Alapítványnál

Ságújfalu ezer lelkes település Nógrád megyében, a megyeszékhely, Salgótarján közelében. Itt működik 2019 óta a Szent Ferenc Szegényei Alapítvány, Beer Miklós nyugalmazott püspök vezetésével. A falu általános iskolájának szomszédságában lévő Jelenlétházban beszélgetünk, amely a templomtól sincs messze.

Beer Miklós püspök papi, főpásztori szolgálatát végigkísérte a szegényekkel, azon belül is a cigányokkal való kiemelt törődés. Amikor néhány éve nyugdíjba vonult, elűnődött azon, mit vár még tőle a Jóisten. Összefutott régi ismerősével, Vecsei Miklóssal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnökével, aki megemlítette, hogy elindították a felzárkózó települések támogató programját: a háromszáz leghátrányosabb helyzetű magyar falu életkörülményein szeretnének javítani. A program a belügyminiszter alá tartozik, egyházközségek, szerzetesrendek, civil szervezetek jelentkezhetnek egy-egy falu patronálására. Hozzatok létre egy alapítványt, akkor be tudtok kapcsolódni ti is – javasolta Vecsei Miklós.

Beer Miklós nem tétovázott, azonnal beszélt erről a barátaival. Egyikük, Kovács Tibor felajánlotta, hogy leteszi az alapítókat a szervezet létrehozásához. Mi legyen az alapítvány neve? – Szent Ferencet nagyon szeretem, Szentatyánkat is Ferencnek hívják, és ez az egész program a szegényekről szól, a hátrányos helyzetű falvainkról. Legyen Szent Ferenc Szegényei Alapítvány – javasolta Beer Miklós püspök. Nem sokkal később megkereste két másik barátját is: Dálnoki Gábor közgazdászt, illetve Réti József újságírót, aki életműinterjút készített vele. Örömmel csatlakoztak. Kovács Tibor lett az alapító, ők hárman pedig a kuratórium tagjai, melynek elnöke a nyugalmazott püspök. Az alapítványt 2019 novemberében jegyezték be. Az a kérdés is gyorsan eldőlt, hogy hol kezdjék meg a működésüket. Püspöki szolgálata alatt Beer Miklós erősen kötődött Nógrád megyéhez, melynek egész területe a Váci Egyházmegyéhez tartozik. Mivel Ságújfalu jól ismerte Szentes Attila polgármestert és Kapás Attila plébánost, a választás erre a településre esett.

A háromszáz leghátrányosabb helyzetben lévő magyar falu mindegyikében nagy számban élnek cigány családok, arányuk ezeken a településeken legalább ötven százalékos. Ságújfalu negyven, a szomszédságban lévő Karancsságmon nyolcvan. Idén Ságújfalu mellett elvállalták egy másik falu, Szalmatercs patronálását is, ahol hetven százalék a roma népesség aránya.

Beer Miklós szavaiból kiderült: a programba bekerülő minden településen két szociális munkás bérét biztosítja az állam. Az, hogy gyorsan megtalálták őket, a Jóisten csodája. „A papjaimnak azt szoktam mondani: nézzetek körül, a Jóisten biztosan odakészített a feladatra valakit, aki még nem is tudja ezt, de a belső meghívást már megkapta.” Így találta rá egy fiatal hölgyre, Nellára. Édesanyja, Bori korábban

a karancssági templom sekrestyéje volt. Cigány származású, leérettsgízett. Beer Miklós püspök megkérdezte Nella édesanyját, nem vállalná-e el a lánya a feladatot. Ő pedig az első szóra igent mondott.

A másik szociális munkás Edina lett. Dálnoki Gábor, az

nak, másszanak. Ugyanilyen lényeges az is, hogy megtanítsák a fiatal anyukákat mesélni, háztartást vezetni.

Dálnoki Gábor ehhez kapcsolódva elmondta: nagyon fontosak a kérdőívek, melyek alapján cselekvési tervet készítenek. Rengeteg programjuk segíti a családok életét. Ilyen például a kiskert program, ami nagyon nagy siker. Negyven család csatlakozott hozzá, huszonhárom már műveli a kertjét. Csak akkor adnak vetőmagot, ha felállás a

rációval: az önbecsülésüket kell visszaadni a cigányoknak, hogy elhiggyék, ők is a Jóisten képmásai, és tudjanak akarni. A programnak ez a lényege, húsz-huszonöt évre tekintenek előre. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az integráció nem azt jelenti: feledkezzenek el a cigányságukról, hanem hogy legyenek büszkéek rá. Ezt segíti például a Szimfónia-program is, amelynek a vezetője Berki László, világszerte ismert hegedűművész. Hetente kétszer

János Pál Iskolaközpont diákjai küldtek a ságújfalui gyerekeknek, tudatosan kapcsolódva a Szent Erzsébet-ünnephez. Sok hasonló kezdeményezéssel találkozhatunk. Így talál egymásra a városi környezetben, jobb módban élő család és a leszakadó falu hátrányos helyzetű gyermeke. Személyesen is eljönnek a hetedikes, nyolcadikos diákok meglátogatni az ittenieket. Dálnoki Gábor hozzáfűzi: a viszonylagos jólétben élő diákok és családtagjaik el sem tudják kép-

rendszeresen tartanak összejöveteleket, beszélgetéseket. A mosókonyhában nagy teljesítményű mosógépet helyeztek el, és zuhanyzórészt alakítottak ki, mozgássérülteknek is. A programokról is mesél Nella: van úgynevezett kerekítő klub, ahová hároméves korig várják a kicsiket az anyukáikkal zenés, mozgásos, mondókázós foglalkozásokra, hetente egy alkalommal. Az iskolások társasjáték klubba járhatnak, de van „bütyköldé”, azaz kézműves-foglalkozás is, amit Nella tart a helyi óvónővel együtt. Itt festhetnek, rajzolhatnak, különböző tárgyakat, ajándékokat készíthetnek a gyerekek a szüleikkel közösen, például adventre, karácsonyra is. A hangsúly a közösen végzett tevékenységen, az együttlétben van. Beer Miklós püspök itt megjegyezte: Nella édesanyja évek óta vezet kosárfonó foglalkozásokat a családoknak. Gyerekeknek szóló program az angol klub is, ahol péntekenként, nem iskolai keretek között, rajzolni lehet. Közben csak angolul beszélnek, így javul a tanulók szövegértése és beszéde is.

Azt, hogy mekkora a biazom püspök atya iránt, bizonyítja egy megrázó és meghatározó jelenet: bejött egy cigány asszony a huszonhét éves lányával, akinél rákot diagnosztizáltak, és kérték, hogy püspök atya áldja meg őket. Ő megtette ezt, anyja és lánya távoztak, könnyes szemmel, csöndesen.

Vajon mit mondhat egy püspök, egy hívó ember annak a szülőnek és gyermekének, aki karácsony közeledtével ilyen szomorú hírt kap? Püspök atya arra emlékeztetett, hogy a mindent teremtő Isten egy szegény családba érkezett köznök, az Úr Jézus személyében. A nyomorba, a kiszolgáltatottságba jött el. Ferenc pápa is azt hangsúlyozza mindig, hogy ez az élet valósága, ilyen nyomorúságban élnek emberek. Az Urísten megszülött, megváltó Fia már a születésével is rájuk irányítja a figyelmet. Fontos, hogy elhiggyék, hogy az ő oldalukon áll, és erre hív mindnyájunkat, az Egyházunk kerestül is. Ezt az együttérző lelkületet várja tőlünk. Azt, hogy osztozzunk, és hogy gondoskodjunk a környezetről, a rászorulókról, hogy érezhessék: soha nincsenek magukra hagyva. Ezért olyan nagy a jelentőségük a személyes találkozásoknak és az egymásért mondott imáknak.

A Szent Ferenc Szegényei Alapítvány tevékenységének lényege éppen ez, a cselekvő szeretet: hordozni egymás terheit, szükség esetén lenni a másik életében, segíteni azokat, akik segítségre szorulnak. Mindennap megvalósítani az evangélium üzenetét.

(Az alapítvány a következő számlaszámon fogad adományokat munkájához: 11742094-26993856, OTP Bank. Kedvezményezett: Szent Ferenc Szegényei Alapítvány.)

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

Beer Miklós püspök: Isten az együttérző lelkületet várja tőlünk

Alap a hegedű helyes tartása

Az Urísten megszülött, megváltó Fia már a születésével is a szegényekre irányítja a figyelmét

kertet. Negyven család kitette a ház elé a szemetet, ők pedig segítenek konténerrel elszállítani. Mindenben támogatják a falu lakóit, de aktív részvételt kérnek tőlük, ez az alap. Ha kimennek hozzájuk tetőt javítani, elvárják, hogy segítsenek a munkában az ott lakók. Előfordult, hogy egy családhoz fölhat, cserepet, szakembert vittek, csak annyi volt a kérdésük, van-e a háznál létra. Van. Kihozták, és akkor megkérték az otthon tartózkodó, harmincnégy éves nagypapát, másszon fel rá, cserélje ki a rossz cserepet. Nem mozdult, mondván, hogy ő szédüli. Jó, akkor visszapakolunk az autóba, hangzott a válasz. Hozzá is kezdtek, ám ezt látva a nagypapa azt mondta, annyira azért mégsem szédüli. Felmászott a létrára, és leadogatta a rossz cserepeket. – Segíteni csak akkor tudunk, ha megbecsüljük és értékeljük egymás munkáját, erőfeszítéseit. Aktív részvételt akarunk mindenkitől. Nem szeretnénk, ha bárki úgy gondolná: Szent Ferenc majd megoldja helyettünk a gondjainkat – mondja Dálnoki Gábor. – Akarat és munka nélkül nem megy.

Beer Miklós egy kedves tanítványát, Somos László atyát szokta idézni, aki évtizedek óta foglalkozik cigánypaszto-

mégis eljön ide tanítani a gyerekeket.

Beer Miklós és Dálnoki Gábor is hangsúlyozzák, milyen fontos a társadalom érzékenyítése. Ebbe az irányba visznek Ferenc pápa megnyilatkozásai, de elődje, XVI. Benedek is azt fogalmazta meg Deus caritas est (Az Isten szeretet) kezdetű enciklikájában: a hitelenek krisztusi Egyházban harmóniában van a kérés, a liturgia és a diakónia. Egymást föltételezi a szent tanítás, a liturgia és a szeretetszolgálat. Nagyon fontos, hogy ez a tanítás egyre inkább átjárja a gondolkodásunkat. Ferenc pápa újra és újra előhívja: Egyházunk, kereszténységünk hitelességének mérése az, hogy lehajolunk-e a rászorulókhöz, a hátrányos helyzetűekhez.

A mindennapok tapasztalatai alapján nem valószínű, hogy eljön az az idő, amikor az egész társadalom empátikus lesz a szegényekkel és a leszakadókkal. De ha összefogunk, kereszténységünk hitelességének mérése az, hogy lehajolunk-e a rászorulókhöz, a hátrányos helyzetűekhez.

zeln, milyen körülményekkel küzdenek a hátrányos helyzetű településen a hasonló korú gyerekek.

Beer püspök atya és Dálnoki Gábor úgy mutatják be az egzotikus szépségű, mosolygós, derűt árasztó szociális munkást, Nellát – Constantino Mária Manuelát –, mint az alapítvány motorját. Nella kérdésünkre elmeséli, hogy amikor hazajött Angliából, egy ideig csecsemőgondozóként dolgozott Budapesten, angolt tanított a kicsiknek. A koronavírus-járvány első hullámának idején a bölcsődék bezártak, ekkor hazaköltözött Karancsságra. Azon gondolkodott, hogy változtatna az életén, mert elege van Budapestből, a pörgésből, csöndesebb időszakra vágyik, és akkor egyszer csak jött püspök atyától a megkeresés. Bár a közösége, a baráti társasága már Budapesthez kötötte, úgy érezte, ez Isten hívása, amire igent kell mondania. Nem lehet véletlen ugyanis, hogy épp, amikor azon dilemmázott, váltania kellene, ezt az ajánlatot kapta. Édesanyja is közösségsszervező, sokat tanult tőle. Nella leszakadó cigányok között nőtt fel, a feladat nem volt idegen számára, de az igen, hogy napi szinten foglalkozzon a problémáikkal. Vajon képes lesz-e megfelelni ennek a feladatnak? Aztán szép lassan rájött, hogy mankó lehet számukra a napi gondjaik együttes kezelésében. Úgy érzi, a munkája során ő maga is sokat fejlődött. „Mindig szerettem az egyenes, tiszta beszédet. Őszintén meg kell mondanom a családoknak, mi az, amiben tudunk segíteni nekik, és mi az, amiben nem. Például nem nevelhetem helyettük a gyerekeiket” – mondja Nella.

A Jelenlétházban, ahol beszélgetünk, játszószarok várja a gyerekeket. Konyha is van, itt főzőtanfolyam indulhat, és

Lackfi János

AZ ISTENHORDOZÓ ZSOLTÁRA

Hogyan lehetséges, hogy az ember lánya mosogat, takarít, főz, a jószágot már megetette, és közben belibeg valami furcsa alak, amilyet még sose láttam, lépdél, de mégsem lépdél, egy arasszal a föld felett jár, bőre sápadt, mint egy halotté, de mégsem olyan, mert ragyog, akár a hó vagy a napsütötte víztükör. Nem szoborarc, hanem eleven, mozgékony kölyökarc, legszívesebben cukrot, fűgét, kenyeret nyomnék a kezébe, nézném, ahogy falja mohón, majd szökdécselve távolodik, ilyen friss arca volt. Úgy sétálgatott, mint aki otthon van, pedig ha járt volna már itt, arra csak emlékeznék, mégis ismerős volt az arca, ismerős ismeretlen. Zavaromban újra elmostam a tányérokat, ide-oda pakolásztam a kenyeres kosarat. Honnan ismerhetem? Elnevette magát, üdvözölt, azt mondta, tele vagyok kegyelemmel, s ha akarom, rám száll az Isten lelke, sőt, énbelem száll, fiút foganak, Isten gyermekét. Megriadtam, férfi hozzám sem ért, jegyben járok Józseffel, aki derék ember, mi lesz, hogy lesz akkor? Ne aggódjak, felelte, szokatlan a dolog, ez bizonyos, de most csak az a fontos, hogy mondjak igent vagy nemet. Ó, hát ki vagyok én, hogy nemet mondjak annak, aki volt az idő kezdete előtt, s lesz is az idők vége után, aki felölel minden percet, aki forró lehetetével megelevenít, aki arcát másolta arcomra, aki nélkül nincs egy szívdobbanásom? Szolgáltam eddig is, szolgálom ezután is, bárhogy legyen, bízom útjaiban, melyek magasabbak útjaimnál, bízom gondolataiban, melyek magasabbak az én gondolataimnál. Ahogy növekszik bennem a gyermek, úgy csíráznak az angyal szavai, mind nagyobb fává terebélyesednek, melynek árnyékába vadak húzódnak, ágain fészket raknak az ég madarai, betölt a lombsuhogás egészen, teljes áldással, teljes kegyelemmel. Hordozom az Istent, szívemben, méhemben, gömbölygetem, növesztgetem, örület, hogy is növekedhetne tovább, aki mindenben betölt mindent, mégis belém bújt, bújócskát játszik, azt eszi, amit eszem, azt látja, amit látok, azt hallja, amit hallok és dúdолок, oda megy, ahová én cipelem,

én lettem málhás számara. A világ nem is tudja, én meg nevetek rajta, hogy bármerre járok, megszentelek mindent és mindenkit, Istent viszem közéjük, megáldom imbolygó hasammal a nagyszájú kofákat, a törvényről vitázó írástudókat, a hamis ékszereket zizgető örömlányokat, a koszban gürcölő útmunkásokat, a fájdalmasan óbégató koldusokat, a csörömpölő, hetyke katonákat. Azt hiszik, csak egy terhes asszony suhan el mellettük, pedig itt van az Isten, nem csak a templomban, én lettem a frigyláda, az aranytrón, én lettem a jelenlét lángoszlopa, a tűzben izzó csipkebokor. Közel van hozzájuk az Isten, és nem hálnak belé, nem kell rettegni, hiszen még mozdulni se tud, hiszen még enni is csak köldökszinóron, hiszen az Igét se képes kimondani, csak buborékokat szól, mégis ő teremtett mindent, ami körülöttem magasodik. Egyetlen gondolatával elfújhatná a végtelenbe a palotákat és a légiókat, a császárt és a főpapokat, de nem árt senkinek, csak forgolódik, csak fülel méhem mélyén, a belső tengerben, szájába veszi hüvelykujját, rugdalózik a lábával, kapálózik a kezével. Lelkem dicséri az Urat, szívem benne ujjong, mert rám nézett, és lángra gyújtott,

boldogságom nemzedékről nemzedékre száll, szem nem látta, fül nem hallotta, amit velem tett, és amit az őt szeretőknak tartogat, szentnek nevezzük, senkihez sem foghatónak, irgalma mindazokon, kik szeretik, a felfuvalkodottakat szétszórja, mint a fűrészpórt, a hamis királyokat ledönti trónjukról, a megalázottakat magához öleli, az éhezőket minden jóval betölti, a gazdagoknak semmit sem juttat, ígéreteit megtartja örökké, hű szolgálóimról hogy is feledkezne meg! Ez zsbong bennem kilenc hónapja, ebben fürödtem Betlehem utcáin, alig éreztem az esőt, az emberek ideges rosszindulatát, ahogy ott lökdösődtünk a kavargó tömegben. Sajnáltam Józsefet, neki még meg kellett érkeznie abba a nyugalomba, ahol én voltam, ő még küszködött, vívott, dühöngött, ő még azt hitte, rajta múlnak a dolgok, és hálás is vagyok neki, tényleg minden követ megmozgatott, megtette volna a lehetetlent is, de nem állt hatalmában, ha megfeszült se. Végül Isten szerzett nekünk szállást, talán már évmilliókkal ezelőtt, talán még a világ kezdete előtt úgy rendelte, hogy legyen egy istálló kívül a városon, legyenek tehének, birkák, lovak, kecskék, hogy egész közel kerülhessen hozzánk, hogy teremtménnyé válhasson mindenek Teremtője. Aztán egyszeriben kiszakadt belőlem a teljes világegyetem, a leghatalmasabb Úr, aki teljesen védtelenné tette magát, hogy minden szem őfelé forduljon, hiszen most született, hiszen ő az új remény, hiszen még semmit se tud, mindent mi tudunk helyette, hiszen még testemből eszik, pedig ő táplál mindenkit minden nap, hiszen még tisztába kell tenni, pedig ő minden tisztaság forrása. Felfoghatatlan, mégis felfogom karjaimmal, elbírom az elbíratatlant, látom a láthatatlant, hallom a halhatatlanságot, karjaimban van az, aki maga a VAN, én is általa vagyok, ő is általam van, így vagyunk együtt és külön, amíg világ a világ és még azután is, háromszor végtelensok évig, plusz még egy teljes napig.

E világra jött közénk

Mozgó betlehem a sopronhorpácsi plébánián

Lelki kirándulásra hív a sopronhorpácsi betlehem. A tíz négyzetméteres terepasztal több mint százötven figurájából közel ötven mozog. A betlehem a sopronhorpácsi plébánia épületében tekinthető meg advent első vasárnapjától február 2-áig.

A betlehem megépítésének gondolata 2019-ben merült fel komolyabban, amikor az ausztriai Vösendorf betlehemmúzeumának vezetője, Franz Wostalek felajánlotta a segítségét a terepasztal és a hungarocell épületek kivitelezésében.

A terepasztalokra először homokot öntöttek, majd több rétegben modellezős szóróanyaggal alakították ki a kívánt szín- és térhatást.

Az agyagból készült és kézzel felöltöztetett szobrok Olaszországból származnak. A terepasztalon közel ötven mozgó szobrot figyelhetnek meg a látogatók.

A betlehemet szemlélő előtt két helyszín tárul fel. Az első a pásztorok mezeje. A csillagos éjszakában az angyal hirdeti a nyájukat őrző pásztornak az Örömhírt. Egy pásztort az angyalra tekint. A sivatagos terület közepén, egy oázisban egy másik pásztort alszik, a lábánál tűz ég és bárány mozog; a figyelmes szemlélődő még az alvó férfi szuszogását is hallhatja. A harmadik pásztort egy beduinsátorban éppen egy bárány bundáját nyírja. A pásztorok elindulnak Betlehem városa felé, valaki furulyázva, más bárányokat terelve. Az úton bárányokat és egy olyan fát is láthatunk, amelynek koronájában madarak mozognak. Több mint kilencven bárányt számoltunk össze.

Betlehem városának kapujánál fáklyák világítanak, egy koldus kéreget; kicsit balra, a kútnál egy asszony ruhát mos, s egy gyermek a lábát áztatja. Láthatjuk a jászolhoz megérkező és térdre boruló pásztorokat és a kincseiket átadó és hódoló napkeleti bölcseket.

A városban egy az ablakon kikinéző asszonyra is felfigyelhetünk, valamint egy pékre, hiszen Betlehem volt az a hely, ahol a Jeruzsálemből útnak induló karavánok utoljára tudtak kenyeret vásárolni.

Minél több időt töltünk el a sopronhorpácsi betlehem mellett, annál jobban feltáruhnak előttünk apró, kedves, élethű részletei.

A több mint százötven bábuval kialakított, mozgó betlehem a sopronhorpácsi plébánia épületében tekinthető meg advent első vasárnapjától február 2-áig mindennap 13 és 19 között.

Szöveg és fotó: Kovács Pál plébános
Forrás: Győri Egyházmegye

Szalmaszálak a betlehemi jászolban

Ünnep a Habsburg családban egykor és ma

Habsburg-Lotharingiai Eduárd 2015 óta hazánk szentszéki nagykövete. Németországban született, ott végezte a középiskolai tanulmányait. Később Ausztriában, Olaszországban és Svájcban tanult, nagyköveti kinevezéséig az egyik osztrák egyházmegye sajtósóvivőjeként dolgozott. A főherceg a Habsburgok magyar ágából származik. Apja Magyarországon született, de 1944-ben, kétévesen Németországba menekült családjával a Vörös Hadsereg előtt. Habsburg-Lotharingiai Eduárd 1967-ben született. Felesége az osztrák Marie-Therese Gudenus. Öt lányuk és egy fiúgyermekük van. Azért kerestem fel, hogy meséljen gyermekora karácsonyairól, illetve arról, hogy családjával miként ünnepelnek Rómában.

– Nagykövet úr! Hogyan teltek gyermekora karácsonyai?

– Gyerekkoromban a karácsonyt mindig a nagypámnál töltöttük. Nem a magyarnál, aki József főherceg volt és az ötvenes években halt meg, hanem a németnél, édesanyám édesapjánál. Bronnbachban élt egy nagy kastélyban, amelynek része volt egy kolostor is, ott nevelte fel hét gyermekét. Huszonöten voltunk unokatestvérek, és karácsonykor mindnyájan a kastélyban gyűltünk össze. Számomra ez jelentette a karácsonyt.

– Voltak az ünnepnek minden esztendőben visszatérő pillanatai?

– Nagyon tradicionális volt az ünnep. Ma a családommal körülbelül ugyanúgy ünnepelünk – persze kastély nélkül. Gyerekkoromban fontos volt nekem az ünnepben az ajándék, de a katolikus hit megélése is meghatározó volt, és most is az. A középpontban akkor is a szentmise állt. A kastély mellett volt egy szép, ősi templom, karácsony minden napján ott hallgattunk szentmisét. Azóta is úgy érzem, hogy nincs karácsony hit és szentmise nélkül. Emlékszem, a templomban nagyon hideg volt. Minisztáltam, és nagyon fel kellett öltöznöm a ministráns ing alá, hogy meg ne fagyjak.

– Milyen volt a családban az ünnepi készülődés a huszonöt unokatestvérrel?

– A kastélyban volt egy úgynevezett karácsonyszoba. Ezt már három nappal szenteste előtt zárva tartották, nem volt szabad benéznünk oda. Még újságpapírt is tömtek a kulcslyukba, hogy ne tudjunk leskelődni. A hagyomány tovább él, ma nálunk is ez a szokás.

Karácsony napja nekünk, gyerekeknek az év leghosszabb napja volt. Reggel felébredtünk, és onnantól kezdve az estét vártuk. Dél előtt a kastély környéki erdőben legalább

két órán át kirándultunk. Emlékeim szerint este hét óra körül jött a Jézuska, hogy az éjféli szentmisére időben oda tudjunk érni, de maradjon idő a vacsorára, és arra is, hogy játsszunk az ajándékokkal.

A karácsonyszoba előtt várakoztunk, nagyság szerint, mint az orgonásípok. Aztán amikor megszólalt a kiscsengő, végre beléphetünk a szobába, ahol a hatalmas karácsonyfa

szőr felolvasta az evangéliumot. Ma én is ezt teszem. Azután elénekeltük a *Stille Nacht*ot, hiszen Németországban voltunk. Mi, gyerekek persze eközben izgatottan néztük az ajándékokat, azután egy órán át a játéunktól volt hangos a szoba. Majd következett a vacsora: kis asztalokra kitéve várt bennünket az ételek sora, s mindenki magának vehetett a tállakról. Mindig volt csillagtesztás húsleves is. Talán van, akinek ez furcsának tűnhet, de igen, már szenteste is megengedett volt a hús. A hidegebb északi országokban ez ma is természetes. A leves után különleges pecsenyét, pástétomokat lehetett fogyasztani, aztán pedig csoki- és vaniliapudingot. Vacsora után ismét játszhattunk még az ajándékokkal, majd a kastélyból egy szűk lépcsőn keresztül átmertünk a misére a templomba.

A Habsburg család a Vatikáni Nagykövetség bejárata előtti lépcsőn

– Ki mondta a misét?

– Nagypám két testvére jezsuita volt. Mindketten Münchenben éltek, de egyikőjük mindig eljött karácsonyra, és a kastély melletti templomban bemutatta az éjféli misét. Jó volt egy ismerős, rokon pappal ünnepelni, aki a szentmise előtt meggyóntatott bennünket. Csodálatos hangulata volt a 13. századi templomnak, annak ellenére, hogy

Fotó: Bókay László

nagyon hideg volt odabent. A katolikus hitemben talán ezek a szentmisék voltak számomra a legfontosabb pillanatok. Ott tanultam meg, hogy mi a liturgia, mi a katolikus hit. Mint említettem, ministráns voltam. Persze előfordultak gyerekes csintalanságok is. Mi az oltár mellett álltunk, a többi unokatestvér pedig az első vagy a második sorban ült, és néhányan próbáltak különféle grimaszokkal megnevetetni minket.

A szentmise legfontosabb pillanata számomra az evangélium felolvasása volt. Meglátszott a nagybátyám lehelete, amint olvasta a hidegben, s ez számomra különös hangsúlyt adott az Ige megtestesülésének. Akkor is, most is úgy érzem, hogy az ajándék nagy öröm, de a karácsony legszebb része mégis a szentmise. Ennek az ünnepi liturgiának köszönhetem, hogy az vagyok, ami vagyok. A karácsony többi napján is mindig volt reggeli szentmise, és én mindegyiken ministráltam.

Aztán amikor megházasodtam, a feleségemmel közösen kellett döntününk arról, hogy miként ötvözzük a kétféle, német és osztrák hagyományt. Végül is a kettőből új tradíció született. Ez nem volt nagyon nehéz, hiszen az osztrák és a német arisztokrata családok hasonló hagyományok szerint éltek.

Feleségem családjából származik egy tradicionális sütemény, amelyet már advent kezdetén elkészítenek, de csak karácsony reggelén esszük, vajjal megkenve. Hosszan aláll. Olyan, mint egy kenyér, de édes.

– Minden évben elkészítik ezt a süteményt?

– Persze. Anélkül nem is lenne igazi a karácsony. Ahogyan akkor sem, ha nem olvasnék fel a gyerekeimnek a nagypám testvére által írt adventi könyvből, amelyben a szentekről esik szó, és minden napra jut egy-egy kedves történet. A négy adventi hét minden egyes estéjén ezt ma is felolvasom nekik. Az is szokás nálunk, hogy a gyerekek mindennap egy-egy szalmaszálát helyeznek el a készülő betlehem jászolához, hogy aztán 24-én az általuk gyűjtött szalmán pihenessen a Kisjézus.

– Van a családnak adventi koszorúja?

– Az itteni német-osztrák plébániáról szoktunk kapni adventi koszorút, vagy megvásároljuk hozzá az alapanyagokat, és magunk készítjük el. Fontos a gyertyák színe. Emlékszem, Németországban mindig pirosak voltak, de itt három lila és egy rózsaszín gyertyával várjuk a karácsonyt.

– Olaszországban karácsonyfát szerezni sem olyan egyszerű. Ön minden évben részt a pápai ünnepi

szertartásokon. A családban hogyan ünnepelnek Rómában?

– Bizony, Rómában még most is nehéz fenyőfát vásárolni, a karácsonyfa-állítás nem olyan elterjedt szokás, mint Németországban vagy Magyarországon. Mi 24-én reggel hoztuk a karácsonyfát. Amikor a gyermekeim még kicsik voltak, Ausztriában egy piciny faluban éltünk, ott kétszáz méterről hoztunk fenyőfát. Most is él a családukban az a hagyomány, hogy beállítjuk a fát a karácsonyszobába, bezárjuk az ajtaját, a kulcslyukba pedig újságpapírt tesztek. A karácsonyfát mi, szülők díszítjük fel, a gyerekek csak szenteste jöhetnek be. Mivel a lányaim nagyon szeretnek sütni-főzni, így ők az ételek és a sütemények elkészítésében segítkeznek. December 24-én délben mindig cukkinis spagettit és mozzzarellát eszünk. Nem tudom, honnan származik ez a hagyomány.

– Hogyan zajlik a nap további része?

– Délután elmegyünk a gyerekmisére, és megnézzük a betlehemezést. A családi hagyománynak megfelelően este hét óra körül jön hozzánk a Jézuska. Mielőtt belépünk, az ajtó előtt állva német, magyar és olasz karácsonyi énekeket énekelünk. A gyerekeknek borzasztóan hosszúnak tűnik ez a nagyjából húsz perc, hiszen alig várják már, hogy bemehessenek a szobába. Mindig készítünk ilyenkor egy családi fényképet is, ez szintén tradíció már. Aztán a karácsonyfa előtt elénekeltük a *Stille Nacht*ot, felolvasom az evangéliumot, utána pedig játszhatnak a gyerekek. Az is hozzátartozik a karácsonyunkhoz, hogy mindig meghívunk valakit, aki máskülönbön egyedül lenne szenteste. A gyerekek kérése alapján dől el, hogy mi legyen vacsorára, és a kastélybeli karácsonyokhoz hasonlóan mi is büfészerűen terítünk ilyenkor, mindenki magának vehet a feltálatl ételekből.

A nagyobb gyerekekkel aztán elmegyünk az éjféli misére, és a hagyományoknak megfelelően a karácsonyi ünnepkör többi napján is szentmisét hallgatunk.

– Magyarországot a Szentszéknél képviselő nagykövetség mit kíván a magyaroknak karácsony alkalmából?

– Nehéz és hosszú volt az elmúlt év, sok szenvedéssel járt, sokaknak betegséget hozott. Szeretném, hogy mindenki boldogan ünnepelhesse a karácsonyt, senkit ne akadályozzon ebben a pandémia. Legyen minden ember számára csendes, békés az ünnep, mindenki találkozhasson a jászolban fekvő Kisjézussal, és örüljön, hogy együtt ünnepelhet a szeretteivel.

Bókay László

A bronnbachi kastély, a gyermekkori karácsonyok színhelye

Fel kell mutatni a szépben az abszolút Szépet

Beszélgetés Fecske Orsolya festőművésszel, szociális testvérrel

Fecske Orsolya szociális testvér rendkívül sokoldalú alkotó: oltár- és táblaképeket, fal-festményeket, üvegablakokat, mozaikokat és grafikákat készít, felnőtteknek és gyermekeknek szóló könyveket, hit-tankönyveket illusztrál. Budapesten, a Szociális Testvérek Társaságának hívősvölgyi központi házában beszélgettünk vele.

– Édesanyja pedagógus volt, édesapja művészeti író, így mintegy beleszületett az irodalomba, a művészetbe. Korán elhatározta, hogy festőművész lesz?

– Valóban, gyermekkorom óta a művészet közegeben éltem. De sok minden érdekelt, elsősorban az állatok és a természet. Nagyszüleimnek szép kis gazdasága volt lovakkal, állatokkal. Földművesek voltak, sok időt töltöttem velük a természetben, és ez rengeteget jelent nekem mind a mai napig. Az én „lábatlani kis mennyországomhoz” kötnek a gyökereim, innen származom. Egyébként kezdettől fogva rajzoltam, mindent. Édesanyám mesélték, hogyha azt szerették volna, hogy csöndben maradjak, elég volt ceruzát adni a kezembe. Egy új filctollkészlet mindig nagy örömet jelentett nekem. Arra is emlékszem, hogy kiscsoporthoz óvodásként rettenetesen bántott, amikor egy középsős kisfiú jobban meg tudott rajzolni egy gitározó embert, mint én. Igazából a gimnázium végére vált bizonyossá, hogy a képzőművészet lesz az én utam. Édesapámnak számos festő ismerőse volt, közülük többen a mestereim lettek: Bazsonyi Arany, Vecsési Sándor, Patay László, Eigel István. Érettségi után jelentkeztem a Képzőművészeti Főiskolára, ahová nem vettek fel. Ekkor már régóta Budapesten élünk, édesapám a Hollósy Galériát vezette, s egy évig mellette dolgoztam. Közben jártam az Irányi utcába, a Dési Huber Körbe. Sokat tanultam Korga Györgytől, és tanultam a már említett mestereimtől is, rajzoltam szorgalmasan. 1992-ben felvettek a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolára, ahol 1996-ban rajztanári diplomát szereztem. Itt Horváth János, Kisléghi Nagy Ádám, Szily Géza, Tóth Csaba voltak a tanárain.

– Fiatal felnőtt művész volt már, amikor úgy érezte, szerzetesi hivatásra szólítja az Úr, és belépett a Szociális Testvérek Társaságába. Hogyan történt ez? Vallásos családból származik?

– Apai ágról a nagyszüleim mélyen hívők voltak. A családomat meghurcolták az előző rendszerben. Gyermekkoromban a szüleim nagy ünnepeken eljártak templomba, és a katolikus értékrend áthatotta az életüket, de rendszeresen nem gyakorolták a vallásukat. Ennek ellenére a családi életünk jó talaj volt a hivatásom későbbi kibontakozásához. Minden hivatás az Isten szívében születik meg, azzal a személlyel együtt, aki a világra jön. Apai nagyapám ugyancsak tanár volt, és művészettörténettel is foglalkozott. Karon ülő koromtól kezdve gyakran vitt engem templomba és kiállítótermekbe. Erre a két helyre. Így utólag nézve, ez meghatározó lehetett az életemben. Minden templom előtt elénekeltük vele a *Jézuska, Jézuska! Figyeld most reám* kezdetű kis dalocskát. Van ebben két sor, ami így szól: „Szívemet egészen neked adom.

Szeress te is engemet nagyon, nagyon.” Hiszem, hogy a gyermekek imáját meghallgatja az Isten. Így történt ez velem is. Isten komolyan veszi az őszinte vágyat. Egészen döbbenetes egyébként, ahogyan egy kisgyermekben élni tud a természetfeletti valóság, ha hagyják. Valahol itt, életemnek ebben a korai szakaszában

indult el az én hivatásom is. Tizenhárom éves koromban azután elűtött egy autót, és majdnem ottmaradtam... Ez volt az a pont, amikor az egész család nagy fordulatot vett, és visszatért a gyakorló katolikus életéhez. Amikor meggyógyultam, a nagymamám kézen fogott, és elvitt a templomba, hogy kezdjek el hittanra járni. Nagy nyitottságot, kedvet éreztem ehhez. Tizenhat évesen lettem elsőáldozó, huszonegy évesen bérmálkoztam. Éppen a bérmálkozásra való felkészülesem idején történt, hogy Ráckevén segédkezhettem a templom kifestésében. Ekkor ért el a meghívás kegyelme, és ezen a nyáron találkoztam életemben először szerzetesnőkkel, a győri orsolyita apácák személyében.

– Orsolya, orsolyiták...

– Igen, ez érdekes. Többször beszélgettem velük. Azon a nyáron láttam először olyan fiataalt is, egy kispapöt, aki elköteleződött Isten mellé. Epp gyakorlaton volt a katolikus templom plébánosánál. Az ő példája is sokat számított nekem. Egyik nap festőtársaimmal Jákob lajtorjáját festettük. Délután, a munka végétével már csak egyedül ültem az állványon, a lajtorja alatt. Egy kölcsönkapott kazettáról Vangelis *1492* című gyönyörű zenéje szólt, a pán-sípok és a hárfa hangja. Igazi menyegyei dallam volt. Ahogy ott ültem, egyszer csak erősen elfogott a vágyakozás: Istenem, milyen jó volna ezt csinálni egész életemben, de úgy, hogy egészen a tiéd vagyok! Ma már tudom, ekkor nyert kifejezést az az vágy, ami egyszerre volt Istené és az enyém: festeni, és az övé lenni.

Ez az élmény nagyon mély változásokat hozott az életemben. Ettől kezdve naponta jártam misére, havonta gyóntam, a napjaimnak része lett a breviárium imádkozása. Érzékennyé váltam Isten szőlítésára. Ma már látom, hogy ő végzi el bennünk a munkát, ha engedjük. A mi dolgunk, hogy együttműködünk vele, és nyitottá tegyük a szívünket, hogy megérinthessen bennünket. Ez nem mindig egyszerű, mert nehéz elhinni, hogy Isten szeret, és személyesen szólít minket. Engednünk kell, hogy lebontsa a falakat, melyek mi magunk emeltünk közé és közénk, s ezáltal sabaddá váljunk a vele való kapcsolatra és az életre.

Ehhez a kezdeti meghívásélményhez visszatérve, az is érdekes, ahogyan megnyílik a szemünk egy-

egy ilyen ráhagyatkozás után. Amikor Jákob lajtorjája alól levonultam a plébániai szobámba, észrevettem, ami addig egyáltalán nem tűnt fel: hogy az ágyam közelében könyvhalom állnak, új könyvekkel. És mi volt legfelül? Puskely Mária *Szerzetesek* című kötete, valamint Arnaldo Pigna *A megszentelt élet* című munká-

ja. Ez utóbbi később noviciátusi tananyag is volt. Kölcsönkértem az atyától a könyveket, és ő azt mondta, vidd csak, a tied, neked adom őket! Faltam mindkettőt. Pigna könyvéből nem sokat értettem, akkor még túl nehéz olvasmány volt nekem. De amikor csak úgy taláломra először fellapoztam Puskely Mária könyvét, hogy lássam, mit üzen, kapok-e általa választ, éppen a szociális testvérekről szóló résznél nyílt ki. Gyorsan be is csuktam, mert akkor még egészen más kép élt bennem a szerzetességről.

– Innen egyenes út vezetett a szociális testvérekhez?

– Anyyira azért nem. Ekkor kezdődött a megtérésem, az, hogy komolyan vettem: Istennel járom az utamat. Ám még sok időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy végleg ki tudjam mondani az igent. Nem sokkal később történt, hogy egy Szombathelyről Pestre tartó vonatuton véletlenül összetalálkoztam egy kedves testvérrel, aki a kezembe nyomta a címüket, mert éppen a füle hallatára meséltem valaki másnak a kupéban, hogy nem találtam imaközösséget. Nekik remek felnőtt imaközösségük volt. Meghívott, én pedig elmentem. Ekkor kezdődött, és aztán egyre inkább elmélyült a kapcsolatom a testvérekkel. Közben azonban ösztöndíjasként kikerültem Rómába, négy évig ott tanultam, majd diplomáztam a képzőművészeti akadémián. Ez az időszak nagyon sokat érlelt rajtam, és a szerzetesi élet irányába terelt. Sok hiteles, jó emberrel találkoztam, akik segítettek. Három éven át Római Szent Franciska kolostorában élhettem, bencés apácák között, az ő kollégiumukban. Mit ad Isten, később egy bencés lelkiségű közösségben kötöttem ki... Az egyik nővértől megkaptam Mercier kardinális szentlelkes imádságát: „Ő, Szentlélek Úristen, lelkemnek Lelke, imádlak téged! Vezess engem, erősíts engem, oltalmaz engem... Megígérem, hogy megteszek mindent, amit kívánsz, és elfogadok mindent, amit engedsz, hogy az életemben megtörténjen, csak add, hogy meg-lássam, mi a te akaratom.” Ezt mindennap elmondom azóta is. Hiszem, hogy a Szentlélek nem hagy cserben minket. Néha nagyobb kanyarokkal, de biztosan vezet. 2000-ben végeztem el az akadémiát. Ott lehettem Rómában a szentévbén, amikor egy-mást érte a sok egyszerű jubileumi

esemény, és a kegyelem sodrában eljutottam odáig, hogy teljesen Isten kezébe adjam az életem, kimondjam az első bátortalan igenemet. Erre az igenre azután béke költözött a szívembe. Nemsokára hazajöttem, folytattam az előző nyáron megkezdett munkámat, az encsi Szent Annatemplom festését. Itthon különböző hatások értek, és kicsit elbizonytalanodtam. Alapvetően fontos kérdés volt számomra, hogy tisztán lássam: Mire hívsz engem, Uram? Igent mondtam a hívásodra, de most kétségeim támadtak. Lehet, hogy mégis másfelé vezetne ez az út? És akkor eszembe jutott a gyerekkori lelkivezető jó tanácsa: ő, mielőtt tisztázta volna a papi hivatását, elment zarándokolni, hogy a Szűzanya kezébe helyezze az életét, és a tanácsát kérje. Encsről éppen zarándoklatot indítottak Medugorjéba. Jelentkeztem. Szegény plébános atyát megleptem, de beleegyezett, hogy a munka kellős közepén elmenjek. Útnak indultam hát. Eltelt egy nap, kettő, de nem történt semmi, nem kaptam választ. Kezdttem elkeseredni, mert a zarándoklat háromnapos volt, és tudtam, hogy másnap, vasárnap hazaindulunk. S akkor a szombat esti szentmisén felolvasták *Lukács evangéliumából* azt a részt, amelyben Jézus azt mondja a követésére jelentkező embernek: „A rókáknak van vackuk, az

– Hogyan fér össze egymással az életében a művészet és a szerzetesség?

– Az, hogy szerzetes vagyok, azért lehetséges, mert Isten elhívott engem. Ez a létállapotom, ami személyemben, lelkemben meghatároz. Olyan ez, mint amikor valaki férjhez megy, és családban él. Ahogyan a családi hivatással is együtt jár egyfajta küldetés, a szerzetességnek is megvan a maga küldetése a többi ember felé. A Szociális Testvérek Társaságának karizmája így foglalható össze: modern korunkban Istennek szentelve a világban élni, közösségben, bencés lelkülettel, mely szociális tudatossággal, s a Szentléleknek átadottan tenni mindazt, amit teszünk. Ez egyszerre aktív és kontemplatív élet. Apostoli élet társasága vagyunk, azt az életet szeretnénk tehát élni, amit Jézus élt. Imádkozott, az emberek között járva hirdette az örömhírt, és szeretett. Az én eszközőm ehhez a művészet. Így kapcsolódik össze a szerzetesi és a művészi hivatásom. Mindkettőnek ugyanaz a gyökere. Én a magam feladatával vagyok küldetésben, ott, ahol szolgálhatom az embereket az Úristen szándéka szerint, az ő dicsőségére, hogy az élet növekedjék. Apostoli eszközőm ehhez a művészet.

– Karácsony a Megváltó Szeretet-Isten születésének ünnepe. Mit jelent ez az Ön számára szerzetesként, művészként?

– Még egészen kicsi gyermek voltam, amikor már betlehemi jeleneteket rajzoltam. Fogalmam sincs, hogyan talált meg ez. A családomban gyönyörű karácsonyokat élünk meg, külön rituáléja volt annak, ahogyan az angyalok csengettek. Az öcsémrel biztosra vettük, hogy valóban ők érkeznek ilyenkor. Megérintett ennek az ünnepnek a misztériuma, a kedvessége, szépsége, és mindmáig Betlehem titka az egyik legkedvesebb témám. A Youtube-on elérhető az egyik legutóbbi ilyen munkám, egy kis karácsonyi animáció, amit néhány évvel ezelőtt készítettem. Ahogy idősödöm, és már túl vagyok

ég madarainak fészük, de az Emberfiának nincs hová fejét lehajtatnia.” Akit Jézus arra kér, hogy kövesse, annak a kifogására azt feleli: hagyd a holtakra, hogy eltemessék halottaikat. Egy harmadik embernek pedig, aki mielőtt csatlakozna hozzá, el akar búcsúzni a szüleitől, ezt mondja: „Aki az eke szarvára teszi kezét és hátrafelé néz, nem alkalmas az Isten országára.” Ahogy meghal-lottam Medugorjéban Jézusnak ezt a mondatát, azonnal tudtam, hogy én az eke szarvára tettem a kezem. Nem voltak többé kétségeim, és mind a mai napig nincsenek. Azzal, hogy bátortalanul ugyan, de mégiscsak igent mondtam neki, ajtót nyitottam számára. Elindult egy titkos párbeszéd közöttünk, ami hiszem, hogy minden hívásnak része. Ha meg akarjuk hallani őt, akkor többet mond, és közelebb jön hozzánk. Az utunk során egy-egy ilyen kimondott „igen” olyan, mintha ajtókon mennénk keresztül, s ahogyan ezek föltáruulnak, újabb és újabb perspektívák nyílnak meg. Ő vezet bennünket, de ehhez az kell, hogy be tudjunk, be akarjunk lépni az ajtókon. A medugorjei zarándoklat egy ilyen ajtó feltáruulása volt az életemben.

az életem közepén, több nehézség, testi gyengeség ér el, mint azelőtt. Hálás vagyok ezért, mert ez közelebb visz a titokhoz, ahhoz, hogy mit is jelent Isten ígéjének megtestesülése, az a felfoghatatlan valóság, hogy egy földi anya méhében érkezik közénk, és magára vállalja a szenvedés minden nehézségét, a legnagyobb lelki és testi fájdalmakat, amiket ember valaha megélt. Egészen idáig megy az irgalomban, a velünk való együttérzésben, irántunk érzett szeretetében. S mindez a jászolban kezdődik. Az idén megrendezett budapesti nemzetközi eucharisztikus kongresszus új dimenziókat nyitott az Oltáriszentséggel való kapcsolatunkban. Nagyon foglalkoztat, és mélyen érint a szentáldozás, Isten életének kézzel fogható megtapasztalása: születése és élete, szeretete, amely kiárad minden egyes emberre, a keresztfán értünk adott teste és vére, melyet magunkhoz veszünk... Karácsony és húsvét, ez a két összetartozó valóság mélységesen megrendít. A jászolban, azt hiszem, most ezt fogom látni: Jézus életét, amit újból és újból odaajándékoz nekünk.

Bodnár Dániel
Fotó: Lambert Attila

Egy kupacban vannak mind, s nem szélednek szét

A karácsony az év egyik legszebb ünnepe, ám sok előkészületet igényel. Tagadhatatlan, hogy van teendő bőven. Hát még a nyolcgyermekes Bocsák családban! Vajon hogyan lehet békességben, feszültségmentesen megélni az ünnepet ennyi gyerekkel és az őket körülvevő hatalmas, hatvanfőnyi nagycsaláddal?

Ancsa és Gábor pestújhelyi házában rend van. Ennek ellenére vagy éppen ezért jókedv, vidámság, lendület és humor is. Leülünk a nappaliban a szülőkkel és egyelőre még csak hat gyerekkel, hiszen Peti és Bernát a szalagavatóra készülnek, táncpróbán vannak. A beszélgetés alatt úgy érzem magam, mintha egy lehetetlen tempójú labdajátékot játszanánk, kapkodom a fejem, hol is a labda. Pontszerzés, passz, újabb pontszerzés... Aztán később már látom, itt tényleg minden olyan, mintha játék lenne, méghozzá csapatjáték, a legjobb fajtából. Az adventi készüléttől a karácsonyi takarításon át a nagycsaládos együttlétig. És ez a csapat bizony szeret játszani, akkor is, ha az fárasztó.

„Adventben mindig készülünk valamivel, hogy lélekben is megérkezzünk karácsonyra. Édesanya találja ki, mi legyen az. Nálunk az a hagyomány, hogy minden évben valami mást csinálunk” – kezdi Balázs. „Vállalunk valamilyen új cselekedetet adventre, általában egyfélé, de néha hetente változtatunk rajta. Felírjuk magunknak, és ha aznap sikerült megtennünk, akkor este, a közös ima után a porcelánangyalunkkal lépünk egyet az általunk épített terepasztalon a betlehemi jászol felé” – mondja Rita. Régbben ugyanis készítették egy terepasztalt hungarocellból. Egy kirándulás alkalmával gyűjtött mohával feldíszítették, még kis patakot is alakítottak ki rajta gyöngyökből, és hidat, kis házikót tettek rá. Máskor egy kék táblát szereltek a falra, és arra tűzték a jótettek fényes csillagait, hogy minél világosabb legyen karácsonykor. Olyan is előfordult, hogy téglából építettek kis betlehemet, de Rita szerint „az nagyon stresszes volt. Féltünk, hogy nem készül majd el az istálló”. Az egyik adventben pedig mindenkinek volt egy kis ládája, amit fel lehetett díszíteni a Kisjézusnak. A feladatvállalásaikat egy kis cetlire írták, és beletették. „Álmatlan éjszakáimon találom ki, mi legyen az adventi készülletünk” – magyarázza Ancsa.

A kertben található növényekből általában Kinga és Ancsa készíti az adventi koszorúkat, legalább hatot, hogy legyen minden szobában, és a nagyszülőknél is. Minden nap kiemelt eseménye az esti ima, amit adventben és nagybőjtben lelki olvasmányokkal is kiegészítenek, általában Bójte Csaba, Futó Károly vagy Gyökössi Endre írásaival. „Esténként a vírus áldozataiért is szoktunk rózsafüzért mondani édesanyáék családjának kezdeményezésére. Az esti ima így vagy negyven perc” – magyarázza Balázs. Mások szerint csak húsz perc. Kis

számolás, és az ima programpontjainak felsorolása után közös nevezőre jutnak: szeretik a lelki olvasmányokat, ha nem túl hosszúak. Bálint, a legkisebb gyerek a *Hosszú az út Betlehembe* című könyvvel is készül a karácsonyra.

Rorátéra – bár e téren nem tartják szorgalmasnak magukat – igyekeznek minden héten egyszer-kétszer eljutni, néha többször is. „Egy közeli templomba megyünk, általában teljesen sötétben, néha még a hó is esik.” A szentmise után itt zsíroskenyeret is adnak, amit főleg Ambrus értékel. „A kertvárosi templomban a rorátékon csak a gyertyák világítanak, mint ahogy az Egyetemi templomban is, ez különösen szép.” Tamás azt mondja, azért is szeret korán kelni, mert így érzi, hogy elindul a nap. Peti viszont a digitális oktatás alatt egyszerűen visszaaludt az első órákon, vallja be őszintén.

A családban szinte mindenki zenél. Ancsa a híres tízgyermekes Benyus családból származik, ahol mindenki zeneész, így érthető, hogy a saját családjában ő az énekfelelős. Az esti imákon általában társas énekeket énekelnek. „Ha Anyuci valami miatt nincs itthon, nem éneklünk többszólamú éneket, csak egyszólamú” – derül fény a lazításra. Adventben népelemek, karácsonykor kórusművek a kedvencek. Egy nagycsaládos koncertre többszólamú kórusműveket tanultak régebben, ezek azóta is beletartoznak a családi repertoárba. Amikor Ancsa hatvanfős zenészcsaládja összejön náluk, általában a két ünnep között, akkor is sokat énekelnek együtt. Erre az alkalomra mindenki hoz valami ennivalót.

Balázs meséli, hogy mikuláskor ki kell takarítaniuk és kitisztítaniuk a csizmájukat. „Egyszer egy nappal később jött hozzánk Szent Miklós. Máig megjegyeztük azt a tragédiát. Abból megtanultuk, hogy tényleg ki kell takarítani” – mondja Tomi. „Szoktunk kapni Szent Miklóstól levelet, amelyben leírja, kit miért dicsér meg, de azt is, mire figyeljünk jobban” – teszi hozzá Rita.

Karácsony előtt, 22-én a család hagyományosan kirándulni megy. Ez a szokás néhány éve alakult ki. Rita vizsgázott Piliscsában, Kiscsőcő pedig, akit négyhónapos korában bölcsőhalál miatt elvesztettek, akkor kéthónapos volt. Aznap nem járt a vonat, Ritát autóval kellett elvinni az egyetemre. „Hideg volt, a dér ráfagyott az ágakra, minden olyan volt, mintha egy mesevilágban vagy a mennyországban járnánk. Az erdőben

teljesen le voltunk döbbenve.” Az azóta családi szokássá vált kirándulás nemcsak emlékeztetés a legkisebb testvérükre. Arra is alkalmas, hogy átgondolják, mi az, ami igazán fontos a még hátra lévő sok karácsonyi teendő közül.

Az egyetemistáknak általában egy-két vizsga is a karácsonyvárás időszakára esik. Tomi 20-ától már biztosan nem vizsgázik, a többiek is igyekeznek januárra sűríteni a megmérettetéseket, hogy az ünnepek alatt valóban az együttlétre tudjanak koncentrálni. Peti, aki nemrég érkezett meg a táncpróbáról Bernáttal, elárulja, hogy a nem tanultat legszívesebben most azonnal elkezdene.

23-án vagy 24-én a „karácsonyjárás” is örömmel élük meg. Gyerekkorában Ancsa a családjával sok éven át járt énekelni kórházakba, elfekvő osztályokra, és ez hatalmas élményt jelentett nekik. „Gondoltuk, a gyerekeinknek is jó, ha részesülnek hasonló tapasztalatokban. Az utcán is énekelnek, és meglátogatják a magányosan élő ismerősöket.” Egy más szavába vágva meséli a testvérek, kikhez ugranak fel ilyenkor.

„24-én a szülők díszítik fel a karácsonyfát, emiatt a bőséges villásreggeli után már nem jöhetünk be a nappaliba és a konyhába. Estig csak azoknak a sütemények a széleit esszük, amiket 23-án sültünk.” „Volt olyan, hogy egy hétig minden éjjel sütitket, díszeket vagy ajándékokat készítettünk, és közben zenét hallgattunk.” Ritának a *Diótörő* nagyon hozzátartozik az ünnep hangulatához, de sokszor hallgatják Benyusék karácsonyi CD-jét és húsz-harminc évvel ezelőtt készített kazettáját is. Tomi karácsonyi remixeket szeret hallgatni, ami általában nagy ellenállást vált ki, rajta kívül csak Ambrus szereti őket. Még most, az emlégetésükénél is nagy a fel-

hőrdülés. Egy klasszikus zenét kedvelő családban valószínűleg nehéz eltérni a zenei ízléstől. Ahhoz mindenesetre tartják magukat, hogy karácsonyi énekeket és számokat csak decembertől lehet hallgatni, előtte nem.

A pásztorjáték sem maradhat ki a 24-i délutáni programokból, hiszen már tíz éve mindig Rita írja és rendezi az Egyetemi templomban előadott darabokat. Balázs szerint ezek természetesen világhírűek, mindegyik kasszasiker. Miért lett Ritából szerző? Újítani szeretett volna, és azt is, hogy jobban a magukénak érezzék a produkciót, amiben addig is minden évben szerepeltek a testvéreivel. Már nem emlékszik, hogyan történt: felkérték-e az első pásztorjáték megírására, vagy maga rukkolt elő az ötlettel. „Az első darabom két szinten játszódott, egy anyuka mesélt a gyerekeinek. Egyszer árnyjátékot is előadtunk. A *Kis csillag* volt a kedvencem, amiben az angyalok szemszögéből mutattuk be a történetet. Bálint volt a darabban a kis csillag. Máskor meg Balázs papot játszott, aki utcgerekeket szed össze a betlehemeshez.” Rita egyébként rendezőnek tanul mesterképzésen, és végzett grafikus.

„A családban párosával állunk össze, minden pár mindenkinek ad ajándékot. Régebben magunk készítettük ezeket, most már sokszor megveszi, akinek van ösztöndíja vagy dolgozik” – folyik tovább a be-

minden a feje tetején áll, semmi nincs elmosogatva, nincs felporszívózva, szanaszét hever minden. Ezt úgy szoktam megélni, hogy a pásztorjáték után a nulláról indulunk.” „Ilyenkor Apuciék lent rendbe rakják, amit kell, hiszen mi nem mehetünk be a nappaliba, mi pedig a szobánkban pakolunk el, és feldíszítjük a lakást” – egészíti ki Kinga, de érezni, hogy most egy kisebbfajta darázsészekbe nyúltunk. Ancsa szerint ilyenkor nem szoktak kiabálni egymással, inkább csendesen megsértődnek. Teszik a dolgukat, sokszor azt is, amit szokás szerint a másinak kellene.

Szemtanúja vagyok, ahogy a családtagok végtelenül kedvesen, viccesen mondják ki a problémákat, majd a nagyobb fiúk szinte csapatkapitányként megfogalmaznak a lehetőségeket is. Egy rövid időre megállt a labdajáték, összegyűlik a csapat, hogy új taktikát dolgozzon ki. Kicsit irigylően is ezeket a csipkelődésből és megoldási javaslatokból kialakuló, egymásba fonódó láncolatokat. Megállapítják, jó is, hogy ott vagyok, így legalább előre lejátsszák a 24-ei meccset. Közben az is kiderül, hogy a saját szobáján kívül mindenki egész évben felelős a lakás valamelyik közös használatú részéért, így erre rendszerre lehet építeni a karácsonyi takarítás kivitelezését is. A konfliktus forrása tulajdonképpen az, hogy egyénként eltérő az igényszint, nincs egyetértés abban, hogy

szélgetés. Közben Ambrus felkiált: „Én már nyáron elkezdtem az ajándékkészítést, de nem tartok sehol!” Ancsa azt meséli, hogy a nagycsaládban a gyerekek gyerekek nevét húzzák ki, a felnőttek felnőttekét. Gábor egészen megdöbben: „A felnőttek nem adnak ajándékot a gyerekeknek?” „Nem, Apuci, a felnőttek csak kiosztják az ajándékot” – mondja Kinga, aki látnivalóan jobban képen van a nagycsaládi szokásokat illetően. „A Benyus családban készíteni kell az ajándékot, az a szabály” – folytatja egyikük, mire Balázs csodálkozik el: „Igen?” Egyre többen nevetnek.

„Szóval 24-én megvárjuk, hogy csöngessenek az angyalok, ott állunk szép sorban az ajtó előtt” – siettet a szenteste témáját Tamás, de az édesapja közbeszól: „Azért a valóság ennél létezősebb. Hazajövünk 24-én a pásztorjátékról,

milyen állapotot lenne kíváncsi elérni ezen az ünnepen az egy négyzetméterre jutó porszemek, a díszítések és a nem a helyükön lévő tárgyak tekintetében.

Szóval 24-én, amikor elkészülnek a rendrakással és az ajándékokkal, csöngetnek az angyalok. Ekkor minden addigi feszültség megszűnik, a szeretet és a béke eluralkodik a családon. A karácsonyfát is angyalok hozzák. Kiscsőcőt is kapnak ajándékot, amit szintén az angyalok közvetítenek. „Énekelünk, imádkozunk, aztán vacsorázunk, hiszen ekkorra már éhesek vagyunk, utána pedig ajándékozunk, és ez akár éjfélig is eltart. Olyan is volt, hogy szellemi ajándékot is készültünk, olvastunk, zenéltünk valamit. Mindenki ajándékát megnézzük közösen, mindenkinek örülünk. Éjfél misére nem szoktunk menni, mert addigra már ki-

dől a társaság” – mondják egymás után.

„Ennyi tevékenység mellett, illetve azért, mert mindig volt egy pelenkás vagy szoptatós babánk, általában a főzésre maradt a legkevesebb idő – mondja Ancsa. – Amikor kicsik voltak a gyerekek, akkor alakult ki a szenteste menüje. Jobb híján mirelit cordon bleu-t vettem meg krockett, és befőttem ettünk hozzá, de az asztalt szépen megterítettük. Ez a vacsora az egyszerűsége ellenére mégis a kedvencek közé tartozik. Valamelyik gyerek magyardolgozatából tudtam meg, mennyire sokat jelent nekik a karácsonyi vacsora. Kinga nem szereti a halat, ezt jó szívvel kihagyjuk mi is.” „Általában annyira jóllakunk, hogy a sütemény már belénk sem fér” – teszi hozzá Tamás.

A kedvenc karácsonyi sütemények témája többeket lendületbe hoz újra, egymás után magyarázzák, melyiket hogyan kell elkészíteni. „Kedvencünk a túrós-rácsos süti, de van mákos lepény és csokitekercs, azaz kekszszalámi is, amit már jóval korábban is el lehet készíteni. A diós pogácsa is nagyon finom!” – vágna egymás szavába. „A mézeskalács kihalt nálunk” – fogalmaz Tamás, mintha egy általajról beszélne. „De sokszor kapunk kiskórusos szülőktől mézest, bejglit pedig rendel az anyósom, a sógornóm is süt, és sokszor Tamás keresztmamája is küld” – teszi hozzá Ancsa. Így a hagyományos sütemények is az asztalra kerülnek.

25-én, a tíz órai szentmisén a templom zenekara is szerepelni szokott (nagy részét a Benyus család tagjai teszik ki). A mise előtt így van még egy próbájuk, mise után pedig Ancsaék az ovisokkal betlehemesznek. „A délelőtti folyamán kimegyünk Kiscsőcőhöz a temetőbe, majd a szüleimnél ebédelünk” – veszi át a szót az édesapa, miközben egy pillanatra mindenki elcsendesedik. Gábor édesanyja általában annyit főz, hogy az elég másnapra is, de pár éven át a nagybátyjától is kaptak hidegtalakat. 25-én kacsát szoktak enni lila káposztával, de egyszer sajtkrémes csirkemell is volt már ezen a napon. A Bocsák nagymama mindig készít töltött káposztát is. Így a hatalmas család karácsonyi lakomája tulajdonképpen meg van oldva.

Beszélgetésünk után elkészül a családi fénykép. Mindenki a kanapén kucorog. Balázs inkább a többiek mögé áll, mert így jobban mutatnak. A testvérek egymásnak újságolják a nap híreit és érdekességeit, egy kupacban vannak mind, nem szélednek szét. Élénkek, hangosak, sokat nevetnek. Láthatatlan, de igen erős kötelékkel kapcsolódnak egymáshoz, talán azért is, mert nemcsak testvérek, hanem összetartó csapat is. Jó lehet közüjük tartozni.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

A BIBLIA ÜZENETE

A családi béke

Kol 3,12–21

Aki kiskamasz gyermeket nevel, az tudja, hogy a családi életben előfordulhatnak váratlan helyzetek. Az addig kedves, szófogadó kisgyermek egyszerre kerülni kezdi a szülei társaságát, nehezebben osztja meg a gondolatait, érzéseit, kritikus hangnemet üt meg velük, visszaszól, a szüleiivel szemben határozza meg magát. Még a szerető, türelmes szülőknek is fel van adva a lecke, hogy a kezdődő kamaszkor viharaiiban miként kísérjék a felnőttségig gyermeküket, helyt állva szülői hivatásukban, és őrizve a család békéjét, egységét.

Karácsonykor azt ünnepeljük, hogy az örök Ige teljesen magára vette az emberi természetet. A kamaszkor sajátosságait is. Idén karácsony másnapjára esik Szent Család vasárnapja. Az evangéliumi történet ezen a napon a tizenkét éves Jézust és szüleit állítja elénk, elbeszélve egy váratlan, feszültségtől sem mentes történetet az életükből. Ha azzal a kérdéssel hallgatjuk az evangéliumi elbeszélést, hogy mit tanulhatunk a szent szereplők konfliktuskezeléséből, akkor legalább három dolgot figyelhetünk meg, ami ne-

künk is segíthet a családi harmónia megőrzésében.

Az első az engedelmesség. A történet végén Lukács evangélista azt írja, hogy Jézus engedelmes volt a szüleinek, de ha jól megfigyeljük, a Szent Család igazából három, Istenre figyelő, saját istenkapcsolatában engedelmes személy közössége. Magyarul az engedelmesség szó kissé suta, olyan, mintha valaki erősködne, a másik pedig engedne neki. A *Szentírás* görög nyelvénben az engedelmességet az *odahallgatni* igéből származó szó fejezi ki. A kamasz Jézus a templomi látogatás során meghallja az Atya szólítását, hogy „az ő dolgaiban legyen”. A szülők dolga pedig az, hogy elveszett gyermeküket keressék, ám amikor a számukra váratlan helyen és helyzetben rátalálnak, figyelnek, hallgatnak, szívükbe vesik a szavait. Jézus végül hazamegy velük, és engedelmeskedik nekik. Minden emberi engedelmesség alapja csakis az Istenre figyelő magatartás lehet. Gyermek a szülőknek, házastárs a házastársnak csak akkor engedelmeskedik bizalommal, ha a másik figyelve keresi az isteni vezetést.

A családi béke fenntartásához nélkülözhetetlen az elengedés is, amihez szükség van az önmagunktól való szabad-ságra. Mária és József tudja, hogy Jézus nem az övék. Amikor megtalálják, elfogadják mint újra meglelt ajándékot, de nem akarják kisajátítani. Készek elengedni csalódottságukat, talán dühüket, értetlenségüket is. A kamasz Jézus pedig – miután megélhette „vagányságát” – kész elengedni ezt a friss élményt, és visszatérni a názáreti rejtettségbe, mert tudja, hogy ez válik a világ üdvösségére.

A rövid történetben végül a harmónia megőrzésének kulcsa mintha a kérdezni tudás lenne. Mária az aggodalomra utaló, szüksézávú énközlés mellett rákérdez Jézus tetté-nek miértjére, Jézus pedig ki-oktatás, elutasítás helyett szintén kérdéssel felel. A szereplők úgy figyelnek magukra, úgy járnak a saját útjukat, hogy kérdéseikkel teret adnak a másik valóságának. Ha az ünnepek idején sokat kérde-zük egymást belső utunkról, motivációinkról, azzal a mi családukbán is növekedhet a béke és az elfogadás.

Baán Izsák OSB

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (52.)

A Szent Liturgia – miután a pap áldást adott – kereszttve-téssel zárul. Egyébként min-dig ezzel kezdjük s fejezzük be az egyéni és közösségi imá-inkat, megvallva a Szenthá-romságot. A kereszttvetés ró-mai katolikus és görögkatoli-kus gyakorlatában kis külön-b-ség tapasztalható, ám a lényeg ugyanaz. Az eltérés valójában elenyésző.

A *szövegben* a Görögkatoli-kus Egyház a következő for-mulát használja: „Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.” Lehet, hogy ez kicsit ósdibbnak tűnik, mint a római katolikus változat: „Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.” Ámde megvan a jelentősége, illetve az értelme. A mi szöve-günk egy 4. századi eretnek-ség ellen született: még a lát-szatát is el akarjuk kerülni an-nak, hogy a Szentháromság személyei egymásnak alá len-nének vetve. Nagy Szent Bazil (379) atyánk ezért tett a szent személyek neve közé *és* kötő-szót, nem pedig csupán egy vesszőt. Ezzel hangsúlyozta a három személy egyenrangú-ságát. Mi pedig azóta őrizzuk és gyakoroljuk a kereszttvetés-ben ezt a változatot.

A *formában* is eltérést talá-lunk a keleti és a nyugati Egy-ház között a kereszttvetést ille-tően. Mi kereszttvetéskor bal kezünket nyitott tenyérrel a mellünkre tesszük. Jobb kezünk első három ujját össze-fogjuk a Szentháromság tisz-teletének kifejezésére. Másik két ujjunkat (a gyűrűs és a kis-ujjat) behajlítjuk: így fejezzük ki azt hitünket, hogy Jézus Krisztus egyszerre Isten és ember. Ez tehát olyan alapve-

tő hitvallási formula, amelybe belefoglaljuk a legnagyobb hittitkainkat, hogy élővé te-gyük őket. Így kifejezzük, hogy hiszünk a Szenthárom-ság személyeiben: a teremtő és gondviselő, a megváltó és üdvözítő, illetve életünket megszentelő Istenben. Milyen szép lenne, ha ezt mindig tu-datos hitvallásként tudnánk végezni! Ennek a tartalma gazdagabb, mint a nyugati, egyébként nagyon szép for-muláé. Az „ötujjas kereszttve-téssel” ök Krisztus öt sebére emlékeznek.

A forma további eltérését mutatja az a gyakorlat, hogy a görögkatolikusok (és az orto-doxok is) jobbról balra vetik a keresztet. Ebbe bele szokták magyarázni azt, hogy általá-ban a jobb oldal a fontosabb, illetve azt, hogy felidézhetjük vele a jobb oldali lator megté-rését. De ennél sokkal lényeg-esebb, hogy az áldást úgy fo-gadjuk magunkra, ahogyan a pap adja ránk. A pap a szer-

tartások minden részében úgy osztja az áldást, hogy a ke-resztnek előbb függőleges szárát jelzi, majd pedig ezt a vízszintes szár jelzésével át-húzza, mégpedig balról jobb-ra. (A papi áldás formáját, va-gyis azt, hogy a pap ujjaiával Jézus Krisztus nevét jelzi, ér-deemes külön áttekinteni egy másik alkalommal.) Mindene-setre a pap a mi Urunk áldá-sát közvetíti felénk, mert min-dig őt képviseli. Álljon bármi-lyen távolságban tőlünk – akár a templom elejében az ol-tárnál, vagy a búzamezőn, vagy a folyóvíz partján –, Jé-zus Krisztus áldását kapjuk tőle, s ezt fogadjuk magunk-ba. Éppen azzal, hogy a pap balról jobbra rajzolja a kezével az áldást, mi a kereszttveté-sünkkel, amit jobbról balra kezdünk, tükrösképként fo-gadjuk azt. Íme, milyen fontos ez is! És jó volna, ha ezt is mindig tudatosan végeznénk!

Ivancsó István

DECEMBER 26., VASÁRNAP – SZENT CSA-LÁD: JÉZUS, MÁRIA ÉS JÓZSEF ÜNNEPE (Szent István első vértanú, Előd) – Sir 3,3–7.14–17a (*Aki féli az Urat, tiszteli szüleit.*) vagy 1Sám 1,20–22,24–28 (*Hanna az Úr szolgálatára adja gyermekét.*) – Kol 3,12–21 (*A család élete az Úr-ban.*) vagy 1Jn 3,1–2.21–24 (*Isten gyermekeinek hívnak minket, és azok is vagyunk.*) – Lk 2,41–52 (*Szülei Jézust a tanítók között találták meg.*) – **Énekrend:** Ho 32 – ÉE 517, 415, Ho 26 – ÉE 46, Ho 23 – ÉE 516, Ho 35 – ÉE 46. **DECEMBER 27., HÉTFŐ** – SZENT JÁNOS APOSTOL ÉS EVANGÉLISTA ÜNNEPE (Teodor, Fabiola) – 1Jn 1,1–4 – Jn 20,2–8. **DECEMBER 28., KEDD** – APRÓSZENTEK, VÉRTANÚK ÜNNEPE (Apród, Kamilla) – 1Jn 1,5–2,2 – Mt 2,13–18. **DECEMBER 29., SZERDA** – KARÁCSONY NYOLCADÁNAK 5. NAPJA (Becket Szent Tamás, Bökény) – 1Jn 2,3–11 – Lk 2,22–35. **DECEMBER 30., CSÜTÖRTÖK** – KARÁCSONY NYOLCADÁNAK 6. NAP-JA (Dávid , Hermina, Hunor) – 1Jn 2,12–17 – Lk 2,36–40.

LITURGIAKOMMENTÁR

Az Eucharisztia ünneplése (116.)

Irgalmazz nekünk, Uram, irgalmazz nekünk! A hálaadó himnusz bűnbánati része kö-vetkező szakaszának alapját a 123. *zsoltár* 3. verse képezi: „Könyörülj rajtunk, Uram, kö-nyörülj rajtunk, mert túlon-túl jóllaktunk a megvetéssel!” A fogság utáni időkben keletke-zett panaszének a zarándok-énekek sorában foglal helyet. Míg a himnusz 26. sorának alapjaiban a 121. *zsoltárt* talál-juk, amely egy bizalomének, addig a 27. sor zsoltára, noha szintén bizalomzsoltár, záró-soraiban mégis átélt, illetve meglévő megaláztatásról ta-núskodik. A két zsoltár kezdő-soraiban közös a tekintet fel-emelése: „Szememet a he-gyekre emelem: honnan jön segítségem?” (Zsolt 121,1), „Hozzád emelem szememet, aki az égben laksz.” (Zsolt 123,1) A zsoltár visszhangozza Ezekiel jövőndölését a helyre-állításról, azon belül pedig az Izrael hegyeire mondott ál-dást: „Így szól az Úr Isten: Mi-

vel az ellenség így szólt róla-tok: Haha! Az örök magasla-tok nekünk jutottak öröksé-gül!” – azért jövőndölj és mondd: Így szól az Úr Isten: (...) Ti pedig, Izrael hegyei, nö-veesszétek ágaitokat, és hozzá-tok meg gyümölcötöket né-pem, Izrael számára, mert ő nemsokára megérkezik. S én íme, hozzátok megyek és hoz-zátok fordulok; szántani fog-nak rajtatok és magot vetnek belétek. Megsokasítom rajta-tok az embereket, Izrael egész házát; benépesülnek a váro-sok, a romhalmazok újra fel-épülnek. Betöltelek titeket em-berekkel és állatokkal; el fog-nak szaporodni és gyarapodni fognak. Letelepítelek titeket, mint hajdanában, és nagyobb javakkal halmozlak el, mint amennyitek eleinte volt; és megtudjátok, hogy én vagyok az Úr!” (Ez, 36,2.8–11)

A 121. *zsoltárhoz* hasonlóan a 123. is a *Miatyánk* egyik ké-résének őszövétségi háttere, s ezáltal a hálaadó himnuszt le-

záró könyörgések sora, a litur-gia részeként, egy nagyobb ima-összefüggés részévé vált: „jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is, (...) és bocsásd meg vétkeinket (...)” (Mt 6,10.12)

Szent Ágoston így értelme-zi a himnusz zsoltárokból szerkesztett kiegészítésének adott szakaszát: „Halljuk a ve-rés alatt lévő ember hangját, és ez legyen mindannyiunk hangja akkor is, ha jól megy a sorunk. Mert ki ne értené, hogy verés alatt van, amikor beteg, amikor börtönben van, amikor talán bilincsben van, amikor talán rablók támad-ják? Amikor rossz emberek zaklatják, érzi, hogy verik. De nagy érzékenységre vall látni a verést akkor is, amikor jól megy a sora (...) Sírjál, amíg a földön élsz; akár boldogan élsz, akár valamilyen hábor-gatásban vagy (...)” (*En. in Ps.* 122,7)

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Szent Fabiola

† Róma, 399

A Fabiusok régi római pat-ricius nemzetségéből száрма-zott. Szent Jeromos egy levelé-ben írta le életét. Szerinte Fa-biola férje annyira bűnös szenvedélyű lehetett, hogy még egy szájha sem tudta vol-na vele elviselni a közös éle-tet. Fabiola ezért a polgári jog szerint elvált tőle. Fiatal volt, szíve szeretetre vágyott, ezért amikor alkalom kínálkozott rá, a keresztény parancs elle-nére még férje életében má-sodszor is házasságot kötött.

Amikor második férje el-hunyt, mélyen megrendült. Magába szállt, vezeklőruhát öltött, és felvetette magát a la-teráni bazilika vezeklőinek se-regébe. Az egész böjti idő-szakban a közösség előtt veze-kelt, mert szívében felébredt az Úr iránti szeretet. „A püs-pök, a papok és az egész nép vele együtt sírt”, valamennyi-en egy szájjal és egy szívvel vallották bűnösnek magukat.

Az egyházi közösségbe va-ló újrafelvétele után kizárólag Istenhez tartozott. Eladta ki-terjedt birtokait, kórházakat épített, papokat, szerzeteseket és szüzeket támogatott. És nemcsak a pénzével jótékony-kodott, hanem szolgált is. Étel-t osztott, leprások gennyes sebeit kötözte.

Egy nap jeruzsálemi zarán-doklatra határozta el magát. Akkoriban az Úr születésének helyén, Istennek szentelt nők tanítójaként Betlehemben élt Szent Jeromos. 394 őszén Fa-biola váratlanul megérkezett Jeruzsálembe. Jeromos segít-ségével bele akart mélyedni a *Szentírás* értelmezésébe: „Jósá-gos Jézusom, micsoda buzgó-sággal, micsoda szorgalom-mal tanulmányozta a szent könyveket, s mintegy valami-féle éhség csillapítására vá-gyódva futott át a prófétákon, az evangéliumon és a zsoltá-rokon, kérdéseket vetett fel, és a válaszokat a szíve mélyén rejtette el” – írja róla Jeromos.

Sokat ígérő együttműködé-sük azonban hirtelen félbesza-kadt, mivel 395 nyarán „a hu-nok seregei törtek elő, akik gyors lovaikon száguldvá, mindent öldökléssel és féle-lemmel töltöttek el”.

A Rómába visszatérő Fabi-ola teljes szegénységben akart élni. Hogy megszabaduljon a birtoklás „nagy terhétől”, megmaradt vagyonát szerze-teseknek ajándékozta. Ez rö-viddel halála előtt történt. „A keresztények magasztalták, a pogányok csodálták, a szegé-nyek pedig meggyászolták.” Sírba tételére az egész város-

ból összegyűlt a nép. „Zsoltá-rok hangzottak fel, és a temp-lom aranyozott mennyezetén visszhangzott az alleluja. Itt fi-atalok kórusa, amott öszeké, s dicsőítették e nő tetteit”, írja róla Jeromos a Vergilius *Aene-iséből* vett szavakkal.

Szent Fabiola személye ih-lette meg Nicholas PatrickWi-seman westminsteri bíboros-érseket, akinek 1854-ben me-gjelent *Fabiola* című regénye máig népszerű olvasmány. A romantikus történetből több film is készült, a legismertebb az 1949-ben bemutatott olasz-francia változat, Michèle Mor-gan, Henri Vidal és Michel Si-mon főszereplésével.

L. K.

DECEMBER 31., PÉNTEK – KARÁCSONY NYOLCADÁNAK 7. NAPJA (Szent I. Szilvesz-ter pápa, Ajándék, Donáta) – 1Jn 2,18–21 – Jn 1,1–18.

JANUÁR 1., SZOMBAT – SZŰZ MÁRIA, IS-TEN ANYJA (ÚJÉV) FŐÜNNEPE (Álmos, Fruzsina) – Szám 6,22–27 (*Hívják le Izrael fiaira a nevet, és én megáldom őket!*) – Gal 4,4–7 (*Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született, hogy a foga-*

dott fiúságot elnyerjük.) – Lk 2,16–21 (*Megtalálták Máriát, Józsefet és a Kisdedet. El-telt nyolc nap, és a Jézus nevet adták neki.*) – **Énekrend:** Ho 39, ÉE 641, 415, Ho 35 – ÉE 54, Ho 18 – ÉE 519, Ho. 41 – ÉE 55.

JANUÁR 2., KARÁCSONY UTÁNI 2. VASÁRNAP (Nagy Szent Vazul és Nazianzi Szent Gergely püspökök és egyháztanítók, Ábel, Akos) – Sir 24,1–4; 12–16 (*Isten bölcsessége a választott nép között lakott.*) – Ef 1,3–6.15–18 (*Isten arra rendelt minket, hogy fogadott fiakká legyünk.*) – Jn 1,1–18 vagy Jn 1,1–5.9–14 (*Az Ige testté lett, és közöttünk lakott.*) – **Énekrend:** Ho 16 – ÉE 517, Ho 16 – ÉE 32, Ho 18 – ÉE 37, Ho 41 – ÉE 55.

A hét liturgiája

A év

Lassan, tűnődve

Beszélgetés a hetvenéves Gryllus Vilmossal karácsonyra készülve

A 70. születésnapját ünnepelte idén október 28-án Gryllus Vilmos. Neve ismerősen cseng kicsiknek, nagyoknak egyaránt. Fél évszázada van a pályán, negyven éve énekel gyerekeknek: generációk nőttek fel a dalain. Beutazta a világot, a Kalákával kétszer vehetett át Kosuth-díjat, tavaly pedig testvérével, Gryllus Dániellel közösen a legjobb keresztény szellemiségű előadóknak ítélte Szikra-díjat is megkapták.

– Szeretettel gratulálunk a születésnapja alkalmából! Ha azt mondjuk: Kaláka, Gryllus Vilmos-dalok vagy Égből pottyant mesék, mindenki szeme felcsillan. De eredetileg nem zenészeknek készült...

– Volt olyan időszak, amikor zenészeknek készültem, általános iskolában csellózni tanultam. A gimnázium után mégis a Műszaki Egyetemre jelentkeztem, akkor úgy éreztem, inkább az való nekem. El is végeztem az építészmérnöki kart, de aztán a diplománál többre mégsem vittem. Van egy mondas, mely szerint „az építészet megfagyott zene” (Friedrich Schlegel – *a szerk.*). Szóval, az egykori gyermek és a fiatal felnőtt elképzelése valahol mégiscsak találkozott, hiszen a két dolog nem áll annyira távol egymástól. Az egyetemi évek elejétől viszont már együtt játszottunk az akkori Kalákával, és egyre jobban körvonalazódott, hogy nagy építészkarrier nem vár rám, sokkal inkább a zenélés lesz az én utam. (Eppen ötvenkét évvel ezelőtt alakítottuk meg a Kalákát.) Nem mondhatni, hogy kifejezetten populáris műfajban utaztunk volna, mégis egyre ismertebbek lettünk. Sok felkérést kaptunk itt-honról és külföldről is, közben persze végeztük a tanulmányainkat. Akkor még nem gondoltuk, hogy ötvenkét év múlva is lesz ebben valami. Mindössze annyit éreztünk: lehet belőle élethivatás. Egy kivétellel mindannyian műszaki irányból érkezünk: Dani (Gryllus Dániel, Vilmos testvére – *a szerk.*) szerkezetépítő mérnökként végzett, Radványi Balázs földmérő mérnök, Huzella Péter pedig, aki 1975-től szintén velünk játszott, ugyancsak építészdiplomát szerzett. Egyetlen igazi elfajzott zenész csatlakozott csak hozzánk, Becze Gábor, na, ő tényleg konziba járt, jazz szakra.

– Hogyan és miért fordult a gyerekdalok felé?

– A Kalákával értelemszerűen a saját korosztályunknak játszottunk, gimnazistáknak, főiskolásoknak. Ez a közönség aztán velünk együtt öregedett: ma is sokan ott ülnek közülük a nézőtéren, van, aki már nagyszülőként. Számos olyan verset feldolgoztunk, amelyet „gyerekversként” aposztrofálhatunk. Kedves költőnk például Weöres Sándor, aki bár saját bevallása szerint soha nem írt gyerekverseket, a *Bóbita* mégis minden gyermek kedvence. Közel áll hozzánk Tamkó Sirtó Károly is a maga játékoságával, érzékeny, okos szellemességével. Ő tudatosan a gyerekeknek írt. De célzottan mégsem a gyerekeknek zenéltünk.

Aztán egyszer Döbrentey Ildikó felvette a kapcsolatot Danival. Azt mondta, hogy a férjével, Levente Péterrel szeretnének létrehozni egyfajta zenés gyermekszínházat, amihez zenészpártnereket keresnek. Összeraktunk hát egy műsort *Mókaláka* címmel. Ildikó ötlete nyomán ebből született egy rádiósorozat is, a *Ki kopog?*, ami több mint másfél évtizeden át futott nagy sikerrel. Ekkor történt, hogy a Kalákát egy időre hátrahagyva én Péterrel és Ildikóval kvázi „összebútoroztam”, és kezdetét vette egy hosszú közös munka. Éveken keresztül ment például a Magyar Televízióban az *Égből pottyant mesék*, amit a gyerekek is, mi is nagyon szeretünk. A színpaddal kapcsolatban elég hamar bebizonyosodott számomra, hogy meglehetősen félelmetes dolog négyszáz gyerekkel szemben megállni, és farkaszemet nézni velük. Péter extrovertált személyiség, neki ez könnyebben ment, engem viszont más fából faragtak. Bele kellett tanulnom. Végül sikerült, és ahogyan Ildikóval és Péterrel egyre inkább összezsizsolódtunk, úgy alakultak ki a tényleges szerepek, hogy kinek mi a feladata a színpadon, illetve a kulisszák mögött. Ez tizenöt évre be is szippantott engem, közben pedig a magam képére szabtam a gyerekekkel való kapcsolatomat, rátaláltam a saját hangomra és módszereimre. Később sok önálló dal és ötlet is született, és miután Péterrel és Ildikóval elváltak az útjaink, egyedül folytattam. Olyan dalokat írtam, amiket a gyerekek könnyen el tudnak énekelni, hogy együtt is meg tudjuk szólaltatni őket. Vagy például a középpontba állítottam a csellót, hogy az előadáson közelebből megismerkedhessenek a hangszerrel.

– Az évek során több kottásfüzet is megjelent. Vonzotta a zenepedagógia?

– Tanítani sose vágytam. De lassan kitapasztaltam, hogyan kell olyan dalokat írni, amelyeket a gyerekek könnyedén és örömmel együtt énekelnek velem. A kottásfüzetek abból a megfontolásból készültek, hogy óvodákban, iskolákban használni lehessen őket, hiszen nem minden gyerek jut el koncertre. Viszont egy bevállalós óvó néni vagy tanító néni révén lehetőségük nyílhat megismerkedni a dalokkal, és együtt énekelni azokat. Az első kottákkal kiadott lemez harminc dal tartalmazott, amelyeket előtte megmutattam Forrai Kati néninek is (Forrai Katalin a 20. század egyik legnagyobb hatású zenepedagógusa – *a szerk.*). Ő éppen akkoriban szerkesztette az *Ének az óvodában* című kötetét. Megtiszteltetés volt, hogy

nyolc dalt rögtön be is válogatott a könyvébe.

– Ahogyan engem vittek a szüleim annak idején, úgy viszem ma már én is a gyerekeimet koncertekre. Mások a mai gyerekek, mint a húsz-harminc évvel ezelőttiek?

– Kétségtelenül elmondható, hogy ma jobban szabadjára vannak engedve a gyerekek, és talán a szülők ingerküszöbe is máshol van. Az is igaz, hogy ha meg akarjuk ragadni, sőt meg is akarjuk tartani a gyerekek figyelmét, akkor bizonyos szempontból sokkal kreatívabbnak kell lennünk, mint mondjuk tíz-húsz évvel ezelőtt. Hiszen ma már kutyákkal meg távirányítóval a kezükben nőnek fel. Ha valami unalmas, kíméletlenül elkapcsolnak, továbbgörgetnek. Megszokták, hogy többféle dolgot lehet csinálni párhuzamosan, például a koncerten szaladgálni, tornázni, akár fejen állni, hiszen otthon is szabad. A szülőn múlik, hogy mit enged meg. Ugyanakkor ami egy adott pillanatban érdeklí a gyerekeket, arra nagyon is vevők tudnak lenni. Úgy kell balanszírozni, hogy ami a színpadon történik, az érdekes és izgalmas legyen számukra, s egyszersmind értéket is közvetítsen. Elégé ki szolgáltatott helyzetben vagyok félezer gyerek előtt egy szál csellóval a színpadon, mégis azt gondolom, a gyerekekben változatlanul megvan a nyitottság, az egyszerű, őszinte játékra, a szépre. Ez az egy biztosan nem változik. A gyerek az gyerek.

– Volt valaha megtorpanás? Honnan szerez újra és újra inspirációt, kedvet a színpadhoz, a sok zsizsegő kisgyerekekhez? Amikor közöttük látjuk, mindig olyan nyitottsággal, lélekkel van jelen, mint ha csak tegnap kezdte volna. De a felnőtteknek is ugyanígy zenél.

– Soha nem volt kérdés számomra, hogy a helyemen vagyok-e, azt kell-e csinálnom, amit csinállok. Vagy mivel introvertált típus vagyok, a fesztelen színpadi jelenlétért meg kellett dolgoznom. Ma is izgalommal tölt el, amikor felmegyek a színpadra. És ha lá-

tom, hogy sikerül egy-két órán keresztül valódi élményt szereznem, az minden alkalommal hatalmas örömmel tölt el. Az is különleges dolog, hogy a Kalákát a fennállása több mint ötven éve alatt soha nem próbálta meg bekebelezni a politika, így mi mindig

összepasszolunk, félszavakból is megértjük egymást. Közös munkánk volt például a *Tizenöt zsoltár* című lemez, amit Sumonyi Zoltánnal és Sebestyén Mártával készítettünk, vagy a világ tájainak altatódalait tartalmazó, *Esti csendben* címet viselő album, amelyen

önazonosak és hűek tudunk maradni a saját értékeinkhez.

A gyerekek pedig inspirálóak. Ábris fiam gyerekként szerepelt az első két lemezen, és később Alma lányom ugyancsak zíviesen énekeltem velem. Ez komoly segítség volt, hiszen rajtuk keresztül azonnal kiderült, mi az, ami természetesen gördül, és mi az, amin érdemes lenne még csiszolni, dolgozni kicsit. Természetesen sok dal született személyes élményekből. Kedves példa erre, amikor egy biciklizés alkalmával egy nagyobb pocsolóban figyeltük az úszkáló ebihalakat, bogárkákat. Eppen készülöben volt akkor egy nőta, amit rögtön el is énekeltem nekik: „lakik benne csikbogár, fel-le úszik, meg nem áll...” Mire Alma lányom csodálkozva rám nézett, és megkérdezte, hogy a másik fele vajon mindeközben mit csinál. Rögtön eldől, hogy ez így nem lesz jó: „folyton úszik, meg nem áll” lett a végén, hiszen a csikbogár mindkét felével el kell tudni számolni. Esembe sem jutott volna, hogy máshogyan is érthető a szöveg. Sokat tanultam ezekből az észrevételekből.

– Volt egy kis kihagyás, ami a Kalákát illeti. Felnőtteknek zenélni nyilván egészen másféle lelki attitűdöt igényel. Melyik korosztály áll közelebb a szívéhez? És hogyan fér bele az idejébe mindkető?

– Nehéz lenne ezt megmondani, és talán nem is kell. Sokféle projektünk volt az évek során, és mindegyiknek megvan a maga helye és közönsége. Amikor éppen nem zenéltem a Kalákával, az is mindannyiunk számára a gazdagodás ideje volt, akár a saját elképzelések megvalósítására, akár a más emberekkel való közös és gyümölcsöző munkára gondolok. Danival rengeteg mindent csináltunk és csinálunk együtt; elég jól

szintén Mártával, illetve Nemessányi Évával és Sárközy Gergellyel zenéltünk együtt. Amikor Dani szemet vetett a Hegyi beszéd témájára, mely albumhoz ugyancsak Sumonyi Zoltán írt verseket, akkor is bevont a munkába. De visszatérve a Kalákára, amikor Huzella Péter kivált az együttesből, hogy szólókarrierbe kezdjen, két lehetőség volt. Vagy érkez egy új tag, akinek aztán be kell hoznia nagyjából harminc évnyi lemaradást, vagy keresni kell valakit, aki már valamenynyire tudja, miről is szól az egész. Az utóbbi tűnt egyszerűbbnek. A Kalákába tehát végül visszataláltam, de úgy, hogy a gyermekmúsorok is meg tudtak maradni mellette. Nyilván át kellett alakítani ezt-azt, hiszen voltak öt, illetve négy főre írt Kaláka-dalok. Így érkezett meg közénk Major Gábor, aki egyfajta jolly joker: megvannak a saját projektjei, amikor pedig felhívjuk, megnézi a naptárát, és megkérdezi, milyen hangszereken kellene éppen játszania.

– Két olyan albumot is említett, amelyek elemi módon kötődnek az istenhítthez. Ez fontos Önnek?

– Alapvetően mindkét album Dani projektje volt, de ezzel együtt igen. Van egy kedvenc mondasom: „A remény nem optimizmus. Nem meggyőződés, hogy valami jól fog végződni, hanem bizonyosság, hogy valaminek értelm van, függetlenül attól, hogy hogyan végződik.” Ezt Václav Havel mondta, de ilyesmit érzek én is. Számomra a hit leginkább kapaszkodó. Remény. Hogy van valami több, valami szebb értelme is az emberi életnek. Hogy nem a földi lét a teremtés csúcsa.

– Ez a gondolat erőteljesebben jelentkezik most, a 70. születésnapja elmúltával? Számot vetett az eddig eltelt évekkel?

– Tulajdonképpen most először éreztem, hogy esetleg kellene. Nemrég énekeltem a Marczibányi téren Kosztolányi Dezső *Hajnali részegség* című versét. Mellbe vágott, amikor valaki azt írta nekem utána, hogy keserédes volt hallani, mintha valamiféle számadás lett volna. És akkor rájöttem, hogy tulajdonképpen most már valahogy minden az. Minden számadás. Eppen tegnap érkezett meg például az új lemezem. Valamikor a kezembe került egy vers, és írtam belőle egy dalt. Be akartam tenni a fiókomba, de nem fért: volt már benne tizennégy másik, Áprily Lajos, Bereményi Géza, József Attila, Kiss Judit Ágnes, Molnár Krisztina Rita, Nemes Nagy Ágnes, Szabó T. Anna, Tóth Árpád, Tóth Krisztina, Weöres Sándor verseiből. Az elmúlt években születtek valamennyien. Egyszerre csak sorrendbe álltak. Mintha ők tizenötén mindig is összetartoztak volna. A lemez címe *Lassan, tűnődve* lett. Véletlenül született meg ez a korong a 70. születésnapomra, mégis bizonyos szempontból foglalat. Hogy hogyan élünk, az ránk van bízva, de a többi nem. Isten bölcsessége sem az emberi észhez van méretezve. Tehát ebben is marad a bizalom és a remény.

– Hogyan készülnek a karácsonyra? Együtt lesz a család?

– Jó sok Mikulás-műsorral. (Nevet.) Ezenfelül hagyományosan együtt töltjük a karácsonyt, tág családi körben. Korábban mindig a szüleimnél ünnepeltünk, amikor azonban Ábris, az első gyermekem megszületett, úgy éreztem, itthon kell ünnepelni. Nem laktunk messze a szüleimtől, így a gyertyagyújtás nálunk volt, utána pedig átsétáltunk hozzájuk vacsorázni. Ez a menetrend jó időre meg is szilárdult. Időközben az élet persze nem állt meg. Az emeleten ma már négy gyerekhez áll üresen. Van viszont cserébe unoka, és hát a többi ágon is népes a család. Van némi gyakorlatunk a távkapcsolatban, mert bár Ábris és Zsolt itthon élnek, Alma lányom Berlinben tanul, illetve Orsi és a férje Németországban laknak. Ám az mégis más, ha a távolság ellenére szabadon jöhet-mehet az ember. Érezzük, hogy mostanában a szokásosnál kicsit jobban kimaradunk a gyerekek életéből. Tavaly aztán úgy döntöttünk, mindenképpen lesz közös ünneplés. Karácsony délután szépen sorba állt az egész család PCR-tesztet készíteni. Szerencsére mindenki negatív lett. Most is így tervezzük, ájtjonnek Daniék is a gyerekekkel, unokákkal, és remélem, hogy édesanyámmal is tudunk találkozni. A nappali közepén, a plafonon látható egy fekete kör, na, az alatt szokott állni a fa. Az a csúcsgyertya nyoma, abból tudjuk minden évben, hogy hová kell tenni a karácsonyfát.

Horogszegi-Lenhardt Erika
Fotó: Merényi Zita

Beleszeretett a halandóságunkba

Nényei Pál író a megtestesülés titkáról

Sokat ismerjük Nényei Pált Az irodalom visszavág so-rozat kötetéről, melyekben sajátos és egyedi látásmód-dal tekint rá az irodalomtörténetre. Kíváncsiak voltunk, milyen műveket szeret olvasni karácsonykor. Beszélgetésünk során előbújt belőle a művészettörténész, a pász-torjátékszerző és a tanár, aki a karácsonyban elsősorban testben létezésünk, halandóságunk vállalásának felül-múlthatatlan értékét látja.

– Sokgyermekes családban nőtt fel. Gyerekkorában volt olyan irodalmi mű, ami hozzátartozott a karácsonyukhoz?

– Sokszor hallgattuk lemezről Törőcsik Mari előadásában Charles Dickens *Karácsonyi énekét*, bár sohasem éreztem, hogy ez a történet a karácsonyról szólna, inkább borzongtam a láncos kísértetekken. A karácsonyt hagyományosan a szeretet ünnepének hívjuk, de hogy mi ez a szeretet, az szerintem egyáltalán nem egyszerű. Minden ajándéknál nagyobb ajándékot (és terhet) kaptunk ugyanis azzal, hogy Isten megtestesült. Amikor a karácsonyban csak a kedves, szép ünnepet látjuk, az öreg tűzhely duruzsoló melegét, a kisvasút körül ugráló fiúcskák kipirult arcát, mintha megfedekeznének az ünnep drámájáról. Pedig szükség lenne erre is, arra is.

Gyerekkoromban nálunk nem az anyalka hozta a karácsonyfát, és nem a Jézuska adta az ajándékokat, hanem egymást ajándékoztuk meg Jézus születése alkalmából. Tudtuk, hogy a karácsonyfát az édesapánk díszíti fel, de csengőszóig nem láthattuk. A karácsony misztériumát mi így él-tük meg a családi liturgiában. Ha anygalkákkal mesélünk el valamit, nem biztos, hogy tudunk beszélni arról, amiről kellene. Ilyen családi hagyományokkal nekem már gyermekként könnyebb volt rájő-nöm, hogy a karácsony talán az egyik legdrámább ünne-pünk.

– Mit ért ezen?

– Isten nem bársonypárnán nyújtotta át Jézust Máriának, neki is fájt a szülés, és biztosan rossz nőnek tartották so-kan, hiszen lányanya volt. Nem a kedves rokonság látogatta meg a kismamát, hanem mindenféle pásztornépek, akiket kár idealizálnunk: valószínűleg nem voltak túlságosan finom emberek. A megtestesülés kemény dolog. Azért kellene többet beszélnünk er-ről, mert mindannyian hordozzuk a testi létezés drámá-ját. Az adventben sem csak az ajándékokat meg a csengetyűszót várjuk, hanem első-sorban Krisztus második eljő-vetelét, az „ítéletnek ama nagy és rettenetes napját”.

– Később, amikor már falta a könyveket, volt valami, ami a karácsony titkával kapcsolatban megérintette?

– Nem az irodalomból kap-tam az első ilyen élményem, hanem akkor, amikor talál-koztam az ikonfestéssel. Nekünk, nyugati embereknek a kép tulajdonképpen illusztráció, valaminek a szekundér ábrázolása. Az ikon azonban

nem illusztrál, hanem azonos azzal, amit ábrázol. Amit az ortodoxia tud a képről, s ezál-tal az istenarcúságról és a megtestesülés titkáról, azt mi, nyugatiak nem igazán értjük. Ez persze nem mai probléma: a nyugati ember már Nagy Károly idején, a képrombolás korában sem értette igazán, mi a kép. Kicsit olyan ez, mint mikor Madách művében Ádám, sőt, valószínűleg még maga a szerző sem igazán érti a kereszténység legfontosabb örömhírét, azt, hogy Krisztus, az Isten valóban emberré lett. Madách is nyugati ember, és az ő Ádámja is az. Nekik a homousion és a homoiusion kö-zötti különbség csupán egyet-len i, amin butaság vitatkozni. Pedig nincs semmi a világon, ami ennél az i-nél fontosabb volna, és ezt nagyon komo-lyan gondolom. Amikor rájöt-tem, mi az ikon lényege, ak-kor vált világossá számomra az is, mit jelent, hogy Isten emberré lett, hogy magára vette az emberi testet, és vál-lalta az emberi létezést, az idő-be zártaságot. Az ikon nekünk is felteszi a kérdést, ho-gyan viszonyulunk az anyag-hoz, s tudjuk-e önmagunkat és egymást Isten képmásai-ként szemlélni.

– Volt hasonló élménye a nyelv területén, az irodalom-ban is?

– Homérosznál olvassuk, hogy amikor nem hangzik el a gondolat, a szavak szárnyatlanok maradnak, ám ha elhang-zik a gondolat, akkor szárnyassá válnak. A világot Isten szóval teremtette: „legyen világosság”. Elhangzik a szó, és megtestesül. Valahol itt van a titok. A *János-evangélium* első sora így hangzik: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.” A nyelvhasználat teremtő gesztus. Ha Isten szól, annak vég-telen a teremtő ereje. Vannak olyan írók és költők, akik megélik ezt a teremtő képes-séget, vagy legalábbis küzde-nek vele. Aztán vannak a fec-segő és csacsogó írók, akik csak történetmondásra hasz-nálják a nyelvet. A jó olvasó-ból és a jó íróból a karácsonyt mélyen megélt ember lehet, aki rádöbbenhet Isten megtes-tesülésének titkára.

Később egy festmény érin-tett meg és segített közelebb jutnom a karácsonyhoz: Par-migianino *Hosszú nyakú Madonnaja*. A Madonna a gyer-mekkel képtípus vegyül itt a Pietával: a fiatal Szűz Mária ölében egy szokatlanul hosz-zúra nőtt, elszürkült bőrű csecsemő fekszik, egy halott gyermek. Ez a manierista festmény kíméletlenül szem-besít bennünket azzal, hogy Isten magára vette halandó testünket, és bár a Kisjézus aranyos, a születésével a ha-lált is vállalta.

Ugyanilyen nagy élmény volt számomra a Sixtus-kápol-na mennyezetfreskója is, amely úgy szól Krisztusról és a megtestesülés misztériumá-ról, hogy egyetlen újszövetsé-gi jelenete sincs, és Krisztus nem is szerepel rajta. A kom-pozíció középpontja Éva te-remtése, hiszen az ember te-remtése ezzel a gesztussal vá-lík teljessé – Isten az embert férfinak és nőnek teremtette.

Az *Ószövetségben* minden Krisztus felé mutat, és az a freskó, ha az egészet nézzük, a testek kavalkádja. Az örök-től létező Krisztus képmására teremtettünk mi, emberek, az ő képmását hordozzuk a leg-kisebb izomkötegünkben és minden testi gesztusunkban. Karácsonyi lelkigyakorlat is lehetne az a freskó.

– A kifejezetten Jézus szüle-tését bemutató művekről mit gondol?

– Szerintem amikor valaki megkísérli újrafogalmazni Jé-zus életét, ritkán jut jó ered-ményre. Az evangélium után nagy bátorság kell ahhoz, hogy Jézusról írjunk, vagy akár filmet forgassunk róla. En azokat a műveket olvasom, né-zem szívesen, amelyek irodal-mi eszközökkel közelítenek a megtestesüléshez, és nem konkrétan Jézus történetét me-sélik újra. Az *Odüsszeiában* pél-dául Odüsszeusz tulajdonkép-pen egyfajta paradicsomban él Ögügié szigetén. Kalüpszó nimfa, a halhatatlan istennő szerelmes belé, és felajánlja ne-ki a halhatatlanságot, de Odüsszeusz elvágyik Kalüpszó paradicsomából, azaz nem a halhatatlanságot, hanem a halandóságot választja. Miért szerelmes egy istennő egy ha-landó emberbe? Itt is azzal ta-lálkozhatunk, hogy az örök életű isten számára vonzó az ember halandósága, mert biz-tosan bekövetkező halálunktól lesz komoly tépje az életben el-töltött minden percünknek. Mintha már az antik görögség is keresné azt a mély gondol-a-tot, ami Krisztusban megszüle-tik: az örökkévaló isten annyira szeret, hogy szerelmes a ha-landó emberibe, és az ember is rádöbben, hogy halandósága az egyik legfontosabb kincse.

– Ha irodalmi művekből kel-lene összeállítania egy válo-

gatóst karácsonyra, mi min-dent venne bele a repertoár-ba?

– Például Vlagyimir Szu-tyejevvtől az *Egy zsák alma* cí-mű mesét. A nyuszi elmegy almát szedni a gyerekeinek, de útközben szétosztogatja, részben félelemből, részben jóságból, s így mire hazaérne, a zsák már üres. Ám éppen ez menti meg őt a biztos pusztu-

– A klasszikusnak számító magyar karácsonyi versek közül melyik áll közel Ön-höz?

– József Attilának a *Betle-hem* és a *Betlehemi királyok* cí-mű verse a *Medvetánc*-kötet-ből, így együtt, egymás után olvasva. Az utóbbi a betlehe-mesek beszéde, a másikban pedig a betlehemes nézők szempontjából látjuk, mi tör-

torok Pásztor, Pásztor / Mennynek és földnek terem-tő szent Ura, szent Ura!”

Amíg az ember fél, ragasz-kodik a kis életéhez, és nem jön rá, hogy a halandóságunk az egyik legnagyobb kin-csünk, addig nem tud igazán karácsonyt ünnepelni. Az örökkévaló Isten beleszeretett a halandóságba, és vállalta azt. Nincs nagyobb öröm an-nál, mint hogy a földi életnek vége lesz, és vár minket vala-mi. Nincs nagyobb öröm an-nál, ha Krisztus, az ítélkező Úr megint eljön. A kis csecse-mőre szoktuk mondani, hogy babaországban van, még nem teljesen érkezett meg ide, eb-be a világba. Ez az ének ne-kem erről is szól: meg odaát is van a Kisjézus, de már itt is van. Ugyanígy, amikor egy ember elalszik, elkezd kicsit odaát lenni – ami nagyon jó élmény.

– Írt már pásztorjátékot?

– Igen, régebben. Fantaszti-kus ez a műfaj, nem csoda, hogy Magyarországon és egész Európában is komoly múltja van. Itt úgy lehet Jézu-sról beszélni, hogy jó esetben nem esünk bele a „valódi” Jé-zus-filmek csapdájába.

Az ember ebben a műfaj-ban is próbál valami olyat mondani, ami éppen foglal-koztatja. Az egyik pásztorjáté-komban például az elején egy pásztor hímezni kezd, és vé-gül kiderül, hogy az egész színdarab ez a suba volt: a pásztor átadja a Kisjézusnak a szépen kihímzett szubát. Amit csinálunk, legyen az akár va-lami nevetséges dolog, odavi-hetjük a jászolhoz, és átadhat-juk neki ajándékként.

Szabó Borbála, a feleségem sokkal több pásztorjátékot írt, mint én, nagyon izgalmas munkái vannak. Az egyik egy Tom Stoppard-darab mintájára készült, olyan, mint egy hagyma, aminek van magja, központi jelenete, melyben Mária igent mond Isten akara-tára. De végig ott a feszültség, hogy mondhatna akár nemet is. Tulajdonképpen Mária igenjén fordult meg a világ. Ha ő nemet mond, és a köny-nyebb utat választja, az lett volna a legszörnyűbb.

– Van valamilyen különleges programjuk karácsonykor?

– A feleségem találta ki, hogy akinek nincs hová men-nie szenteste, azt meghívjuk hozzánk. Szeretjük kinyitni az otthonunkat karácsonykor, nem vagyok a bezárkózás hí-ve. Ingmar Bergman *Fanny és Alexander* című filmjében az egész nagy család együtt van karácsonykor, az emberek boldogan táncolnak, mulat-nak. Ha lenne egy kastélyom, hétszázan is összegyűlnénk, és az sem érdekelné senkit, hogy esetleg elkapunk egy-mástól valami fertőzést. Mert a karácsony a szeretet ünne-pe, a szeretet pedig komoly kockázattal jár. Halált okoz-hat... De hát anélkül nincs iga-zi élet sem!

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

Körössy László

Még egyszer az apai szívről

Magunk mögött hagytuk a Szent József-évet. A december 8-án zárult hosszú időszakban több figyelem vetült a Katolikus Egyház védőszentjére, Mária jegyesére, Jézus nevelőapjára, s Ferenc pápa szándéka szerint általában az apákra, az apaság lényegére is.

A Patris corde (Apai szívvel) kezdetű pápai levélnek ez utóbbi témát megvilágító, gondolatébresztő sorai fellobbantották a lángot, amelynek fényében közelebb léphettünk egy természettől fogva háttérben, elfedtségben létező valósághoz, mindahhoz, ami az apasággal kapcsolatos. Ehhez az expedícióhoz lapunk is hozzájárult interjúkkal, elmélkedésekkel. Az írások nyomán azután – ha vettük a fáradságot – átgondolhattuk vagy újragondolhattuk az édesapánkhöz, vagy apaként a gyermekeinkhez fűződő kapcsolatunkat.

Beléptünk a csendbe, az ismeretlenbe, életünk egy olyan területére, amelyről ritkán szoktunk beszélni, akkor is nehezen, szűkszavúan, mintegy misztériumhoz közeledve. Hiszen az apa az a valaki, aki, ha rejtetten is, de már eleve, lényegénél fogva, tudta nélkül is egy beláthatatlan titok felé mutat, s aki így vagy úgy, fájdalmas vagy felemelő módon, de meghatározó személyiség mindannyiunk életében. A Szent József-év alkalmat adott arra, hogy elinduljunk, és közelebb merészkedjünk a valóság mélységeihez.

Úgy gondolom, általános, ugyanakkor ki nem mondott tapasztalatunk, hogy az életünk során egy nehezen körvonalazható, tudattalanul kavargó homályban, minket körülvevő „személyes felhőben” haladunk – valamerre. Időnként mintha a tisztuló ég alatt meglódnánk, repülnénk a föld felett, a talajról már már el is feledkezve, máskor meg nehéz léptekkel botorkálunk, mint az erdő sűrűjében a vándor, aki már nem emlékszik, mikor tévedt el, csak fáradtan keresi az utat, bizonytalanul a néma fák között, félrehajtva a szúrós ágakat a bozótban, ahová alig ér el a fény.

Életünk felhője mindenhová elkísér, benne érzések, vágyak, emlékképek, ismerős tárgyak részletei, hang-

lep minket, az életünk felhőjében, ebben az ismerős közegben megjelenik valami új.

Apának nem születik, apává válik az ember – írja Ferenc pápa a levelében, a *Patris corde*-ban.

Talán éppen ebből a tényből vagy inkább valóságból ered az apák rejtélye, amely még önmaguk előtt is homályban marad.

Tizenhat évvel ezelőtt történt, és maig bennem él, fel tudom idézni azt az érzés-élményt, amit ott, akkor, azon a csendes délutánon megkísértem leírni a naplómba is. Most újraolvasom a feljegyzéseket, s ezek alapján próbálom feleleveníteni az emlékezetes pillanatokat.

Elsőszülött lányom, Kata a délutáni alvása után ébredezett éppen, s mozgolódni kezdett a bölcsőben. Leültem a bölcső mellé, és figyeltem őt, a paradicsomi biztonságból a nagyvilágba érkezett csecsemőt, hogy nyújtózkodik, majd békésen elpihen és nézelődik. Talán mondtam neki valamit, vagy dúdoltam, nem tudom, de az biztos, hogy a csöpp gyermek figyelte a hangra, az arcocskáját felém fordította, és találkozó, szinte egybeforrt a tekintetünk. Hosszan néztük egymást, s én nem gondoltam, hogy egy csecsemőnek ennyire súlyos a nézése. A következő pillanatban megértettem, hogy ő nem csupán egy csecsemő a bölcsőben, ő a gyermekem. Meglepetésemben majdnem felkiáltottam, olyan váratlanul ért, hogy megdöbbant a mellkasomban a hús-vér érző szív, kiszolgáltatottan a boldogító teher alatt. Alig tudtam tartani magam, belekapaszkodtam a bölcső oldalába. Apa lettem.

Zavarba ejtett, hogy apaként ilyen védtelenné váltam, sőt, az is, hogy józan önvizsgálatom kiábrándító eredményét cáfolva kétségbevonhatatlanul megmutatkozott, mégis van érző szívem. A gyermekem felejthetetlen tekintetében, békés kommunikációnkban elmerülve, a nagy örömtől roskadozva guggoltam ott a bölcső mellett.

Bőjte Csaba egy alkalommal így fogalmazott: „Tudnod kell, gyermekét vállalva, apaként nemcsak egy emberpalántával kötöd össze az életet, hanem a mindennapi aggodó-

Mint korábban említettem, lapunkban az elmúlt tizenkét hónap során számos interjú jelent meg az apaságról. Ezek közül választottam ki kettőt, amelyekben a beszélgetés során a személyiség előbb említett „felhőjének” változásaira rezonáló gondolatokat is megfogalmaztak az őszinte megszólalók. Az idézetek rámutatnak az egyediségünket felülmúló egyetemesre, még ha az az apaság különféle arcaiban mutatkozik is meg.

„Huszonöt évesen még nem voltam érett az apaságra, pedig sokat készültem rá, könyveket olvastam. Világos elképzelés élt bennem arról, hogyan kellene szülőnek lenni. Az élet később megmutatta, hogy az apaság nem egészen arról szól, mint hittem” – mondja egy hétgyermekes édesapa (*Új Ember*, 2021. 07. 11.), aki a küzdelmekkel, gyásszal, fájdalommal, Isten iránti odaadó szeretettel és boldogsággal átitatott családi életének fontos állomásairól, közösen megélt lelki útjuk tapasztalatairól beszélve végül így összegezte:

„Fontosnak tartom, hogy kapcsolatban maradjak a gyerekekkel, hogy ráhangolódjak arra, ami bennük van, ami mozgatja őket. Szeretném, hogy érezzék, nekem is fontos az, ami nekik, megértem őket, lélekben közel vagyok hozzájuk. Szeretném, hogy szívesen elmondják, ami foglalkoztatja őket, és hogy átéljék, jó megnyílni. A felnőttek gyakran megmondják a gyereküknek, mi a jó neki. Én inkább azt tartom lényegesnek, hogy rácsodálkozzak arra, milyen ő igazából, és ne a saját elképzelésemet akarjam megvalósítani bennem. Hagyjam, hogy azt érezze, amit érez. Az bontakozzon ki benne, amit a Jóisten beletett.”

Az apa egy átalakulás eredményéről beszél, s ahogy az előző idézetben olvashattuk, huszonöt éves önmagára visszatekintve így vallott: Az élet megmutatta, hogy az apaság nem egészen arról szól, amit hittem.

Személyes, belső világunk lassú változása az apaság megélése által valami újnak a megjelenéséhez, a világ, s benne az ember másfajta szemléletéhez vezet el.

S most nézzük a másik interjúrészletet. Abban majd azt láthatjuk,

Apának nem születik, apává válik az ember. És nemcsak azért válik azzá, mert gyermeke születik, hanem azért, mert felelősséggel törődik vele. Valahányszor valaki felelősséget vállal valaki másnak az életéért, bizonyos értelemben apaságot gyakorol irányában.

A mai társadalomban a gyerekek gyakran apátlanak tűnnek. A mai Egyháznak is szüksége van atyákra. Mindig időszerű Szent Pálnak a korintusiakhoz intézett intelme: „Ha tízezer tanítótok volna is Krisztusban, atyátok nincs sok” (1Kor 4,15); és minden papnak vagy püspöknek képesnek kellene hozzáfűzni, mint az apostol: „Az evangélium hirdetése által én adtam nektek életet Krisztus Jézusban” (uo.). A galátáknak pedig azt mondja: „Gyermekeim, a szülés fájdalmait szenvedem újra értetek, amíg Krisztus ki nem alakul bennetek” (Gal 4,19.)

Apának lenni azt jelenti, hogy a gyermeket bevezetjük az élet megtapasztalásába, a valóságba. Ne tartsd

meg magadnak, ne börtönözd be, ne birtokold, hanem tedd képessé arra, hogy döntsön, szabad legyen, elinduljon! Az apa jelző mellett a hagyomány vélhetően ezért adta Józsefnek a „tisztaságos” jelzőt is. Ez nem egy merőben érzelmi megjelölés, hanem a birtoklás elmentését kifejező viselkedésmód összefoglalása. A tisztaság a birtoklástól való mentesség az élet minden területén. A szeretet csak akkor valódi szeretet, ha tiszta. A birtokolni akaró szeretet végül mindig veszélyessé válik, bebörtönöz, megfojt, boldogtalanná tesz. Maga Isten is tiszta szeretettel szeretne az embert, szabadon hagyva arra, hogy hibát kövessen el és szembe forduljon vele. A szeretet logikája mindig a szabadság logikája, és József rendkívül szabadon tudott szeretni. Sosem helyezte önmagát a középpontba.

(Részlet Ferenc pápa Patris corde kezdetű apostoli leveléből)

foszlányok, illatok, kontúrok nélküli utcaképek, tájak, mozdulatok sodródhatnak együtt lassú kavargásban. Most is itt lebegnek körülöttünk, alig érzékelhetően. Ebben az elnyújtott ritmusú „mozgásban” együtt áramlik minden, ami a miénk. Ez a kavargó felhő a sajátunk, velünk sodródik, s mi haladunk, vonulunk az időben.

Az életben aztán az is előfordul, hogy ebben a személyre szabott mozgó mozdulatlanságban történik valami egészen váratlan, amire egyáltalán nem készültünk, mert *arra* nem is lehet felkészülni, hiszen attól valós, hogy előre nem látható. S amikor ez a váratlan történés meg-

törődéssel is, a gyermekedet féltő, édes sebzettséggel, egy egészen új, lényedet örökre átjáró gondolddal, mely önzőségedből pillanatok alatt kifordít, és egy nemesebb, tisztább létbe emel téged!

Édes sebzettséggel. Egy ferences szerzetes írta le ezeket a sorokat, akiről tudjuk, hogy nagyon sok gyermek lelki édesapja, s a vallomásából talán az is kiviláglik, hogy a tapasztalat, amit próbálunk körülírni, valamiképpen egyetemes, még akkor is, ha különféle intenzitással, vagy az életünk más-más időszakában, esetleg a múltunkra visszanezve ér el minket.

hogy a személyiség saját világában bekövetkező változás *új egyensúly* kialakulását eredményezi, amit ezúttal váratlan egybeesések idéznek elő. A beszélgetés későbbi szakaszában pedig egy „száznyolcvan fokos fordulatról” esik szó, amely az időben való haladás, vonulás folyamatának titokban beérő gyümölcse.

Váratlan egybeesés. Emlékszünk még a kavargó esetlegességekkel telt, mindannyiunk jelen lévő felhőre, ami mindannyiunkat körülvevő, egyedi valóság, a sajátunk. A most következő mondatok egy sokgyermekes apukával, elismert kórházigazgatóval, s viszonylag fiatalon nagyapává

Fotó: Merényi Zita

is vált emberrel készült interjúból valók (*Új Ember*, 2021. 03. 21.).

A férfi őszintén beszél az élet lendületéről, a talajról is elfeledkező repülésről, valamint arról, amikor e gyors vonulás felhőjében történik valami. „Az apaság az egyik legnehezebb téma, mert igen erősen pedzegeti a belső világot” – kezdi a beszélgetést, majd így vall életének egy meghatározó időszakáról: „Fontos számomra a teljesítmény, az, hogy húzása, tempója, flow-ja legyen a cselekedeteimnek (...) Amikor a munkahelyemen vezetői beosztásba kerültem, épp akkor kamaszkodtak a nagyobb gyerekeim, és leértékelődtem a szemükben. Addig a bálványuk voltam, de egyszer csak észrevették a hibáimat. Nem tudom, mekkora hajlamom lett volna arra, hogy elszálljak a sikerektől, a pozícióktól, de így, amikor hazamentem, szembesültem azzal, hogy ők ők mi lyennek látnak engem, és ez erős kontrollként hatott rám. Az élet érdekes játéka ez az időzítés.”

Az élet érdekes játéka, az időzítés nem más, mint a beláthatatlanból (misztérium) érkező formáló erő.

Sok évvel később a döntéshozók lendületével haladó férfi cselekvésekkel telített univerzumában ismét bekövetkezik egy változás, ami áthangolja apai mivoltát. Az időben való haladás, vonulás folyamatában titkon beérik a gyümölcs.

„Hozzám inkább a mély, meditatív szentek állnak közel, talán mert ellentétezzük a túlhajszoltságot... Az utolsó tíz évem lelki útját főképp a meditáció, a jelenlét határozza meg... Nekem egyre fontosabb, hogy a rejtekben lévő dolgok is jók legyenek, mindaz, ami nem látszik, ami nincs kimondva. A csendben, közösen végzett cselekvés gyönyörű valóság. Szépek azok a ritka pillanatok, amikor a fiaimmal csendben együtt dolgozunk, vagy csak úgy vagyunk.”

Időzzünk el kicsit e mondatok békéjében. Valódi gyümölcsökről van

szó, abból az időből, amikor az életünk kertjébe érünk, ahol lelassul a minket körülvevő felhő kavargása, s a tisztult ég alatt kisebb-nagyobb sé tákat is tehetünk már az emlékek, hangfoszlányok, vágyak, illatok, beszédes utcarészletek, csendes tájak világában.

*

Az igaz, hogy minden embernek más az apjával való kapcsolata, egyedi, szövevényes történet, amely ellentétes előjelű érzelmektől telített. Idővel változik is az apaképünk. Mégis, „a csendben, közösen végzett cselekvés gyönyörű valóságáról” eszembe jut, ahogy karácsony közeledtével édesapámmal együtt elhottuk a fenyőfát a piacról, s felvittük a sötét, hűvös padlásra. A karomban a fa, az ő kezében a zseblámpa. Így ment ez éveken keresztül, minden adventben, amióta elkezdett fájni a lába. Nagyon hálás volt nekem ezért a segítségért, számomra pedig öröm volt „a közösen végzett cselekvés”.

Az ötvenedik születésnapomon édesapám azt mondta nekem: „Légy jó mindhalálig!”, és a köszöntő őszinte, szívből jövő mondataival telegélt papír megremegett a kezében.

Az ötvenegyediket már nem érte meg.

A jóságról szóló üzenet, felszólítás, megerősítés, biztatás tőle hiteles volt, mert amit üzent, azt meg is élte: önmagában megtapasztalta és kiárasztotta felénk. Ez volt az ő isteni adománya. Éreztük az ő világosságának mélységét.

Tudta, hogy a jóság, a szeretet rejtett, ismerte a fényét, amely meglelt, a kicsiny, mégis végtelen értékű titkát, a szenvedéssel való kapcsolatát és a mindent átölelő erejét. Talentumának jelképe, ahogy a Karolina úti emeleti lakás, a szülői otthon ajtajában állva várt, kitárt karral, s egyenként átölelt minket, amikor felértünk a lépcsősor tetejére. Most már ez marad az én apaképem.

Sem kész, sem méltó nem vagyok, ő mégis eljön

Baán Izsák bencés szerzetes jelenlétéről, csendről

tet, a várakozást. A refrén mindig ez: Gaude! Gaude!, azaz meghívás az örömről. Gyakran beszélünk a testvérekkel és a munkatársakkal arról a tapasztalatunkról, hogy nehezen tudunk örülni. Állandó kísértés, hogy a megbeszéléseket mindig azzal kezdjük, mi az, ami még nincs meg, amit meg kell csinálni, ami elmaradt, amiért tenni kellene. Vezetőként azt látom az egyik feladatomban, hogy az öröm szolgálja legyenek. Kezdjük úgy a megbeszéléseket, hogy számba vesszük, minek örülhetünk, mi mindent végeztünk el az elmúlt héten. Hiszen annyi mindennek örülhetünk! Úgy élünk, hogy folyton előre nézünk, mennénk és cselekednénk. Az öröm azonban arra hív, hogy a cselekvésből legalább egy időre a figyelem, a szemlélés állapotába helyezkedjünk, és szedjük össze, amink van, amiért hálásak lehetünk.

– **A perjelnek, mint egy családfőnek, feladata az is, hogy gondoskodjon rendtársai adventi készülétéről, arról, hogy mindenkiben megszülessen az ünnep?**

– Nem gondolok magamra így. Bakonybélben testvéreként élünk együtt, az előjárót egy idősebb testvérnek tartjuk. Az a dolgom, hogy a közösen meghozott döntéseket, az együtt megérezett hívásra adott válaszokat, a közös utunkat képviseljem a többiek körében. A karácsonyra együtt készülünk. Perjelként abban van szerepem, hogy a terhelés arányos legyen a testvérek számára. Emellett feladatom a közösség tanítása, inspirálása is, és ebben az értelemben valóban tennem kell azért, hogy mindenkiben megszülessen az ünnep. Hetente van perjeli tanítás, a hétköznapiak pedig az igehirdetésben tudok impulzusokat adni, amelyek segíthetnek, hogy a testvérek

megérkezzenek az ünnephez. Az egyéni vállalásokat – ez Szent Benedek-i bölcsesség – advent elején egyeztetni kell az előjáróval, a lelki atyával. Egy-egy vállalat ugyanis nem mindig szolgálja az illető lelki javát, akár még a gőgjét is erősítheti, s nem Istenhez viszi közelebb, hanem be tudja zárni önmagába. Ezért fontos, hogy legyen egyfajta kontroll.

– **Az Úr eljövételére várakozunk. Hogyan éli meg a várakozást?**

– Az évek során ez folyamatosan alakult bennem. Azt, hogy mit nem jelent, könnyebb megmondani. Nem jelenti, hogy várak valamire, ami még nincs, de majd lesz. Különbözően az addig eltelt idő elvesztett, kido-

bott, üres idő lenne. Nem élnék igazán, mert csak várnánk, és úgy éreznénk, ha majd eljön, akkor fogunk élni. Számomra a várakozás a figyelmes jelenlétet jelenti, az érdeklődő, örömteli figyelmet arra, ami már elkezdődött. Benne vagyok egy folyamatban, melynek észlelem a menetét, tudom, hogy tart valamerre, de számomra is meglepetés, hogy hová visz. Várakozásról beszélünk, de nagyon fontos a jelen, az, hogy már itt és most elkezdődött valami, én pedig jelen szeretnék lenni, benne ebben a folyamatban. Ezt jelenti a várakozás.

– **Miért fontos, hogy ennek az időszaknak része legyen a visszaforgottság, az elvonulás, a bőjt?**

– Az életünkben még mi, szerzetesek is, de a világban élők különösen, impulzusok sokaságával vagyunk körülvéve. Ezek a felszínen tartanak minket. A világ kulcsszava a szórakoztatás, az ember nem bírja elviselni az ürességet. Ha leül a bu-

szon, már veszi is elő a telefonját. Szükségét érzi, hogy mindig kapjon valamilyen impulzust, valami érdekes, a külvilágból érkező megszólítást, amire válaszolhat, amit befogadhat. Ehhez hozzátartozik az is, hogy bekap egy csokit, kell neki a

– Nemrég Dobogókőn voltam lelki gyakorlaton. Egy hét egyedül, telefon és emberek nélkül. Ezt minden évben megteszem. A külső csend segít, hogy bennem is megteremtődjön a csend egy átmeneti, tisztulási idő után. Ebben a folyamatban nagy segítségünkre lehet a természet. A téli erdő különösen be tudja vinni az embert az imádság csendjébe, Isten csendjébe. A télre készülő természetben körülöttem egyre nagyobb a csöndesség. Keresem a belső csendet, s ahogy elmélyül bennem, szólni kezd Isten. Ha benne maradok, behív a csendjébe, ahol a szavakon túl közelít az emberhez.

– **József Attila sorai jutnak eszembe. A csendben ránk váró Isten megtapasztalása előhívja a szomorúságot. „S ágyam alatt hál meg a bánat: Mért nem tudom hát sokkal szebben?”**

– Jelen vagyok, figyelek arra, aki jön, érkezik, és már most itt van. Eb-

ben a figyelemben hamar szembejön velem a saját elégtelenségem, az érzés, hogy nem vagyok méltó. Amit tettem, amit elmulasztottam, annak fényében sem kész, sem méltó nem vagyok erre a találkozásra, de ő mégis jön. Felébred a bánat, a fájdalom, a szomorúság: miért nem élek úgy, ahogy élhetnék? De ennél sokkal nagyobb a megajándékozottság öröme, hogy ettől függetlenül a találkozás létrejöhet. Úgy gondolom, más a színe a nagyböjtnek és az adventnek. Nagyböjt a súlyosabb, szomorúbb bűnbánat ideje. Az advent az örömtelibb. Ahogy a görög atyák fogalmaztak: az advent örömtérő gyász.

– **Hogyan ünnepel szenteste a közösség?**

– Az ünneplés a bakonybéliekkel együtt kezdődik. Nagyon jó, ahogy együtt lélegzünk a faluval, van egy élő közösség, amiért hálásak vagyunk. Évek óta hagyomány az utolsó adventi szombatban a mindenki karácsonya. Idén, hogy a monostor körül elkészült ez a szép tér, és lett harangjáték is, itt szeretnénk összegyűlni, forralt borral, süteményekkel ünnepelni. Fellépnek majd az óvodások, az iskolások, beszédet mond a polgármester, a perjel, a plébános. A szerzetesi közösség karácsonya 24-én alkonyatkor kezdődik. Ennek is megvan a maga meghittsége, bensőségessége. Az évek során egyre csöndesebb és békésebb lett a karácsonyunk. Az esti dicséret után vacsorázunk, utána megajándékozunk egymást, énekelünk. Advent elején mindenki felírja egy cédulára, hogy mit szeretne kérni az angyaloktól, és húzunk. Sokszor nem tárgyakat kérünk egymástól, gyakrabban, hogy a kívánság közösen eltöltött idő, élmény. A közösségi együttlét után tíz órákor hosszú virrasztó imádság

kezdődik, a karácsonyi vigília, majd az ünneplés az éjféli misében csúcsosodik ki.

– **Mit gondol az ajándékozásról? Fontosnak tartja, hogy időt, energiát fordítson rá?**

– Egy barátom, aki a karítaszban sok szegény emberrel találkozott, megosztotta velem azt a tapasztalatát, hogy az emberek számára a pénz a legkisebb örömfaktor. Bármilyen munka felajánlása vagy a személyes figyelem, sokkal tartósabb megajándékozottsági érzést nyújt, mint a pénz. Az ajándék a figyelemtől, az időtől lesz értékes, amit ráfordítunk. Nekem ez fontos. Az ajándékhoz szoktam írni verset vagy novellát is.

– **Mi történik, ha ismét lezárások lesznek karácsonykor?**

– Tavaly voltak, de találtunk utat az emberekhez. Kerületekre osztottuk fel a falut. Mi, szerzetesek, a munkatársaink és hívek a plébániáról vállaltuk, hogy karácsonyi énekekkel körbejárjuk az utcákat. Kértük, hogy aki fogadná a látogatásunkat, az jöjjön a kertajtóhoz. A karitás süteményeket csomagolt, ezzel ajándékoztuk meg a falubelieket. A szegényen közénk érkező Jézus azt mutatja nekünk, hogy lépünk közel a fizikai és lelki szegénységben élő emberekhez, ezért karácsony előtt mindig segítünk tartós élelmiszerrel, tüzelővel.

– **Jár a csomaghoz együttlét, jelenlét is?**

– Ez az, ami nehezebb. Időből van mindenkinek a legkevesebb. Ábel atya mint plébános és a karitász önkéntesei viszik ki a csomagokat, olyankor alkalom nyílik egy kis beszélgetésre is. Az egyik évben minden szerzetes vállalt egy idősebb embert, és rendszeresen látogatta adventben. Ez jó volt, de idén még nem beszélünk róla.

– **Mitől érzi teljesnek az ünnepet? Mi az, ami nélkül nem lenne karácsony a karácsony?**

– A találkozás nélkül. Az a fontos, hogy megszülessen a szívemben és a kapcsolataimban Jézus. Az imádságban Isten megérint emberségemben. A testi létezésben, a minden nehézségével és szépségével nekünk adatott véges életben jön közel hozzám Isten, ebben találkozok velem. Ez az, aminek meg kell történnie advent vége felé az ünnepi liturgián, az együttlétben. De az emberi kapcsolatainkban is meg kell élnünk a találkozást. Fontos, hogy együtt legyünk a testvérekkel, hogy egymás szemébe nézzünk, nem megjátszott szeretettel, hanem tisztá egyszerűségben, őszinte elfogadással, úgy, ahogyan együtt kell élniük azoknak, akik életközösséget vállaltak.

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

– **Ahogy a Bakony vonulatai között Bakonybélbe autózik az ember, más világba jut. Hogyan éli meg itt az adventet a szerzetesi közösség?**

– Az advent a lecsendesedés, a befelé figyelés időszaka. A természet is erre hív, a monasztikus életnek pedig sajátja, hogy nagyon együtt él a természettel. Ahogy korábban sötétedik, és hűvösebbre fordul az idő, kevesebb már a kerti munka. Advent negyedik hetében felfüggesztjük a vendégfogadást, az utolsó napokban a munka is elfogy, és imádságban készülünk az ünnepre. A szerzetesi közösség napirendje megtartó keret. A szépsége, hogy mi ezt együtt éljük meg, senkinek nem kell kitalálni a saját készülését. A folyamatot kirajzolja a napirend, csak benne kell lenni. Adventben hajnali öt órákor kelünk, fél hatkor a lectio divinaval kezdődik a napunk. Együtt vagyunk a könyvtárban, mindenki a saját íróasztalánál ül és a közösen választott evangéliumi részlettel foglalkozik. Ebből a személyes, elmélkedő bibliaolvasásból érkezünk meg együtt a templomba, ahol a meghallgatott, befogadott Igét ünnepljük az Eucharishtiában. Ebben a hosszú hajnali imádságban is ott a várakozás, a készüllet, míg az Oltáriszentségben találkozhatunk Jézussal.

– **A készülleti időben tárgyak, dallamok, énekszövegek hordozzák évről évre az ünnepet. Hogyan segítik ezek a felkészülést az ünnepre?**

– Az idő múlását a gyertyagyújtások jelzik, ezek kiemelkedő alkalmak számunkra. A szombat esti dicséretet imádkozzuk, sötétben kezdünk, valaki elénekli az arra a napra kijelölt izajási részt, elmélkedünk róla, így gyűjtjük meg a gyertyát. Nagyon szeretem a téli reggeleken felhangzó rorate antifónát is a maga szomorkás dallamával. Régóta énekeljük Kodály feldolgozásában a középkori *Veni, veni Emmanuel* adventi éneket a vegyes karunkkal, melynek én vagyok a vezetője. Ebben sok bibliai képpel írja le a szerző a készül-

„Beteg voltam, és meglátogattatok”

„Ott vagyunk a betegek mellett, amikor végzetes diagnózissal szembesülnek, amikor az életüket meghatározó műtét előtt állnak, amikor már nincs sok idejük hátra.” A Szeged-Csanádi Egyházmegye Szent Dömötör Kórház-lelkési Szolgálatának tagjai naponta találkoznak nehéz élethelyzetben lévő emberekkel. Olyanok ők, mint azok a „barátok”, akik egykor Jób segítségére siettek, hogy „részvételt vigasztalják őt”.

Lassan két hónapja már, hogy a koronavírus-járvány miatt tilos a látogatás a kórházakban. Most, amikor a hozzátartozók nem állhatnak ott a szeretteik ágyánál, még inkább felértékelődik a beteglátogatók munkája. A Szent Dömötör Kórházlelkési Szolgálat munkatársai Szeged, Gyula,

Tóth Era pedig a kardiológiai, az invazív, a szívsebészeti, a gasztroenterológiai és a szemészeti osztályon. Korábban mindketten az egészségügyben dolgoztak, és amikor felmerült, hogy csatlakozni lehet az egyházmegyei szolgálathoz, megéreztek a hívást. „Megérintett, hogy tehetek va-

deklődöm, hogy ki várja otthon. Ezek mind hívószavak, hogy a beteg fel tudja venni a fonalat. Csodálatos beszélgetésekben van részünk nap mint nap. Sokszor maga a beteg sem érti, hogyan nyílhat meg ilyen mélyen néhány perc alatt egy idegennek. Egy-egy beszélgetésben sokszor életük legnehezebb pillanatait is felidézik az emberek” – számol be a tapasztalatáról Era.

A látogatásnak megvan a maga rendje. A szolgálat munkatársai órarendet állítottak össze, törekedve arra, hogy mindig ugyanabban az időpontban legyenek jelen a

ladatairól. „Sokszor már az orvosot jelent, hogy érdeklődünk, hogy odaadjuk az időnket, hogy végighallgatjuk a beteget. Engedjük, hogy beszéljen, és mi csak reflektálunk az elhangzottakra, összefoglaljuk, amit elmondott. Úgy tapasztaljuk, hogy a beteg egyfajta „ahaélményt” él át, rálát arra, hol van, és merre tart. Nem szabad félni sem a csendtől, sem a szótól. Ha hitel, alázattal és szeretettel vagyunk jelen, és meghallgatjuk a másik embert, az lelkiileg valóban segíteni fog neki. A beteglátogató útítárásként szegődik a beteg mellé, de tudja,

tűk, hogy mit tehetünk. Meglepetéseket készítettünk, például áldásokat juttattunk be a betegekhez húsvétra, és elküldtük nekik Lackfi János egy, a betegekhez szóló versének linkjét. Tavaly adventi kalendáriumot készítettünk, karácsonyi szerenádokat adtunk, és az egyházmegye minden betegének és kórházi dolgozójának karácsonyi lapot küldtünk Anselm Grün gondolataival. A szegedi Fogadalmi templom szentségi kápolnájában a Pásztorális Helynökség munkatársaival minden délután imádkoztunk az egészségügyi dolgozóért és a bete-

let? Tehetetlennek érzem magam, nem tudok segíteni rajta. Elmondok egy fohászt, a gondolataimban magammal viszem a templomba, hordozom őt az imában.” De arról is mesél, hogy mennyi mindent tanul azoktól, akiket látogat. Ő többnyire idős emberekhez jár. „Annyi életbölcseesség árad belőlük! Sok megérintő, megindító mondat hangzik el a találkozásainkon” – vallja.

Mindketten hangsúlyozzák, milyen jó érzés hazamenni munka után, és letenni az aznapi szolgálat terheit. Erát a bátyja így biztatta: „Nagyon nehéz munka, de sose felejtsetek

Tóth Erika beteglátogató

Máramaros Mária koordinátor

Bucskóné Lehota Ágota, a Pásztorális Helynökség irodavezetője

la, Szentes, Békéscsaba, Orosháza, Hódmezővásárhely, Makó és Deszk kórházaiban rendszeresen, a hét minden napján felkeresik a betegeket. A kórházba – a látogatási tilalom miatt – nem kísérhették el őket, de szolgálatukról elbeszélgettünk két szegedi munkatárssal, Máramaros Mária koordinátorral és Tóth Erika beteglátogatóval, valamint Bucskóné Lehota Ágotával, a Pásztorális Helynökség irodavezetőjével.

Ágotától megtudtuk, hogy a Szeged-Csanádi Egyházmegyében a Pásztorális Helynökség vezetésével és állami támogatással 2018-ban, több lépésben állt fel a kórházi segítségnyújtás egész egyházmegyét lefedő rendszere. A helynökség számára a pasztoráció éltető kapcsolatok építését, erősítését jelenti Istennel, önmagukkal, egymással a közösségeikben, valamint a közösségek között az egyházmegyében. Munkájuk két területe, a plébániai pasztoráció és a családpsztoráció mellé harmadikként csatlakozott a kórházlelkési szolgálat. „Beteg voltam és meglátogattatok” – Jézus szavai nyomán úgy érzik, küldetésük van a betegekhez, a hozzátartozókhoz és a gyógyítómunkát végzőkhöz. A Szeged-Csanádi Egyházmegye Szent Dömötör Kórházlelkési Szolgálatának küldetésnyilatkozatában ez áll: „Élő hittel, együttérzéssel szeretnénk elvinni az emberekhez Isten elfogadó és megerősítő szeretetét, a keresztény reményt.”

Máramaros Mária koordinátor a Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ geriátriai osztályán látogatja a bete-

lamit azokért, akik a legrászorultabbak közé tartoznak. Az egyházi szolgálatban Jézussal megyünk a betegágyhoz. Szóvalhatunk az embereknek a hitről, a szeretetről. Ez nagy szabadságot és mélységet ad a munkánknak. Mindig imával indulunk, és imával fejezzük be a napi szolgálatot” – fogalmaz Tóth Era.

A Covid tavalyi hulláma miatt igazán csak idén nyár elején kezdhették el a kórházjárást, és néhány hónap alatt szoros kapcsolatot építettek ki az osztályokkal. „Kezdetben nem volt könnyű – emlékeznek vissza –, mert a nővérek nem tudták, mire számítsanak, de a kezdeményezést alapvetően szívesen fogadták. Az ismerkedés eltartott egy darabig, hosszabb folyamat volt, de ma már szinte hazamegyek az osztályokra. A nővérek is odafigyelnek arra, hogy kinek van szüksége beszélgetésre, lelki támogatásra, és odairányítanak a segítségre szoruló betegek ágya mellé. Nagyban segíti a munkánkat, hogy tiszteletben tartják és értékelik a jelenlétünket.”

A beteglátogatók is fehér köpenyt viselnek, de a hajtókán a bordó színű szegély és a kitűző megkülönbözteti őket az orvosoktól és a nővérektől. Bekopognak és bekukkantanak a kórterem ajtaján, aztán bemutatkoznak, és felajánlják a betegeknek a beszélgetés lehetőségét. Van, aki rögtön helyet kínálja és leülteti őket. „Gyakran előfordul, hogy nem is kell különösebben kezdeményeznem, a beteg rögtön belevág a betegsége történetének elmesélésébe. Ha nem, akkor próbálok segíteni, megkérdezem, ki ő, honnan jött, szóba hozom a családját, ér-

kórházban. „Mindennap 10 és 12, illetve 14 és 16 óra között látogatom az osztályokat. A rendszeresség hasznos, és jó, ha az ápolók tudják, mikor érkezem. Így már várnak, számítnak rám, és rögtön küldenek is azokhoz, akiknél látják, jót tenne nekik a beszélgetés” – folytatja a beszámolóját Era.

A kórházban rendszeresen találkoznak súlyos esetekkel. „Daganatosokkal, akik épp akkor szembesülnek a diagnózissal, szívbetegekkel, akik már nagy küzdelmeken vannak túl, és az előttük álló műtét kimenetele bizonytalan, hiszen a nyitott mellkasi műtét az legnehezebbek közé tartoznak. Találkozunk olyan betegekkel is, akiknek már kevés idejük van hátra az életből. Látjuk az elkeseredettségüket, mikor ezt tudtukra adjuk az orvos, látjuk a tekintetükben a szorongást, a halálféltelmet” – mutatják be a napi küzdelmeket.

Arról is beszélgetünk, milyen kapaszkodót, vigaszt tudnak adni az élet határhelyzeteiben lévő embereknek. Mária és Era azt mondja, úgy vannak jelen a betegek között, mint Jób barátai a *Szentírásban*. „Látva az embertársunk szenvedését, nincs más eszközünk, csak az, hogy mellette vagyunk, ahogyan Jób barátai »hét nap és hét éjjel mellette ültek a földön«. Mi is részvétel vigasztaljuk a szenvedőt.” Általános tapasztalatuk, hogy ha „belemerítkeznek a halál tényébe”, ha elkezdene beszélgetni róla, az emberek kisért megnyugszanak. A hívőkkel Isten irgalmas szeretetének példáit keresik meg, imádkoznak velük és értük. A nem hívőket a családjukról kérdezik és az utolsó idők fe-

hogy Jézus is ott van vele. Ez örömet és békességet ad. Amíg a beteg beszél, én imádkozom, fohászokodom” – mesél a személyes tapasztalatairól Era.

Mária is ezt erősíti meg: „Tudom, hogy nem vagyok egyedül a betegágynál. Sokszor elfog a bizonytalanság, hogy egy idegen embert kell megszólítanom, nem tudom, mit mondhatok neki, mit gondol, honnan jött. Ezért arra kérem Jézust, ő menjen előttem, vezessen, ahová szeretné, hogy menjek, és segítsen ráérezni, hogy mit tudok adni annak, akivel találkozom. Van, hogy érzem is a segítségét. Van, hogy meglepődöm, amikor kiderül, miért kellett eljőnnöm egyik vagy másik beteghez. A múltkor egy olyan aszszony ágyához léptem oda, akinek már nem sok ideje maradt hátra. Negyven éve semmi köze nem volt a valláshoz. De ahogy beszélgettünk, kiderült, hogy volt elsőáldozó, és még bérnalkozott is. Emlékeztem, hogy valamikor tanították imádkozni, és lassanként felidéződtek benne a gyermekként tanult imák, elmondtuk együtt egy *Miatyánkot*, egy *Üdvözlégyet*.”

Mária arról is mesél, hogy miként épült fel, és hogyan kezdte meg tevékenységét a kórházlelkészség. „A nulladik lépés a kórházigazgatókkal történt egyeztetés, az együttműködési megállapodások megkötése volt, csak ezután léphettünk be a kórházba. Nem sokkal később már jött is a Covid-járvány. Mindössze egyetlen olyan kórház van, ahol folyamatosan jelen lehetünk a betegek mellett, a többibe meghívásra mehetünk be. De nem adtuk fel, keres-

gékért, a hozzátartozókért. Ezek nyitott imaalkalmak voltak, bárki csatlakozhatott hozzánk. Az egészségügyben dolgozók szentmiséjére is meghívtuk őket. Amikor végre személyesen bemehettünk a kórházba, csodálkozva tapasztaltuk, hogy az emberek emlékeznek ezekre. Már nem voltunk ismeretlenek számukra, sok köszönetet kaptunk. Most pedig az atyák mellett mi vagyunk azok, akik oda-mehetünk a betegágyakhoz. „Jó szívvel, jó szóval a gyógyítókért” – ezzel a mottóval indítottunk akciót. Képeslapok küldésére kértük az egyházmegye híveit, hogy kézzelfogható módon fejezzük ki megbecsülésünket a gyógyítók szolgálatáért” – fogalmaz Mária.

A beteglátogatók nincsenek magukra hagyva a szolgálatban. Tizenegyen vannak az egyházmegyében. Akad közöttük mentálhigiénés szakember, gyógypedagógus, szociális munkás, többen az egészségügyben dolgoznak. A helynökség szervezésében minden csütörtökön online megbeszélést tartanak. Számos programon személyesen is találkoznak, van közösségi nap, lelkinap, lelkigyakorlat, zarándoklat, az ünnepek előtti közös készüllet. A munkájukat rendszeres képzések, szupervízió segíti. „Sok irányban tudunk fejlődni, van hová fordulnunk segítségért” – mondja Era.

Mert a szolgálatuk során a munkatársak is rászorulnak a megerősítésre. Sokszor tehetetlennek érzik magukat. Mária azt mondja, „a halállal való találkozást nem lehet megszokni. Mit tehetek egy eszméletlenül fekvő beteg mel-

el, hogy haza fogsz menni a családomhoz. Le kell tudni tenni, ami nehéz. Nekem az ima segít. Erőt és új lendületet ad ahhoz, hogy a következő nap is elinduljak.”

A két beteglátó megerősíti, milyen fontos kapaszkodót jelent az embereknek a hit, az istenkapcsolat, ez tudja mozgósítani a gyógyulás erőforrásait. Arról beszélnek, hogy egy hosszú életút során az emberben olykor felmerül a kérdés, hogy miért a szenvedés, de aki megmarad a hiténél, annak rögtön ott a válasz is: Kaptam ezt a fájdalmat, de a Jóisten segített, és tovább tudtam menni. Ezért szeretnék segíteni a betegeknek abban, hogy visszatáláljanak a hithez, hogy visszatekintsenek az eltelt évekre, számot vessenek, és elgondolkodjanak azon, mi értékes, mi nem. Sokszor látják, hogy az emberek nyitnak a hit felé, ha kapnak egy impulzust, és átéljük, milyen jó imádkozni. Tapasztalatuk szerint egy-egy beszélgetés felismerésre készítheti a beteget, segíthet neki belátni, mennyi mindene van, ami felett egyébként könnyen elcsúszhat a figyelmé, amit természetesen vesz. Ott vannak a barátok, a család, a munkatársak, akik mellette állnak. Ha a fókusz erre helyeződik, az sokat segít, erőt ad. Az emberek a betegágyon fekvő műtétre várva jobban megértik, hogy csak a szeretet, az összetartozás, a család számít. Vannak, akik visszatálálnak Istenhez, megköszönik, hogy életben maradtak, hogy hazamehettek, és új életet kezdhettek új, meggyógyított szívvel.

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

ADÁSVÉTEL

KÖNYVTÁRAT, könyveket vásárolna katolikus házaspár Budapesten. T.: 06/70-200-0520

JÓ ANGYAL KÖNYV- ÉS KEGYTÁRGYBOLT, Budapest, Ferenciek tere. Kapható: Sienai Szent Katalin: Dialógus, Lélekmentő füzetek, vallásos irodalom, stb. T.: 06/20-775-2453, www.joangyal.hu

KÖNYVEKET vásárolok, szentképeket elfogadok gyűjteményembe. T.: 06/20-341-9106

ÁLLÁS

A BELVÁROSI SZENT MIHÁLY-TEMLOM templomért keres nyugdíjas férfi személyében, havi 10-15 napra. Jelenkezni lehet az (1) 337-8116-os telefonszámon.

ZUGLÓBA, idős édesanyámhoz keresünk heti 2x3 órára bejárónőt, aki a takarításban és a főzésben segítene neki. Fizetés megegyezés szerint. T.: 06/30-782-9333

A STELLA KATOLIKUS EGYHÁZI ÜDÜLŐ állást hirdet takarítói és szakács munkakörbe 2022. januári kezdéssel. Igény szerint szolgálati lakást biztosítunk. Elsősorban katolikus személyek/házaspárok jelentkezését várjuk az igazgato@stellaudulo.hu e-mail-címre.

ÉLETJÁRADÉK

KATOLIKUS HÁZASPÁR életjáradéki szerződést kötne rászoruló nyugdíjassal, esetleg házaspárral, elsősorban budapesti ingatlanért cserébe. A házaspár leinformálható plébánosnál és szükség esetén püspöknél is. Havi rendszeres jövedelemkiegészítés. T.: 06/30-999-2718

ONLINE TANFOLYAM

AJÁNDÉKOZZ KREATIVITÁST, élményt, alkotást karácsonyra! Az „*Igy rajzolj tökéletes képregényt!*” online tanfolyamon könnyed, fiatalos stílusban mutatjuk be a képregényrajzolás fortélyait. Az *Új Ember* olvasóinak 20% kedvezmény biztosítunk a tanfolyam díjából. Kuponkód: *ujember20*. Bővebb információ: <https://grafikeszi.hu>

TÁRSKERESŐ

HOL VANNAK a házasodni vágyó leányzók? Bécsben élő, fiatalos, jóképű, 39 éves, 188 cm magas, sötétbarna hajú, zöldes-barna szemű úriember keresi párját házasság céljából, római katolikus értékrendű, érzelmes, humoros, magára adó, csinos, 18-35 év közötti hölggyel. Ha családserető vagy és nyitott a gyermekvállalásra, közősek a céljaink. Német nyelv-

Az Új Ember könyvesbolt ünnepi nyitva tartása

A hétköznapi nyitvatartás mellett: december 18-án 9-től 17 óráig • december 23-án 9-től 17 óráig.

Az utolsó nyitvatartási nap decemberben: 2021. december 23., csütörtök.

Nyitás: 2022. január 3., hétfő, 9 óra.

Várjuk kedves vásárlóinkat az új esztendőben is!

Üzenjen, szerezzen örömet az Új Ember hasábjain!

Kíváncsi áldott ünnepet, köszöntse szeretteit névnap, születésnap, házassági évforduló alkalmából, küldje meg gratulációját gyermek születéséhez, sikeres vizsgához vagy más örömteli pillanathoz!

Rövid üzenetében küldje el annak nevét és címét, akit szeretne meglepni az aprohirdetes@ujember.hu címre.

Levelében, kérjük, adja meg a pontos nevet és címet, melyre a számlát kiállíthatjuk.

Egy üzenet díja 3000 Ft, amit átutalással vagy csekken tud befizetni, a befizetés beérkezése után sorait legközelebbi lapszámunkban megjelentetjük.

2022-ben is várjuk jelentkezését

Nem tud dönteni? Mi megkönnyítjük a választást.

AJÁNDÉKOZZON UTALVÁNYT, MELY LEVÁSÁROLHATÓ AZ *Új Ember* KÖNYVESBOLTBAN.

AJÁNDÉKUTALVÁNY

5000 FT, AZAZ ÖTEZER FORINT ÉRTÉKBEN

Beváltható 2021. december 31-ig az Új Ember Könyvesboltban kapható bármely termékre. (Budapest, V. Ferenciek tere 7-8.)

Az utalvány egyszeri alkalommal, egy összegben vásárolható le, és készpénzre nem váltható.

ELÉRHETŐSÉGEINK:

1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8. (Kárpátia-udvar)

Telefon: (06/1) 266-0845; webbolt: bolt.ujember.hu

tudás nagy előny, mert egyelőre a szakmai jövőm Ausztriában van, bár erősen visszahúz a szívem Magyarországra. Politikailag jobboldali, keresztény-konzervatív vagyok, aktívan politizálok. Bölcsész-kommunikációs szakmai háttérrel erős természettudományi érdeklődés, az állatvilág iránti csodálat és szeretet határozza meg. Belevágunk az ismerkedésbe? Kérlek, küldj két fotót is magadról, ha felkeltettem érdeklődésedet! Ne félj lépni! Ha a Jóisten is úgy akarja, az Ő segítségével minden kihívást legyőzünk közösen. Választ a kiadóba várok az „*In principio erat Verbum*” jeligére.

KÖZGAZDÁSZ VÉGZETTSÉGŰ, 69/188 cm, természetkedvelő, művészetek iránt érdeklődő, római katolikus férfi hasonló érdeklődésű, független, magas, csinos, nemdohányzó budapesti hölgy ismeretségét keresi, 64-69 évig. Telefonszámos választát a kiadóba kérem. Jelíge: *Hít és remény*

40 ÉVES, római katolikus vallású, természetkedvelő és kutyabarát nő keresi hozzáillő, 40-45 év közötti, nőlen férfin párját, komoly kapcsolat céljából. Fényképes válaszlevelet Magyarország dél-keleti részéről várok a Kiadóba. Jelíge: *Türelmesen várn*

RÉGISÉG

EGYKORI PIARISTA diák antikvitása régiséget vásárol. T.: 06/20-980-7570

PAPÍR- ÉS FÉMPÉNZT, bélyeget, képeslapot, papírrégiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átvesszünk. Budapest VI. kerület, Andrásy út 16. T.: 06/1-266-4154. Nyitva: hétfő–szerda 10–17, csütörtök 10–19 óra között.

SZOLGÁLTATÁS

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén házánál is. T.: 06/1-213-5726

ÓLOMÜVEGABLAOK restaurálását, tervezését, kivitelezését több évtizedes tapasztalattal vállaljuk. Tóth Erzsébet. T.: 06/20-438-5993; www.uvegfestes-stainedglass.hu

A hirdetések tartalmáért és azok valódiságáért a hirdető vállal felelősséget.

Tisztelt Olvasóink!

Az egyházi közleményeket és híreket szerkesztve közöljük. Megértésüket köszönjük.

A szerkesztőség

ÚJ EMBER ELŐFIZETÉSI AKCIÓ

Az Új Ember hetilap és az Adoremus árai 2022-ben változni fognak. Egy példányos előfizetési áraink viszont továbbra is változatlanok.

EGYPÉLDÁNYOS ELŐFIZETÉSI ÁRAINK:

ÚJ EMBER hetilap éves előfizetés: 16 200 forint (52 lapszám) fél éves előfizetés: 8100 forint (26 lapszám) negyedéves előfizetés: 4050 forint (13 lapszám)	ADOREMUS havi liturgikus kiadvány éves előfizetés: 10 440 forint (12 szám) fél éves előfizetés: 5220 forint (6 szám) negyedéves előfizetés: 2600 forint (3 szám)
---	---

ÚJ EMBER hetilap és ADOREMUS együtt
éves előfizetés: **21 400** forint
fél éves előfizetés: **11300** forint

Az egyéni előfizetés részleteiről bővebb tájékoztatást kapható:
honlapunkon: <http://ujember.hu/elofizetes/>
telefonon: **+36 1 235-0484, +36 1 633-3790**

Új Ember Adoremus

IMAÓRA

Kütvölgyi Szűz Mária-engesztelőkápolna: engesztelő virasztás hazánk lelki megújulásáért minden csütörtökön 20 órától pénteken 5 óráig az Oltárszentesség előtt. 22 órákor szentmise. Cím: 1125 Budapest, Galgóczy u. 49. (BKK: a Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczy István térig.)

Az Örökimádás-templom (Budapest IX. kerület, Üllői út 75–77.) szentségimádási rendje: hétköznap 8 órától 18 óráig, vasárnap 12 órától 18 óráig. Minden csütörtökön a 17 órákor kezdődő imaórán, majd az azt követő szentmisén előre felvett miseszándékokért imádkoznak. Minden hónap első csütörtökén Erdő Péter bíboros celebrálásával papi és szerzetesi hivatásokért, a második nap a templom karitáscsoportjának szándékára, a harmadikon az imaláda elhelyezett szándékokért imádkoznak.

Első pénteki missziós konferencia-beszédre a magyar családokhoz a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII. kerület, Csaba utca 5.). A 18 órákor kezdődő szentmise után a kistemplomban beszélgetés az elhangzott homiliáról. Mindenkit szeretettel várnak. Bővebb információ: <https://www.varosmajoriplebania.hu/>

Elváltakért és egyedül maradtakért mutatnak be szentmisét minden hónap első keddjén 17 órákor, a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony Főplébánia-templomban (Budapest, V. március 15. tér 2.). A szentmise után tematikus beszélgetésre hívják a résztvevőket.

A Szent Imre-kápolna Szeretettálgimacsoportjának decemberi programjai 17.30 órától kezdődnek. 2021. december 16-án, csütörtökön 17.30-tól tartjuk a Bocsnátkérés – Kiengesztelődés – Ostaytörés ünnepét, majd csekély ajándékot adunk egymásnak. Aki az ajándékozásban részt szeretne venni, hozzon magával egy kis ajándékcsomagot, valamint, aminek ő maga is örülne. A szentmisét édes hazánkért ajánljuk fel. December 27-én, hétfőn 17 órákor szentmise lesz, Szent János-napi borszenteléssel. Saját részre hozott borokat az oltár előtt gyűjtjük. A szertartás után megisszuk „Szent János áldását.” Szeretettel hívunk és várunk (1114 Budapest, Bartók Béla út 19.). Kápolnánkban hétfőtől-péntekig 17 órákor van szentmise. Minden magyar imádkozzon minden magyarért! Honlapunkon (www.szeretettlang.info.hu) keresztül elérhetők vagyunk.

LELKIGYAKORLAT

A Szent Gellért Lelkigyakorlatos Házban (2016 Leányfalu, Möriz Zsigmond út 141.) 2022. január 13-án 18 órától 16-án 13 óráig dr. Gál Péter atya lelkigyakorlata „A szabadulásról”. Elérhetőség: 06/26-383-212, 06/30-466-0749

Bánatzselidítő. A halál közelségével és a gyász fájdalmának terhével küzdőknek, valamint a mindennapi veszteségeinkkel való továbblépéshez szeretnénk segítséget nyújtani sorstárs csoportjainkkal. A Pasaréti Községi

Ház I. emeleti terem (1026 Budapest, Pasaréti út 102., a ferences templom bal oldalánál) kéthetente szerda délelőtt 10 órától 11.30-ig, a Szent Anna Plébánia alsó hittantermében (Aranyhal u. 1., a Bathhány téren, a templom mögött) pedig kéthetente szerda esténként 18 órától 19.30-ig. Időpont: 2022. január 5., 19.; február 02., 16.; március 02., 16., 30.; április 27.; május 11., 25. Az együttléteket – segítő sorstársakkal – Tegzes Katalin sa nővér vezeti.

A Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Ház (2100 Gödöllő, Kapucinusok tere 3.) **2022. első félévi lelkigyakorlatai:**

2022. január 14–15. (péntek vacsorától-szombat ebédig) „Égiek üzenete” – Lelkigyakorlat minden korosztály számára. Vezeti: Grácián atya OMF. 2022. március 28-április 1. (hétfő vacsorától-péntek ebédig) „Kenyéren és vízen” – Nagybjóti csendes lelkigyakorlat minden korosztály számára. Vezeti: Kemenes Gábor atya

2022. március 24–27. (csütörtök vacsorától-vasárnap ebédig) „Ne félj, nem ítélek el!” – kiút az abortusz okozta fájdalomból. Lelkigyakorlat abortuszban miatt szenvedők részére. Elsősorban az érintett nők, férfiakat hívjuk. (A jelentkezéseket bizalmasan kezeljük!) Vezeti: Kovács Ferenc diakónus, Kovácsné Treer Mária mentálhigiénés lelki gondozó.

2022. április 24. (ebéd) Cor-Way® LelkesTest kurzus-lelkigyakorlat nordic walkinggal – házaspároknak. Résztvevők száma: 8 házaspár. Vezeti: Molnár Renáta Cor-Way® alapító, személyi edző, lelkigyakorlat-vezető, élménypedagógus. Bővebb információ: <https://jezusigyaloglas.hu/lelkigyakorlatok> Jelentkezési lap: <https://bit.ly/37vJrmW>

2022. május 6–8. (péntek vacsorától-vasárnap ebédig) Lelkigyakorlat a legalább 15 éve házassoknak, a Családok Jézusban közösség szervezésében. Öregedő szülők, kamaszodó gyerek, laposodó kommunikáció, kihunyó szenvedély. Van megoldás? Igen. Előadók: Gorove Laci és Kriszta. Jelentkezés: www.par-beszed.hu/programok

2022. július 3. (ebéd) Cor-Way® LelkesTest kurzus-lelkigyakorlat nordic walkinggal – házaspároknak. Résztvevők száma: 8 házaspár. Vezeti: Molnár Renáta Cor-Way® alapító, személyi edző, lelkigyakorlat-vezető, élménypedagógus. Bővebb információ: <https://jezusigyaloglas.hu/lelkigyakorlatok> Jelentkezési lap: <https://bit.ly/37vJrmW>

2022. július 13–16. (szerda vacsorától-szombat ebédig) Lelkigyakorlat látássérült és látó felnőttek részére. Vezeti: Bieber József plébániai kormányzó. Jelentkezés: bieber.m@freemail.hu

„Minden vég egy új kezdet” címmel lelkikapok a Szív Lelkiségi Központban, Tahiban (2022 Tahí Villator 7-9. T.: 06/26-387-162.). Szeretettel hívunk és várunk megfontolásra és elcsendesedésre mindenkit, akit megszorított a gyász, megbénít a veszteség. Időpont: 2022. április 22-én, pénteken 14 órától 24-én, vasárnap 14 óráig. Elhelyezés és költség: egyágyas szobákban, napi háromszori étkezéssel 20.000 Ft/fő. Előzetes jelentkezés szükséges a programvezetőnél, Tegzes Katalinnál: tegesk@hotmail.com, 06/30-462-9272. Hozza magával személyes holmiját, törülközőt, és jelezze, ha diétát kér! Megközelíthető: Volánbusz, Tahí – Hídő mh., Bartók B. úton felfelé.

BESZÉLGETÉSSOROZAT

„Férfitalálkozók” címmel férfiaknak szóló előadás- és beszélgetéssorozat indítottak a Pécsi Egyházmegye hét városában (Pécs, Mohács, Szekszárd, Paks, Tamási, Dombóvár, Szigetvár) 2021. október 8., péntektől 2022. május 20., péntekig. A következő időpontok: 2022. január 7., 14., 28. A találkozó kezdési időpontja 18 óra. Mindenkit szeretettel várunk, és kérjük, hogy a szervezés megkönnyítése érdekében előzetesen feltétlenül regisztrálnak az alkalmakra. Bővebb információ: <https://pecsiegyhazmegye.hu/aktualis>

KÉPZÉS

A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Családtudományi Intézete 2022-ben is képzést indít lelkipásztorok, valamint a jegyesoktatásban közreműködő vagy a jövőben közreműködni szándékozó házaspárok számára. A képzés célja: az Egyházban folyó jegyesfelkészítésben tevékenykedők szakmai támogatása, továbbképzése. Témák: a házasság működésének pszichológiája és teológiája, önismeret, a házasság életstílus, morális kérdések, a jegyesfelkészítés módszerei, kérdőívek és szituációs játékok. Időpontok: 2022. január 29., február 4., 5., 11., 12. Pénteki napokon 14–19 óráig, szombati napokon 9–17 óráig. A képzés térítésmentes. Érdeklődni lehet Röder Tamásnéknél a csaladteologia@sapientia.hu címen vagy a www.sapientia.hu honlapon. Jelentkezési határidő: 2021. december 15.

MEGHÍVÓ

A budapest-felsővízvárosi Szent Anna-templomban (1011 Budapest, Bathányi tér) 2021. december 25-én, szombaton 11 órákor és 2022. január 6-án, csütörtökön 18 órákor az ünnepi szentmiséken felhangzik Joseph Haydn (1732–1809): Kleine orgelmesse (Hob. XXII:7): Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus Dei című művei. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Újévi orgonakoncert a Tihanyi Benecs Apátságban 2022. január 1-jén, szombaton 16 órától. Orgonál: Marosvári Péter orgonaművész. Szeretettel várják az érdeklődőket.

Új Ember KATOLIKUS HETILAP Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • Ügyvezető: Tolonics Gergely ISSN 0133-1205 KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA. LAPZÁRTA: 2021. DECEMBER 12.	Kiadja a Magyar Kurír Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál, a postán. Ügyvezető: Tolonics Gergely ISSN 0133-1205 KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA. LAPZÁRTA: 2021. DECEMBER 12.	Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István Lapszerkesztő: Baranyai Béla • Lapszerkesztő-helyettes: Körösi László Szerkesztőség: Agónás Szonja, Benke Zsuzsa, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta, Fábán Attila, Gáts Judit, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet, Veres István Olvasószerkesztő: Kodtek Bernadett Korrektor: Szántó István • Tördelés: Bukovszki Antal Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42. Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • Tel.: +36/1-317-3933 www.ujember.hu • e-mail: ujember@ujember.hu	Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladása: +36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu; http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/ Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3790; +36/1-633-3132; terjesztos@ujember.hu Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén. Egyéni egy példányos előfizetés belföldről negyedévre: 4050 Ft, fél évre: 8100 Ft, egy évre: 16 200 Ft. Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).
---	--	--	--

A keresztény iskola missziója a humanizálás

Beszélgetés a piarista rend Ázsiáért felelős asszisztensével

Urbán József piarista szerzetest 2015-ben, az Esztergomban tartott 47. egyetemes káptalan a rend ázsiai circumskripciójáért felelős generálisi asszisztensévé választotta. Azóta Rómában él. 1993-tól tíz éven át tanított az akkor újonnan induló szegedi piarista gimnáziumban, amelynek 1998-tól igazgatója is volt. 2003-tól 2011-ig a Piarista Rend Magyar Tartományának provinciálisa, majd egy éven át az egyszerű fogadalmas szerzetesek magisztere és a tartomány iskoláinak pedagógiai és tanügyi-gazgatási irányításáért felelős irodavezetője volt Budapesten. 2012. augusztus 15-től a budapesti Piarista Gimnáziumot vezette igazgatóként. December elején azért kerestem fel, hogy meséljen arról, mi is a feladata egy generálisasszisztensnek, és miként ünnepli a karácsonyt.

– Milyen feladatot lát el a generálisasszisztens a renden belül?

– Tagja a rend egyetemes-ségét irányító vezetői testületnek. A rend legfőbb vezetőjének, a generálisnak a munkáját egy négytagú tanács segíti. Ennek tagjai más-más földräj-

– 2015-ben Önt választották meg az ázsiai régió asszisztensévé.

– Igen. Azóta hozzám tartozik az ázsiai terület, vagyis Japán, a Fülöp-szigetek, India és a friss hajtás, Indonézia, mely jelenleg az egyik spanyol provincia része.

Indiai piarista diákokkal – Aryana

zi területért felelősek: Európáért, Afrikáért, Ázsiáért és Amerikáért. 2003-ig a felosztás úgy volt, hogy egy spanyol, egy olasz, egy közép-európai és egy, a többi területért felelős asszisztens működött. Ezután lett egy spanyol, egy Itáliáért és Közép-Európáért, egy az amerikai kontinensért, valamint egy Ázsiáért és Afrikáért felelős referens. 2015-ben aztán elvált egymástól Afrika és Ázsia, s kialakult a mai felosztás a testületen belül.

– Miért változtak az évek során a területek?

– A változások párhuzamosak az Egyházban zajló folyamatokkal. Ahogy mondani szokták, a II. Vatikáni Zsinat volt az első globális egyetemes zsinat. A rendünkben hasonló alakulást jelent kilépésünk a globális szintérre, amely szinte exponenciális növekedést mutató folyamat. Érdemes megállni ebben a globalizációnak nevezett változást, amelyre a létszámok alakulása is utal az utóbbi két kontinensen. Az első misszió az ötvenes években indult útnak Japánba. Tomek Vince idejében hatalmas fejlődésnek indult Dél-Amerika, ő sürgette például az argentin tartomány létrejöttét. A hatvanas években Afrikában vette kezdetét a fejlődés, az első lépések Szenegálba vezettek. A kilencvenes években Indiában és a Fülöp-szigeteken indult útjára a piarista szolgálat, 2012-ben Indonéziában, legutóbb pedig Kelet-Timorban. Afrikában Mozambik, Burkina Faso, Kongó következett... Még most, a Covid-járvány idején is sikerült új alapításba fognunk, Közép-Amerikában, Guatemalában.

jártam, ilyenkor mindig kicsit ünnepélyesebb étel került az asztalra, és az étkezés után játszottunk, például tomboláztunk.

– Mondta, hogy a területi besosztás változásait a növekedés indokolja. Hol tapasztalható a legnagyobb fejlődés?

– Japán a baszk provincia missziója volt az ötvenes években. Körülbelül tizenöten mentek misszióba, közülük ketten még most is ott vannak. Volt egy japán novícius, de ő egy idő után odébballt. A hivatások szempontjából nagyon nehéz Japánban a kereszténység helyzete. A misszióba érkező piaristák azonban már a kezdetek kezdetén iskolát alapítottak, amely ma is működik, két másik helyen pedig egy-egy plébániát vezetnek. Az iskolába többnyire nem katolikus gyerekek járnak. Régen talán azt mondtuk, hogy keresztény iskolát tartunk fenn a keresztény közösségnek. Most viszont ezeken a területeken a keresztény közösség csinál iskolát a tágabb közösség, a társadalom egésze szolgálatára. Más égtájunk is hasonlóan gondolkodik az iskoláinkról. Az a meggyőződésünk, hogy a keresztény iskola missziója – ahogy Ferenc pápa mondja – nem a prozelitizmus, nem a tagok létszámának növelése érdekében végzett toborzás, hanem az „emberítés”. Mert a humanizálás már evangelizálás is.

– Azt mondta, Japánban volt egy novíciusuk, de ő is elment. Akkor kik vannak ott az ötvenes években érkezett két atyán kívül?

– Öt Fülöp-szigeteki, egy vietnámi, egy lengyel és egy indiai piarista, akik iskolát, óvodát és ugyanott egy plébániát is vezetnek. Tokióban, illetve Yokohamában van még egy plébániánk, aztán egy rendházunk is, amely növendékháznak indult.

– Mi a helyzet a Fülöp-szigeteken?

– Ott körülbelül negyven örökfogadalmas tagunk van, továbbá tizenhét egyszerű fogadalmas Fülöp-szigeteki, huszonkét vietnámi, kilenc kelet-timori és egy indonéziai. Az ottani jelenlétünk azért is fontos, hogy oda mehessenek filozófiát és teológiát tanulni a növendékeik idejére a vietnámi, az indonéz és a kelet-timori fiatalok. Nevezhetjük ezt az ázsiai központunknak is. A Fülöp-szigetek különleges helyzetben van Ázsiában, hiszen keresztény ország a kontinensen.

– Vietnámban miként vannak jelen?

– Már ott is van egy közösség, amely körülbelül nyolc évvel ezelőtt indult. A piarista közösséggel való ismerkedés első lépéseit itt tesszik meg az érdeklődő fiatalok. Angolul tanulnak, megismerik a piarista szellemiséget, és akik úgy gondolják – meg persze akiktől a

közösség is úgy gondolja –, azok a Fülöp-szigetekre mehetnek tanulni. Azután noviciátusba Cebuba, majd teológiát tanulni Manilába. Ugyanezt a menetrendet követjük most már más országok esetében is. Van négy mianmari, két laoszi és egy thaiföldi novíciusunk is. A kezdeti képzés után, amikor hazatérnek, viszik magukkal a piarista küldetést a saját hazájukba. Az indonéziai misszió is így indult, és mára már sok szempontból önálló. Növendékeivel házunk nyílt Yogyakarta-ban, ahol az egyszerű fogadalmasaink egyetemre járnak. Timor szigetén házat hoztunk létre a jelöltek számára, amelyhez kapcsolódóan egy száz gyermeket befogadó diákotthont működtetünk. Itt tehát van már piarista küldetést végző intézményünk, amelyet teljes egészében indonéz piaristák látnak el.

– A rend tehát fejlődik Ázsiában?

– Azt szoktam mondani, hogy Európában van egy rossz kérdés Ázsiával kapcsolatban, és Ázsiában is Európával kapcsolatban. Európában rossz kérdés, hogy hány iskolánk van Ázsiában. Ázsiában pedig az, hogy hány hivatás

van Európában. Ezek abban az értelemben rossz kérdések, hogy nem jó mércét állítanak fel.

– Van jó kérdés is?

– Hogy mi a jó kérdés? Azt hiszem, az, ami arra kérdez rá, amit a kérdező valójában tudni szeretne, nevezetesen, hogy van-e ott élet. Jó kérdés, hogy mi az, ami élteti a rendekhez tartozókat. Vagy hogy léttel teliek-e. Ez utóbbira a válasz igen. Igaz ez Európára és Ázsiára is. Ázsiában kevés intézményünk van. Miért? Mert most van születőben az egész, de telis-tele van léttel. Hány növendék van Európában? Hát nem sok... De vannak másféle életjelenségek. Például az úgynevezett Testvériség, amely a világi piarista karizmában való részvételének nyújt intézményes keretet. Általában is igaz, hogy olyan a világi keresztényekkel való együttműködés a küldetésben, olyan a közösségalkotás, ami egyháztanilag nehezen érthető Ázsia felől, és ezért rákérdezni is nehéz.

– Piarista azért lesz az ember, mert szerzetesként az ifjúságot szeretné tanítani, nevelni. Generálisasszisztensként nem

ez a feladat. Milyen érzésekkel kezdte meg ezt a munkát?

– Az első utam előtt nagyon izgultam. Félttem, hogyan tudok majd megfelelni ennek a kihívásnak. Aztán megtapasztaltam, hogy a dolog egyszerűbb, mint gondoltam. Először idegenek vagyunk egymásnak, de nagyon hamar felfedezzük a rokonságot. Eleinte ismerkedni próbáltam a helyzetekkel, emberekkel. A következő utak már azzal teltek, hogy lelki gyakorlatokat tartottam, ami bizalmi, bensőséges dolog. Vannak tematikus találkozók is, többek között például a növendékeivel egy-egy provinciában, vagy a közösségi élet kérdéskörében. Persze a vezetőkkel, az előjárókkal való kapcsolattartás is nagyon fontos. A pedagógiai intézmény, amint egyébként például Spanyolországban is. Ezért a másik két iskolánkban nincs is 11. és 12. évfolyam.

doskodást, azt, hogy felelősséggel viseltetünk a gyerekek és a sorsuk iránt, intézményi és egyéni szinten is törekszünk arra, hogy jók legyünk. Nem a szomszéd iskolát akarjuk legyőzni valami versenyben, hanem szeretnénk jobbak lenni a tegnapi önmagunknál.

– Milyen korú gyerekek járnak az iskolákba?

– Változó, hogy hol melyik korosztálytól kezdve foglalkozunk a gyerekekkel. Az indiai nagylétszámú iskolába például egészen kicsik is járnak, óvodáskortól egészen az itthoni osztályok szerinti tizenkettedikesekig. Az indiai oktatási rendszer sajátosságának megfelelően az utolsó két évfolyam az iskola alacsonyabb évfolyamaitól szinte elkülönülő intézmény, amint egyébként például Spanyolországban is. Ezért a másik két iskolánkban nincs is 11. és 12. évfolyam.

– Hogyan fog telni az ideai karácsonya?

– Karácsony előtt, ha az újabb vírusvariáns nem húzza keresztül a számításaimat, Indiába utazom, de az ünnepekre ismét Rómában leszek. Már megvan a repülőjegyem, remélem, el tudok menni. A legfrissebb hírek szerint karanténba kell vonulni, de alighanem így is nekivágok az útnak, még ha az ott töltött hasznos napok száma így csökkenni is fog.

– Hogyan teltek gyerekkora karácsonyai?

– Heten vagyunk testvérek. Gyerekkoromban, bár Budapesten éltünk, karácsonykor mindig az egyik nagybátyámhoz mentünk, aki egy Nyitra melletti helységben volt plébános. Csodálatos volt megérkezni a városból abba a falucskába, ahol hó volt, hideg, és régi tradíciók szerint ünnepeltek az emberek. A karácsonyi vacsora kezdetén édes osztálytettünk mézzel és fokhagymával. Aztán darabokra vágott almát mártottunk mézbe, és egymásnak adtuk a gyümölcsszeletet. Diót is ettünk mézzel, és utána következett a főétel, a rántott ponty. A vacsora után természetesen következett az ajándékbontás, aztán pedig elmentünk az éjféli misére. Mostanában, hogy rettentően sokat utazom, el-elgondolkodom azon, hogy bár a nagybátyámhoz mindig vonattal mentünk, mi, gyerekek soha nem vettük észre, hogy a szüleink ajándékokat is hoznak magukkal, pedig mindig nagyon sok és jól eltalált ajándékot kaptunk tőlük. Ebben is fantasztikusak voltak.

Bókay László
Fotó: Urbán József SchP archívuma

Szederkényi Károly Miklós

Üdvösségünk sziklája

vagy a sziklám és váram, nevedért vezess és irányíts engem! Kimentesz a hálóból, amit elém vetnek, te vagy szabadulásom.” (Zsolt 31,2–5). Isten sziklaszilárdsága a Megváltó küldetésében mutatkozik meg a maga teljességében. Az Isten Fia lesz az emberiség sziklája. Az üdvtörténelem Szent Pál tanítása szerint Jézus Krisztusban éri el csúcspontját: „Mindnyájan ugyanazt a lelki ételt ették, ugyanazt a lelki italt itták. Ittak ugyanis a lelki sziklából, amely kísérté őket, s a szikla Krisztus volt.” (1Kor 10,3–4) Isten Fia azért lett emberré, hogy a szikla menedékét, vagyis az üdvösséget megadja minden ember számára. Csak rajtunk múlik, hogy életünket erre a sziklára helyezzük-e: „Aki hallgatja szavamat, és tettekre is váltja, az okos emberhez hasonlít, aki sziklára építette a házat. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél, és nekizúdult a háznak, de nem dőlt össze, mert szikla volt az alapja.” (Mt 7,24–25). Jézus a közössége életét fő apostolára, Péterre, a sziklára

az Ötödik Evangéliumnak is nevezhetünk. Olyan hely ez, ahol még a köveknek is nevük van. Rendszeres szentföldi za-

zárunkat az öröndetes titkokkal.

Üdvösségünk történetének további két kiemelkedő sziklá-

ria, az Olajfák hegye tornyosult előttem. Az embernek akarva-nem akarva változtatni kellett gondolatain, és a kereszt tövében kellett találnia magát.” Bizony, ott van a születés helyének közelében a szenvedés hegye, a keresztrefeszítés sziklája, a Szent Sír barlangja. Mélyen átértette ezt a közelséget Szent II. János Pál pápa is 2000-ben, a jubileumi szentévből. Betlehemben mondott homíliájában utal erre: „Jézus bölcsője mindig a kereszt árnyékában van. A betlehemi születés csöndje és szegénysége egy valóságot alkot a Kálvária fájdalmaival, sötétjével és halálával. A bölcső és a kereszt a megváltó szeretetnek egy és ugyanazon misztériuma; a test, amit Mária jászolba fektetett, azonos a kereszten fölázott testtel.” A fájdalmas titkokat felidézve a jeruzsálemi Szent Sír-templomban a Golgota sziklájához érinthetjük olvasónkat. Majd néhány lépés, és az élet győzelmének helyszínére érkezünk, a Szent Sír barlangjába, ahol Jézus holtteste nyugodott, és ahonnan a feltámadás dicsőségébe lépett. Ez itt a dicsőséges szentolvasó első állomása.

Az idei karácsonnyal is elindulunk Betlehemből Jeruzsálembe, folytatjuk sziklamászásunkat. Jó lenne, ha felismernénk, milyen közel van egymáshoz Betlehem és Jeruzsálem. Bárcsak megéreznénk, milyen megtiszteltetés Krisztus sziklájára építkezni, mennyire biztonságos a belévetett hit barlang-menedéke!

Az angyali üdvözlés barlangja Názáretben

Az égre meredő sziklás hegyormok mindig lenyűgöző természeti látványként tárulnak az ember elé. A sziklákról sok esetben habzó vízesések zuhannak alá a mélybe. Külsejét tekintve a szikla erőt és biztonságot sugároz, belseje, a barlang pedig menedéket nyújt. Soha nem kívántam sziklára mászni, de csodálom a szikla jelenségét.

„Jöjjetek, örvendezünk az Úrnak, és ujjongjunk üdvünk sziklája előtt!” (Zsolt 94,1) A zsolozsma imádságra hívó zsolttára naponta emlékezteti az imádkozó embert Isten egyedülálló tulajdonságaira, örökkévalóságára és változhatatlanságára. Aki bizik Istenben, az Örökkévalóban, az reméli az üdvösséget, vagyis várja a boldog örök életet. Isten változhatatlansága az ember számára az isteni hűséget jelenti. Ő hű önmagához, szavához és teremtményeihez. Ennek felismerése ad okot az örvendezésre üdvünk sziklája előtt. Istent tehát a szikla jelenségével jellemezhetjük, vele való kapcsolatunkat a szikla tulajdonságaival szemléltethetjük. Az Úr maga is lehetővé teszi ezt kinyilatkoztatásában, hiszen a szikla képe gyakran megjelenik a *Szentírásban* Istenre vonatkozóan.

Saul király üldözése előtt Dávid az Úrnál talál menedéket. Hálaírával köszöni meg

szabadulását: „Sziklám és mentsváram az Úr, szabadító-m nekem az Isten, elrejtőzöm benne. Kősziklám, pajzsom, üdvösséget szerző szarv-am, váram és menedékem, megmentettél az erőszaktól!”

A születés barlangja Betlehemben

(2Sám 22,2–3). Zsoltárok sora tanúsodik arról, hogy az Úrban bízó ember élete biztonságban van. A szorongatott helyzetben élő ember az Úrba kapaszkodik, a veszélyekben benne talál menedéket: „Hozzád menekülök, Uram, ne hagyd, hogy szégyent valljak! Igazságodban szabadíts és ments meg engem, hallgass meg és siess hozzám! Légy megmentő sziklám, erős, szabadító váram! Valóban te

építette, így az Egyházat semmilyen erő nem döntheti le: „Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat, s az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt.” (Mt 16,18).

A bibliai, írott kinyilatkoztatás mellett egy sajátos isteni üzenetet is találunk, amely nem szavakban, hanem csodálatos helyszínekben meséli el az embereknek Isten üdvözítő jóságát. Ez a Szentföld, amit Szent Jeromos nyomán

rándokként rácsodálkoztam arra, hogy az Ötödik Evangélium szerint megváltásunk eseményeinek legfontosabb helyszínei sziklához és barlanghoz kapcsolódnak. Amikor csoportokat vezetek a Szentföldre, azt ajánlom a zarándokoknak, hogy érintsék meg kezükkel ezeket a sziklákat, sőt érintsék oda rózsafüzérüket is. Hiszen ezek a szent helyek jelennek meg lelki szemünk előtt, amikor a szentolvasó imádságot végezzük, és megváltásunk titkait felidézzük. Nem babonás cselekedetként gyakoroljuk ezt, hanem azért, hogy itthoni imádságainkban is érezzük: személyesen közünk van a szentföldi sziklához.

Elsőként a názáreti barlangnál helyezzük olvasónkat az oltár elé, az Angyali üdvözlés-bazilikában. Az oltár latin felirata hangsúlyozza, hogy itt, ezen a helyen lett az Ige testté. Ez a megtestesülés helye, ahol Szűz Mária szíve alatt a Szentlélek erejéből megfogant Isten örök Fiának emberi élete. Az emberi élet tehát a fogantatással kezdődik. Ezen a helyen született meg a Máriát köszöntő legfontosabb imádságunk: az Üdvözlégy. Egy másik jelentős napi imádságunk is e helyről indult el, az *Urangyala* ima, amit reggel, délben és este, a harangszóra elimádkozunk, felidézve Szűz Mária és Gábor főangyal párbeszédét.

A galileai Názárettől kissé távolabb, a júdeai Betlehemben újabb fontos sziklabarlangokat találunk. A pásztrok az otthonukat jelentő barlangoktól indultak el ahhoz a betlehemi barlanghoz, ahol az angyal útmutatására megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő Kisdedet. Ez Jézus születésének barlangja a Születés templomában. Ezt a templomot Nagy Konstantin császár édesanyja, Szent Ilona építtette a 4. században. A születés helyét itt egy fehér márványba foglalt ezüstcsillag jelzi. Rajta a latin felirat: „Itt született Szűz Máriától Jézus Krisztus.” Ezen a helyen a zarándok ismét leborul, és megcsókolja a földet. Itt is megilletődött helyezhetjük a szent helyre rózsafü-

ja Jeruzsálemben található. Első szentföldi zarándoklatomon megdöbbenett az a felismerés, hogy milyen kicsi a távolság Betlehem és Jeruzsálem között. És milyen közel áll egymáshoz a születés öröme és a szenvedés drámájának hittitka. Charles de Foucauld atya egyik gondolatát idézem: „Habár karácsony az öröm kezdete számunkra, Jézus számára szenvedéseinek kezdete volt. Karácsony csak nyolc nappal előzi meg a körülmetélést... Betlehem csak nyolc kilométernyire van Jeruzsálemtől. Ha az ember Palesztinában van,

Krisztus sírja a Szent Sír-bazilikában

fájdalmasan megrendül: miután 1888-ban Betlehemben voltam, meghallgattam az éjféli misét, szentáldozáshoz járultam a barlangban, majd kéthárom nap után visszatértem Jeruzsálembe. Kimondhatatlan volt a boldogság, amit a barlangban éreztem, amely Jézus, Mária és József hangjából visszhangzott annak idején, ahol közel voltam hozzájuk. De jaj! Egy óra járás után a Szent Sír temploma, a Kálvá-

Boldog emlékü Tempfli József nagyváradi püspök úr jelmondata számunkra is életprogram lehet: „Petra Kristus”, vagyis „A szikla Krisztus”. A Megváltó születése az áldozatos élet kezdete. Mi is ilyen életre kaptunk meghívást, hogy a betlehemi Gyermek küldetésével azonosuljunk, és egykor az ő végtelen életében is osztozzunk a menynevi Jeruzsálemben.

Fotó: Fábíán Attila

A Golgota a Szent Sír-bazilikában